

Prijkaartje: inkomsten en uitgaven van landelijke orde en lokale orden in beeld

Managementexpert Kodden: 'Digitale innovatie is niet zo belangrijk'

'Sukkelarrest' neemt ongelijke behandeling van advocaten en officieren niet weg

'Echte knelpunten blijven buiten schot'

Volgens AR-lid Bert Fibbe en voorzitter adviescommissie strafrecht Rob van der Hoeven brengt de modernisering van het Wetboek van Strafvordering weinig goeds

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Alle vakmanschap op het gebied van ICT in huis.

Lexsyn Groep bundelt de krachten van ICT-bedrijven die zich specifiek richten op de juridische sector. Met vaksoftware als CClaw, FORTUNA, NEXTmatters, NEXTassyst, BigHand en ContactManager, maar ook met cloud computing, kantoorautomatisering, documentmanagement, webdiensten en portals, digitaliseren van archieven en telefonie.

Vakmanschap begint hier: 088 - 002 84 00.
Maak een afspraak met onze specialisten of kijk op:

www.lexsyn.nl

LEXSYN.NL

“Er wordt altijd tijd voor je gemaakt.
Je bent absoluut geen nummer.”

Jorinde Klomp, Van Odijk Advocaten

CClaw is een compleet softwarepakket voor de advocatenpraktijk. Door jarenlange ervaring in de advocatuur combineert CClaw gemak met kwaliteit. Inmiddels zijn ruim 450 kantoren enthousiaste gebruikers!
Bezoek onze website voor meer informatie.

Bel: 0413 - 34 88 88
Bezoek: www.clipconsultants.nl

LEXSYN.NL

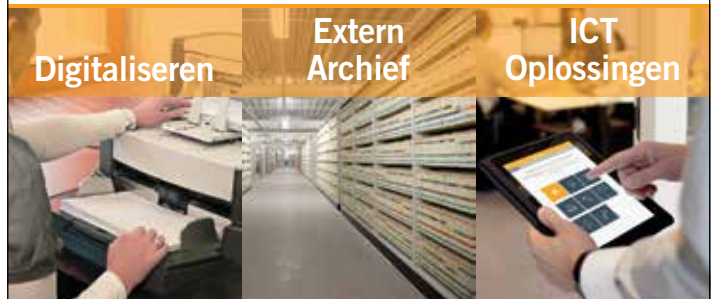
I-FourC introduceert

I-FourC Een eenvoudige en slimme manier om digitalisering in de juridische praktijk vorm te geven

Digitaliseren

Extern Archief

ICT Oplossingen

I-FourC is specialist in digitalisering, archivering en innovatieve software oplossingen.

Lees meer wat we voor u kunnen betekenen: www.i-fourc.nl/advocatuur

Papierloos vanaf dag één

REDACTIONEEL

Robert Stiphout

#digidaal

Hopla, ineens was de advocatuur onderwerp van een heuse twitterfittie. In de ene hoek stond advocaat en trotse digibeet Georg van Daal. In een column voor *Advocatie* had hij uitgehaald naar innovatie-experts die advocaten manen in digitalisering hun heil te zoeken. In de andere hoek stond de door Van Daal tot bebaarde hipster gebombardeerde innovatiedirecteur bij Kennedy Van der Laan Jeroen Zweers die zijn geuzennaam prompt omzette in twitteraccount @bebaardehipster.

Van Daal maakte in zijn column korte metten met de zegeningen van digitalisering. *The Cloud is zo lek als wat*, een beetje niveau is social media vreemd en de advocaten van morgen wacht de diepgang van een speedboot doordat hun aandachtsspanne met dank aan smartphone en tablet luttele seconden bedraagt.

Aanleiding voor Van Daals hartenkreet was een interview met Zweers in het decembernummer van het *Advocatenblad*. Zweers en andere technoliefhebbers sloegen on- en offline terug. Veiligheid is ook op papier niet te garanderen en kennis delen en vinden is dankzij digitalisering makkelijker dan ooit, dus maakt digitaal jongeren juist slimmer. Er zijn er die zelfs stellen dat jongeren nog nooit zo goed zijn geïnformeerd als nu en klaarstaan om vanaf de toppen van huidige inzichten hogere gebergten te beklimmen.

Alerte advocaten muntten in de dagen na de column de hashtag #digidaal waarop voorstanders (onsje meer) en tegenstanders (onsje minder) van digitalisering elkaar net zolang onder vuur namen tot #digidaal trending topic was. Met een knipoog kondigde @bebaardehipster merchandise aan: mokken en T-shirts met de tekst: *'Be calm lawyers. It's just innovation.'*

Wie heeft er nu gelijk? Advocaten zijn beroepshalve geneigd een kant te kiezen, maar in dit geval geldt de

les van de recent tot beste arbeidsrechtadvocaat uitgeroepen Rogier Duk. In een interview op het YouTube-kanaal van het *Advocatenblad* stelt hij dat een goede arbeidsrechtadvocaat eerst naar zijn cliënt luistert, vervolgens naar de wederpartij om daarna de derde weg te zoeken: 'De uitkomst waarbij iedereen even tevreden of ontevreden is.' Het antwoord op de vraag wie er gelijk heeft is, kortom, even saai als waar: allebei.

Het staat advocaten natuurlijk vrij om digitalisering maar niks te vinden. Alleen, de advocaat die zijn fax omhelst, brieven en telefoontjes boven social media verkiest, uren kwijt is aan het handmatig bijhouden van processen en bij de deur wacht tot cliënten zich vanzelf melden, is hard op weg een anachronisme te worden. Meedoen moet, al is het maar om de vele juridisch-inhoudelijke vragen te begrijpen die digitalisering met zich meebrengt. Wie treft bijvoorbeeld blaam als algoritmen, zoals die van zelfrijdende auto's, beslissingen voor ons nemen? Zie daartoe pagina 36. En anders is het wel nodig om cliënten te werven (zie pagina 14).

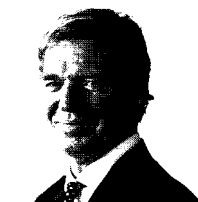
Ook Van Daal heeft een punt. Digitalisering is geen heilige graal. Lees daartoe het interview met Bas Kodden op pagina 22. Persoonlijk contact staat voor de managementexpert boven het verschuilen achter digitale instrumenten. Bovendien kent het recht vele nuances en vertakkingen en wie iets wil uitleggen of ergens van vinden, heeft aan de maximaal 140 tekens op Twitter of een kekke foto op Instagram niet genoeg, getuige de analyse en opinie in dit nummer. Om diepgaande kennis te behouden en te verspreiden, moeten ook advocaten dus hun best blijven doen. Ironisch genoeg biedt juist de digitalisering daartoe een nieuw arsenaal: van blogs tot e-books.

Matthijs Kaaks

'De landsadvocaat is de hermafrodit van de balie'

PAG. 5

Walter Hendriksen

'De functie van algemeen deken geeft veel voldoening'

PAG. 48

22 INTERVIEW

‘Digitale innovatie is niet zo belangrijk’

Advocaten zetten in op digitale innovatie. Volgens managementwetenschapper Kodden zijn medewerkers en cliënten daarvan de dupe.

26 ACHTERGROND

Bonentellers nog geen bedreiging

Accountants schieten onder de duiven van advocaten. In Nederland lijkt die bedreiging reuze mee te vallen.

32 IN BEELD

‘Dit is het prijskaartje’

Het *Advocatenblad* dook in de begroting van het landelijk bureau van de orde en de begrotingen van de lokale ordenen.

INTERACTIE

3 @Advocatenblad, Correctie, Poll

ACTUEEL

4 Kort, *Advocatenblad.nl*
5 Citaat, Cijfers, Column Matthijs Kaaks
7 Gezien
9 Ter zitting, Agenda
10 Intussen op het Binnenhof

11 Lawyers for Lawyers

FRISSE NEUS

12 ‘Advocaten moeten elke dag maatschappelijke meerwaarde opleveren’

INTERVIEW

14 Computer koppelt cliënt en advocaat

ANALYSE

19 Schikken met de curator in bestuurdersaansprakelijkheidszaken

OPINIE

24 Fuck de sukkel!

COVER

28 ‘Die goede rechtsbijstand staat op het spel, ja’

PRAKTIJK

36 Code heeft de toekomst
EVEN OPFRISSEN
39 Onderzoek door de rc na dagvaarding en verwijzing

HISTORIE

41 Bevorderaar van het kort geding

MEDIATION

42 Verzoening in de strafrechtpraktijk

VAN DE ORDE

43 Ordebericht, college van toezicht
44 Transfers
46 Van de tuchtrechter

COLOFON

95e jaargang

Het *Advocatenblad*, het maandblad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 12 keer per jaar (elke laatste donderdag van de maand) en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.

Hoofdredeacteur

Robert Stiphout

Redactie

Sabine Droogleeuw Fortuyn en Nathalie Gloudemans-Voogd

Advocaat-redactieleden:

Halime Celik, Anneke Groenewoud, Martijn Maathuis, Robert Malewicz, Christiaan Oberman, Marc Padberg, Leonie Rammeloo, Theo van Schagen, Bart van Tongeren, Christiane Verfuurden.

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Senefelder Misset, Doetinchem

Citeerwijze

Adv.bl. 2015–6, p.

Aan dit nummer werkten mee

Lex van Almelo, Maartje Boender-Lamers, Erik Jan Bolsius, Klaartje Freeke, Desiree de Jonge, Walter Hendriksen, Sjoerd van der Hucht, Marko Jongkind, Matthijs Kaaks, Michel Knapen, Lars Kuipers, Juriaan Mensch, Kim van der Meulen, Hans Oudijk, Faye Pynaert, Robert Sanders, Tatiana

Scheltema, Trudeke Sillevius Smit en Marian Verburgh

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl. Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)

Advertenties

Fenneke Rosier en Angela Bruins (media adviseurs)
070-378 05 62
www.sduadverteren.nl,
sdu.adverteren@sdu.nl,
Inzendtermijn:
nr. 7/8, 10 juni 2015
nr. 9, 12 augustus 2015

Abonnementen

Per jaar: 240 euro (incl. verzend- en administratiekosten). Studenten: 99 euro. Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten). Alle bedragen zijn excl. btw.

Adreswijzigingen

Sdu Uitgevers klantenservice, 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service; adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Bureau van de orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag Postbus 30851, 2500 GW Den Haag info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35
Helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070-335 35 54

ISSN 0165-1331

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en vervoelvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

Omslag: Sjoerd van der Hucht

HOOKEURMERK

Nederlandsche
Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

HOE STAAT U ER FINANCIËEL VOOR?

Het *Advocatenblad* probeert de financiële situatie waarin advocaten verkeren door middel van een enquête binnen de beroepsgroep in kaart te brengen. Zo kunnen advocaten hun financiële situatie onderling vergelijken en kan het *Advocatenblad* gericht zoeken naar antwoorden op uw financiële vragen.

De economische crisis en de bezuinigingen van opeenvolgende kabinetten hebben ook in de advocatuur sporen nagelaten. Daarnaast blijken recente wijzigingen, bijvoorbeeld ten aanzien van pensioenwet- en regelgeving, vragen onder advocaten op te roepen. Hoe geef ik mezelf een onbezorgde oude dag? Wat moet ik opzijzetten voor arbeidsongeschiktheid? Maar ook: wat als ik ga scheiden? Dit alles is voor het *Advocatenblad* reden om de financiële situatie van de advocatuur te onderzoeken door middel van een enquête.

Wat wij vragen? Tien minuten van uw tijd voor het invullen van onze online enquête. Uw bijdrage heeft uiteraard op anonieme basis plaats. De resultaten worden binnenkort gepubliceerd in het *Advocatenblad*, samen met de antwoorden op de vragen die onder u en uw beroeps-genoten leven. Onder de deelnemers van deze enquête wordt tienmaal de juridische thriller *Witte inkt* verloot. Ga naar www.advocatenblad.nl om onze enquête in te vullen.

ADVOCAAT-REDACTIELID VOOR HET *ADVOCATENBLAD*

Het *Advocatenblad* zoekt naar een advocaat die zich als redactielid wil inzetten voor het blad. Gezien de samenstelling van de advocatenredactie genieten specialisten op het terrein van burgerlijk procesrecht en burgerlijk recht de voorkeur. De momenteel negenkoppige advocatenredactie staat borg voor de juridisch-inhoudelijke kwaliteit van de titel *Advocatenblad* en doet suggesties voor de inhoud. Geregeld schrijven de redacteuren artikelen voor het *Advocatenblad*. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie vergadert op de eerste dinsdag van de maand bij de Nederlandse orde van advocaten in Den Haag. Voor het bijwonen van deze vergaderingen ontvangen de advocaat-redacteuren een vacatievergoeding. Zij worden benoemd voor de duur van vier jaar en zijn eenmaal herbenoembaar.

Voor meer informatie over de functie kunt u bellen met de hoofdredacteur van het *Advocatenblad*, Robert Stiphout (tel.: 06-51 64 58 80). Uw sollicitatie (cv en korte motivatie) kunt u per e-mail vóór 30 juni sturen naar r.stiphout@advocatenblad.nl ter attentie van Robert Stiphout.

@ADVOCATENBLAD

Wet verdeling pensioenrechten bij scheiding? Verevenen van Boon/Van Loon pensioen? Verdelen en verevenen zijn géén synoniemen @Advocatenblad.

@GeeskevC

@Advocatenblad Noch peer review, noch intervisie zijn werkbare instrumenten. Ik kies voor procesmatig, gestructureerd werken en veel PE.

@CarenSchipperus

Lezenswaardig artikel Tatiana Scheltema over overheid die zich niet aan de regels wenst te houden #rechtsstaat.

@Ellen_Timmer

Onwelgevallige rechterlijke uitspraken? 'De [balende] dekens zullen evenwel de uitspraak van het hof respecteren.'

@Advocatenblad

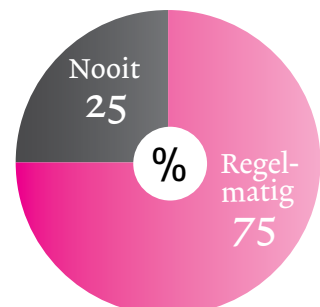
@WillemdenHertog

CORRECTIE

In *Advocatenblad* 2015-4 stond in de rubriek Transfers dat de heer mr. A.G.D. van der Wolk gewijzigd is van kantoor. Daarbij is niet opgenomen dat mr. Van der Wolk overgestapt is naar het kantoor van Morrison & Foerster in Berlijn.

POLL

De fax lijkt een comeback te maken, in elk geval in het burgerlijk procesrecht. Hoe vaak gebruiken respondenten van de poll op www.advocatenblad.nl hun faxmachine nog?

Geef ook uw mening op advocatenblad.nl.

KORT

Kwaliteitstoetsen: *peer review* of intervisie?

Nathalie Gloudemans-Voogd

Artikel 26 van de Advocatenwet, dat de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten verantwoordelijk maakt voor het uitvoeren van kwaliteitstoetsen, moet nog ingevoerd worden. Als streefdatum geldt nog steeds 1 januari 2016. De algemene raad stelt als instrument *peer review* voor, blijkt uit een notitie die de AR indiende bij de vergadering van het college van afgevaardigden in april.

De algemene raad ziet *peer review* als een vorm van intercollegiale toetsing

waarin aan de hand van een aantal dossiers de vakinhoudelijke expertise en aanpak worden besproken. De notitie stuitte op bezwaren: volgens sommige collegeleden zou intervisie een beter alternatief zijn. Ook een poll op advocatenblad.nl wijst in die richting: 65 procent van de respondenten was voor een vorm van intervisie, terwijl 35 procent voor *peer review* stemde.

AR-lid Hans Vogels nodigde de collegeleden uit voorstellen in te dienen voor de invulling van de kwaliteitstoetsen. De NOvA laat weten daarop nog geen reactie te hebben ontvangen.

ADVOCATENBLAD.NL

MEDIATIONVOORSTELLEN Het ministerie van Veiligheid en Justitie onderzoekt de mogelijkheid om het initiatief tot de mediationvoorstellen van Ard van der Steur op te pakken. Dat heeft een woordvoerder van het ministerie bevestigd. Doorslaggevend voor de beslissing om de mediationvoorstellen al dan niet over te nemen, is de procedure die hiervoor moet worden gevolgd.

FAX In digitale civiele procedures blijkt nog steeds plaats voor de fax te zijn. Partijen die procederen bij de eKantonrechter kunnen op dit moment slechts zes verhinderdata doorgeven in het systeem. De oplossing als er meer verhinderdata zijn: het indienen van het verzoekschrift uitstellen of meer dagen doorfaxen.

EBI De Extra Beveiligde Inrichting (EBI) op het gevangensterrein in Vught schendt fundamentele rechten. In EBI worden deskundigen die een advocaat inschakelen afgeluisterd en dat is 'niet conform de rechten op een eerlijk proces'. Dat zei Geert-Jan Knoops, hoogleraar internationaal strafrecht en advocaat donderdag 7 mei in de *Volkskrant*.

TEEVEN-DEAL Niet het verstrekken van informatie over Johan V., alias 'de hakkelaar', maar juist het verzwijgen daarvan, was doel van de witsdeal van Fred Teeven en drugs crimineel Cees H. Die verdediging voerde V.'s advocaat maandag tijdens een rechtszaak over V.'s belastingsschuld van 123 miljoen euro. Dat meldt de Volkskrant van 12 mei.

EBI Vught schendt rechten

BESTUURSRECHT Het wetsvoorstel dat de toekomst van het hoger beroep in het bestuursrecht regelt, lost de huidige problemen in het bestuursrecht niet op. Dat staat in het wetgevingsadvies van de Raad voor de rechtspraak. De Rechtspraak vindt dan ook dat het wetsvoorstel niet moet worden ingediend.

TOEVOEGING Als de rechter een last tot toevoeging afgeeft, bijvoorbeeld nadat een verdachte in bewaring of verzekering is gesteld of bij minderjarige verdachten, duurt het lang voor de advocaat in kwestie de toevoeging heeft. Dat melden advocaten uit verschillende arrondissementen die op basis van *High Trust* samenwerken met de Raad voor Rechtsbijstand.

PREJUDICIEEL STELSEL De Tweede Kamer wil dat de regering komt met een voorstel voor prejudiciële toetsing in de bestuursrechtspraak. Daarvoor zou een wetsontwerp uit 1992 weer uit de mottenballen moeten halen. Kamerleden Jeroen Recourt van de PvdA en Joost Taverne van de WD willen dat het kabinet voor de zomer nog komt met een nieuw wetsvoorstel voor de reorganisatie van de hoogste bestuursrechtspraak.

> Lees meer op advocatenblad.nl en schrijf u in voor de nieuwsbrief

CITAAT

“Advocaten, hoe bijzonder ze zichzelf ook mogen vinden, zijn bij uitstek normconforme kuddedieren.”

Advocaat en columnist Georg van Daal verzet zich tegen de digitalisering die advocaten omarmen. Aanleiding was een quote vorig jaar in *Advocatenblad*-special *Digitaal*. Innovatiedirecteur bij Kennedy Van der Laan Jeroen Zweers zei daarin: 'Alles begint bij de durf om anders te zijn.' (*Advocatie*, 6 mei).

CIJFERS

15

Het aantal advocaten per tienduizend inwoners in België. Volgens de Belgische orde zijn dat te veel advocaten. Ter vergelijking: Nederland telt negenhalf advocaten per tienduizend inwoners.

COLUMN

Matthijs Kaaks

Hermafrodiet

U herinnert het zich vast nog wel. Afgelopen december, nadat de Zorgwet was gesneuveld in de Eerste Kamer en het kabinet de wet er via de AMvB-route toch door heen wilde jassen, werd de landsadvocaat gebeld met de vraag of dat staatsrechtelijk wel mocht.

In het Kamerdebat werd diens advies als een troefkaart uit de binnenzak getrokken. 'De landsadvocaat zegt dat het helemaal *safe and sound* is'. Voor deze oneliner uit de losse pols van Pels Rijcken is aan de staat geen rekening gestuurd, weten we nu uit een recent WOB-besluit dat alle kosten van de landsadvocaat heeft geopenbaard, want het betrof 'regulier klantcontact'.

Meer dan de helft van de omzet van Pels Rijcken komt uit de staatskas. Het ging in 2014 om 23 miljoen euro. In een WOB-verzoek was gevraagd om opgave per ministerie en om de kosten van enkele bekende dossiers. Zo weten we nu ook dat Pels Rijcken een contract heeft waarin is bedongen dat het kantoor geen zaken mag doen die strijdig zijn met de belangen van de staat. Hier openbaart zich het hybride karakter van de landsadvocaat. Rutte zei in december 2014 nog: 'Het klinkt chic: landsadvocaat. Maar het is natuurlijk gewoon een advocatenkantoor.' *Quod non*. Wat is de landsadvocaat eigenlijk wel? De advocaten van Pels Rijcken worden getraind in gouvernementeel denken.

Ze moeten zich bij elke handeling afvragen wat de staat er van vindt. Als er een politiek belang is om te procederen, trekt de landsadvocaat gedwee zijn toga aan. De *dominus litis* zit immers op het ministerie. Wie bij Pels werkt, wordt dus half ambtenaar en half advocaat. Zo is de landsadvocaat de hermafrodiet van de balie. En wie tegen de landsadvocaat procedeert, weet niet altijd welke helft hij voor zich ziet.

Dat zal zeker gelden voor de advocaten van Prakken d'Oliveira. Zij deden de Srebrenica-zaak waarin de landsadvocaat 650.000 euro declareerde en de staat werd veroordeeld tot schadevergoeding. De zes nabestaanden werd in totaal een luttel 80.000 euro aangeboden. De staat houdt niet zo van schikken.

Intussen werden hun advocaten afgeluisterd door de AIVD. Op 17 juni voert Prakken d'Oliveira daarom een kort geding tegen de staat om het afluisteren van zijn advocaten te verbieden. Het wordt een dilemma voor de landsadvocaat. Toont hij zich de ambtenaar die bepleit dat de AIVD alle vrijheid heeft om zijn confrères af te tappen, telkens wanneer de staat dat goeddunkt? Of is het de advocaat die in gemoede deze zaak weigert opdat de staat in persoon zal verschijnen? Als de ambtenaar blijkt te domineren, wordt het tijd dat Pels Rijcken verhuist naar het ministerie aan de Turfmarkt in Den Haag.

Kansrijke zaak maar geen draagvlak?

Liesker Legal gelooft dat elke zaak, waar u als advocaat achter staat, een kans verdient.

Liesker Legal neemt bij kansrijke zaken, voor alle rechtsgebieden met een vordering vanaf € 150.000, het proceskostenrisico over.

Hierdoor procederen uw cliënten kosteloos.

Wij zijn met trots marktleider in procesfinanciering.

Ceresstraat 4
4811 CC Breda
076 - 530 36 00

info@lieskerlegal.nl
www.lieskerlegal.nl

**LIESKER
LEGAL**

CASSATIE

IN CIVIELE ZAKEN

Aantjes Zevenberg ADVOCATEN

Mr K. Aantjes tel. 070 - 390 62 60
aantjes@ aantjeszevenberg.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

SUMMERCOACHING

tijd voor reflectie en ontwikkeling

De zomer is de tijd waarin u kunt nadenken over waar u nu staat en waar u naartoe wilt. Over wat uw kwaliteiten en valkuilen zijn. U kunt werken aan uw eigen ontwikkelpunten of de gesprekken benutten voor loopbaanadvies. Bel nu voor een afspraak.

SUMMERCOACHING HOUDT IN:

- Intake en bespreking coachvraag
- 3 Coachgesprekken
- Persoonlijk advies
- Vaardighedentraining naar keuze
- Toegang tot ons online trainingsplatform

DIALOGUE

lindelaan 12, 1405 ak bussum

t 035 541 18 44

e info@dialoguebv.nl

i www.dialoguebv.nl

DIALOGUE BV
ADVIES COACHING MEDIATION TRAINING

GEZIEN

Meer transparantie en empathie

De ABN AMRO Visie op Advocatenkantoren 2015 en het Kwartaalbericht zakelijke dienstverlening van het Economisch Bureau van de ING Bank verschenen; positie, obstakels en kansen van de advocatuur.

Dat de crisis de advocatuur heeft geraakt, is geen nieuws, maar komt wel weer naar voren in de ABN AMRO Visie op Advocatenkantoren 2015 (<http://abn.com/1JWDn4C>). Symptomen: de groei van de balie vlakt af, dalende omzetcijfers en een teruglopend aantal fte's, met name van het ondersteunend personeel.

De economie laat wel tekenen van herstel zien, maar de advocatuur profiteert hier beperkt van, signaleert het Kwartaalbericht zakelijke dienstverlening van het Economisch Bureau van de ING Bank. Structurele veranderingen, zoals toenemende concurrentie, zitten economisch herstel in de weg. Sneller werken en meer zelfbediening door klanten is mogelijk door automatisering en standaardisering. Dit drukt op de vraag naar advocaten. Cliënten zijn kritischer en vergelijken kantoren met elkaar voordat ze met een kantoor in zee gaan. De hogere griffiekosten en bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand remmen de vraag naar advocaten extra af.

Maar kansen zijn er ook. Meer juridisering, zoals meer regels voor banken of de nieuwe ontslagwet, zal meer werk opleveren. Ook de vrije advocaatkeuze bij rechtsbijstandverzekeraars speelt advocatenkantoren volgens ABN AMRO in de kaart. Als advocaten gebruikmaken van technologische toepassingen zijn ze minder tijd kwijt aan standaardproducten. Zo kunnen ze hun uurtarief naar beneden bijstellen. Kantoren die daar vervolgens transparant over zijn, hebben een streepje voor.

Daarbij heeft de advocaat die zich goed inleeft in de problemen van zijn of haar cliënt, problemen zo nodig herdefinieert, en hier een overkoepelende oplossing voor bedenkt, de toekomst. Empathie dus als sleutelwoord in een tijdperk waarin alles en iedereen vervangbaar lijkt door technologie.

Sabine Droogleeve Fortuyn

Meesurfen

Het met investeringsgeld van Google opgezette Rocket Lawyer wil het recht betaalbaar en toegankelijk maken.

Om de digitalisering van de juridische dienstverlening te kunnen volgen, is een constante blik over de grenzen raadzaam. RocketLawyer.com is dan het bestuderen waard. Het aanbod aan beschikbare documenten waar klanten zelf mee aan de slag kunnen is enorm, maar het platform biedt ook ondersteuning door aangesloten juristen en advocaten. Interessant is de samenwerking tussen de ABA (de Amerikaanse orde) en deze aanbieder van *online legal services*. In een pilot gaan ze nieuwe manieren testen voor advocaten om kleine bedrijven en zelfstandigen betaalbare juridische diensten te verlenen. Er bestaat een risico dat de ABA daarmee het paard van Troje binnenhaalt, maar waarschijnlijker is het dat ze door online innovatie te omarmen hun leden de kans bieden mee te surfen op deze golf.

Erik Jan Bolsius

Boeiende beursintrodunctie

De IPO van een start-up verwordt tot thriller met bijpassende muziek.

Vier bankiers uit New York moeten de beursgang voorbereiden van de populaire dating app Hook (lees: Tinder). De dood van een jonge vrouw zet de zaak op scherp. *De Deal* (Luitingh-Sijthoff, 2015) vormt een nieuw uitgifconcept: de lezer kan elke 24 uur een hoofdstuk downloaden en elke aflevering heeft een eigen *deephouse soundtrack*.

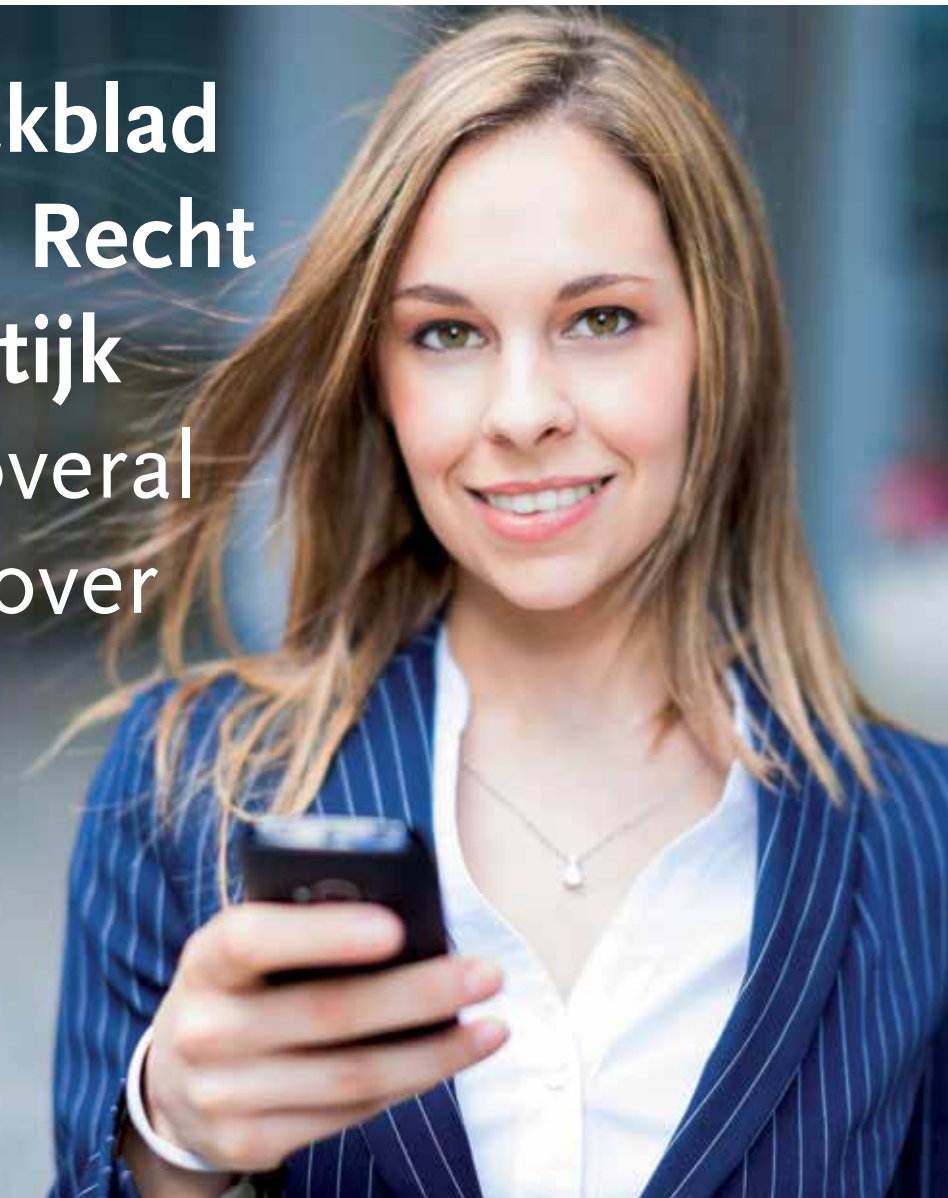
De auteur lardeert deze whodunit met informatie over *initial public offerings* (IPOs) van start-ups. Michelle Miller kent die wereld: ze werkte zelf ooit bij een zakenbank en was consultant in New York en Silicon Valley. De vele personages kunnen in het begin verwarring wekken; de verhoudingen worden later duidelijk. Voor de eeuwigheid is deze eigentijdse thriller niet geschreven, maar de twaalf afleveringen vormen een prima invulling van een pauze.

Nathalie Gloudemans-Voogd

Nieuw! Vakblad Financieel Recht in de Praktijk

Altijd en overal
overzicht over
de Wft

Tijdelijk 3 maanden gratis

Hét vakblad voor juristen en advocaten gemaakt door een topredactie

- Overzicht over de Wft, zowel nationaal als Europees
- Direct duidelijk wat wanneer wijzigt, met welke gevolgen en voor wie
- Over toepassing van de wet in uw praktijk
- Concrete antwoorden op uw vragen over financieel recht
- Inzicht in en beheersing van de risico's

FRP is onderdeel van een compleet hoogwaardig pakket op het gebied van Financieel Recht.

Activeer uw proefabonnement op sdu.nl/financieelrecht

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Juni
2015

TER ZITTING

Stalker

De ontkenkende verdachte.

Lars Kuipers

‘Deze zaak zit vol verdraaiingen en leugens,’ zegt meneer L. tegen de voorzitter van de meervoudige kamer in Amsterdam. Hij wordt ervan verdacht dat hij zijn ex heeft gestalkt. Meneer L. loopt naar voren en geeft de rechter een stapel papier, brieven van mensen die met hem sympathiseren.

De voorzitter bladert ze door, echt geïnteresseerd lijkt ze niet. ‘Een brief van een winkelier, en hier eentje die over God gaat. Ik zal ze straks laten kopiëren.’ Ze kijkt de verdachte aan. ‘U hebt mevrouw P. een aantal weken in huis genomen nadat ze er bij een vriend uit was gezet. En zij verklaart nu dat u haar voortdurend belde en sms’t nadat ze bij u was weggegaan. Dan ligt er ook nog een aangifte van een vriendin die zegt dat ze heel vaak wordt gebeld en dat ze denkt dat u dat bent, omdat u boos bent dat mevrouw P. bij u is weggegaan. Ze zegt dat ze één keer uw stem heeft herkend en dat u zei: “Vuile trut, ik ga je een dezer dagen helemaal in elkaar slaan”.’

‘Wie zegt dat ze de waarheid spreekt?’ zegt meneer L. ‘Ik heb hier helemaal niks mee te maken!’

Die ex woonde een maand bij hem in huis. Nadat ze de deur achter zich dichttrok, werd ze in twee maanden tijd 1271 keer gebeld en ge-sms’t vanaf verschillende mobiele nummers. Bij meneer L. thuis trof de politie mobieltjes en simkaarten aan, en met bijna allemaal was naar zijn ex gebeld.

De rechter loopt de nummers af. ‘Met één telefoon 818 keer, met een andere 156 keer, dan nog een met 37 keer, 56 keer, 73 keer. Het gaat maar

door. Als u dat niet bent geweest, van wie waren die telefoons dan?’

‘Twee waren van mij,’ zegt meneer L. Hij haalt ze uit zijn zak. ‘Maar ik leen ze ook weleens uit. Die andere telefoons had ze als onderpand gegeven aan een jongen van wie ze geld had geleend, en die jongen heeft ze weer bij mij laten liggen.’

‘Wilt u nou zeggen dat ze met die telefoon 818 keer zichzelf heeft gebeld?’ vraagt de tweede rechter.

‘Dat zeg ik niet,’ antwoordt meneer L. stug. Hij leunt achterover. ‘Ik heb een prachtleven. Als mensen me niet lastigvallen, laat ik iedereen met rust.’

‘Daar gaat het vandaag precies over,’ zegt de voorzitter stoïcijns.

Voor de officier van justitie is het helder: meneer L. is schuldig. Ze leest een opmerkelijke passage voor uit zijn verklaring bij de politie: ‘Gaat het om dat Italiaanse wijf en haar lesbische vriendinnen? Die mag ik stalken!’ Ze eist een werkstraf van honderdtwintig uur en een maand voorwaardelijk.

Haar cliënt mag de schijn tegen hebben, de advocaat volgt het scenario dat de meest gebruikte telefoons van een ander waren. ‘Het belangrijkste nummer waarmee gebeld is, 818 keer, eindigt op 57. Het is opvallend dat de aangeefster dit nummer niet aangeeft als een nummer dat haar bekend is.’ Met de nummers die de aangeefster wel herkent, zegt ze, is veel minder vaak gebeld. Ze vraagt om vrijspraak, en anders om een lagere werkstraf.

Twee weken later doet de rechtbank uitspraak. Het alternatieve scenario gaat de prullenbak in. De rechtbank volgt de eis van de officier: honderdtwintig uur werkstraf en een maand voorwaardelijk.

Meer weten? Lees een langere versie van dit rechtbankverslag op advocatenblad.nl.

AGENDA

DAG VAN DE ONDERNEMENDE ADVOCAAAT

Op donderdag 18 juni heeft de Dag van de ondernemende advocaat 2015 plaats. Een dag voor advocaten van kleine en middelgrote kantoren of advocaten die overwegen een eigen kantoor op te zetten. Advocaten kunnen in drie workshoprondes kiezen uit in totaal tien workshops. ‘s Avonds is er een netwerkdiner met een korte lezing over ondernemerschap en branding door dagvoorzitter Nico Mookhoek.

Datum: 18 juni van 13.25–21.00 uur.

Locatie: Jaarbeurs Utrecht.

Kijk op sdujuridischeopleidingen.nl voor meer informatie en aanmelding.

L4L SEMINAR

Het 25-jarig bestaan van de *Basic Principles on the Role of Lawyers* is reden voor het tweemaaljaarlijkse seminar van Lawyers for Lawyers. Thema van deze bijeenkomst is: ‘*Lawyers are not their clients*’. Professor Cees Flinterman verzorgt de keynote speech. Verder spreekt mr. Cees Korvinus over zijn vermeende politieke arrestatie begin jaren tachtig en nemen advocaten uit Turkije, de Russische Federatie, Kameroen en Colombia deel aan de discussie.

Datum: 29 mei 2015 van 13.00 tot 17.40 met aansluitende borrel.

Ga naar www.advocatenvooradvocaten.nl voor meer informatie.

SEMINAR DE NIEUWE ADVOCATENWET

De Advocatenwet, die per 1 januari 2015 ingrijpend is veranderd, is onderwerp van dit seminar. Het toezicht werd grondig op de schop genomen. Tuchtrechtelijke veroordelingen worden deels niet langer anoniem gehouden en de geldboete doet zijn intrede.

Tijdens dit seminar komen de belangrijkste en voor de praktijk meest relevante veranderingen aan bod.

Docenten: prof. mr. F. Bannier en mr. R. Sanders (Nederlandse orde van advocaten).

Datum: 8 juni 2015 vanaf 15.30 tot 20.15 uur.

Locatie: Golfbaan Naarderbos te Naarden.

Ga voor meer informatie en aanmeldingen naar: debrink.com/event/themalunch-met-mrs-bauduinen-lauwaars-over-megastrafzaken/.

INTUSSEN OP HET BINNENHOF

Voor advocaten relevante Haagse voornemens en nieuwe wetten.

Marian Verburgh

GIJZELING EN TERMIJNBETALINGEN WET MULDER

STATUS Brief van 29 april 2015 van de staatssecretaris van V&J aan de Tweede Kamer bij Wetsvoorstel 34 086 (Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen).

INHOUD In de brief meldt de staatssecretaris dat de wettelijke grondslag voor termijnbetalingen voor Wahv-beschikkingen vanaf 225 euro zal worden geregeld bij nota van wijziging bij Wetsvoorstel 34 086 (zie *Advocatenblad* januari 2015). In afwachting daarvan zal hij de mogelijkheid van termijnbetalingen – als interimmaatregel – bieden aan iedereen die vanaf 1 juli aanstaande een Wahv-beschikking van 225 euro of hoger krijgt. Het betreft naar schatting 375.000 personen per jaar. 'Hiermee wordt in een vroegtijdig stadium een voorziening geboden voor personen die een dergelijke financiële sanctie wel willen, maar niet ineens kunnen betalen en kan de inzet van ingrijpende maatregelen, zoals gijzeling, worden voorkomen.'

Recent wezen (kanton)rechters vele gijzelingsverzoeken van het OM af.

IN WERKING Interimmaatregel termijnbetalingen: 1 juli 2015. Wetsvoorstel: niet verwacht voor 2016.

WET AANPAK SCHIJNCONSTRUCTIES

STATUS Wetsvoorstel 34 108 (Wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag, Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten ter

verbetering van de naleving en handhaving van arbeidsrechtelijke wetgeving in verband met de aanpak van schijnconstructies door werkgevers (Wet aanpak schijnconstructies)) wordt waarschijnlijk 26 mei 2015 plenair behandeld door de Eerste Kamer.

INHOUD Het voorstel wil schijnconstructies door werkgevers in bijvoorbeeld tuinbouw, bouw en vervoerwereld tegengaan. Doel is het voorkomen van oneerlijke concurrentie tussen bedrijven en een sterkere rechtspositie en correcte beloning van werknemers. De ketenaansprakelijkheid voor de betaling van het cao-loon wordt uitgebreid. Straks is niet alleen de werkgever, maar ook de opdrachtgever aansprakelijk. Deze ketenaansprakelijkheid geldt nu alleen in de uitzendbranche voor het betalen van het minimumloon. Verder moet minimaal het salarisgedeelte gelijk aan het wettelijk minimumloon giraal worden overgemaakt. Zaken als huisvesting of ziektekostenpremies mogen niet meer worden verrekend met het minimumloon. Op het niet op de loonstrook vermelden van het doel van een onkostenvergoeding komt een bestuurlijke boete te staan. Via een verzoekschrift kan de werknemer straks bij de rechter het (volledige) cao-loon eisen. De werkgever die zich schuldig maakt aan onderbetaling of illegale tewerkstelling wacht openbaarmaking.

IN WERKING Beoogd 1 juli 2015.

ELEKTRONISCHE DIENSTVERLENING BURGERLIJKE STAND

STATUS Wetsvoorstel 32 444 (Wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten in verband met de vereenvoudiging van en de invoering van een elektronische dienstverlening

bij de burgerlijke stand (Wet elektronische dienstverlening burgerlijke stand) is op 8 oktober 2014 (*Stb.* 380) tot wet verheven.

INHOUD Regeling van de elektronische aangifte van geboorte, voorgenomen huwelijk, geregistreerd partnerschap en overlijden en bijhorende uittreksels en afschriften. Gemeenten kunnen voortaan ook geautomatiseerd burgerlijke stand-gegevens opvragen bij andere gemeenten. Het uitgangspunt wordt 'eenmalige bevraging van de burger en meervoudig gebruik van verstrekte gegevens'. Deze wet en het Besluit van 17 december 2014 tot wijziging van het Besluit burgerlijke stand 1994 in verband met de Wet elektronische dienstverlening burgerlijke stand (*Stb.* 2014, 587) worden grotendeels per 1 september 2015 van kracht. De rest volgt in fases. Zie het inwerking-tredings-KB van 4 mei 2015 (*Stb.* 174).

IN WERKING Gefaseerd vanaf 1 september 2015 (zie hiervoor).

EUROPEES BETALINGSBEVEL

STATUS Wetsvoorstel 32 834 (Wijziging van de Uitvoeringswet verordening Europese betalingsbevelprocedure in verband met de concentratie van de Europese betalingsbevelprocedure) is op 28 februari 2015 (*Stb.* 98) tot wet verheven.

Inhoud De behandeling van verzoeken om een Europees betalingsbevel wordt geconcentreerd bij de Rechtbank Den Haag. Daardoor wordt het voor een buitenlandse eiser eenvoudiger om grensoverschrijdende incassozaken te regelen: hij hoeft niet langer uit te zoeken welke Nederlandse rechter bevoegd is.

In werking Beoogd 1 januari 2016.

advertentie

Kan ik de minimale kans op winst ook maximaliseren?

Goeie vraag.®

Meer weten over het antwoord op deze goeie vraag? Bel met onze forensische experts Mark Hoekstra op 088 676 94 33 of Peter Schimmel op 088 676 94 17.

Grant Thornton

An instinct for growth™

LAWYERS FOR LAWYERS

L4L Award voor Jorge Molano

De Lawyers for Lawyers Award gaat op 29 mei naar de Colombiaanse advocaat Jorge Molano. De jury prijst hem om zijn 'immense persoonlijke moed en vasthoudendheid'.

Tatiana Scheltema

De Lawyers for Lawyers Award 2015 is een 'erkenning van de zware omstandigheden waarin we ons werk als advocaat moeten doen als we het opnemen tegen de heersende macht en de misdaden van de staat,' schrijft Jorge Molano in een reactie per mail vanuit Bogotá. 'Het is een erkenning voor iedereen in Colombia die volhoudt in onze strijd voor vrijheid, ondanks alle gevaren en tegenwerking.'

Molano kreeg zijn sociale betrokkenheid met de papelel ingegoten door zijn moeder, docent en vakbondslid. Tijdens zijn studie ontmoette hij de prominente mensenrechtenadvocaat José Eduardo Umaña Mendoza, voor wie hij later als assistent ging werken, en die in 1998 werd vermoord. 'Deze mensen hebben me waarden als waarheid, gerechtigheid en waardigheid bijgebracht; en in het bijzonder het niet-tolereren van misdaden van machthebbers.'

Die waarden brengt hij inmiddels al een kwarteeuw in de praktijk. Zo trad hij op voor de nabestaanden van elf mensen die bij de zogeheten 'Belegering van het Paleis van Justitie' in 1985 spoorloos waren verdwenen. Molano stelde de legerleiding verantwoordelijk, met succes. In 2010 en 2014 werden verschillende generaals tot lange gevangenisstraffen veroordeeld. Daarmee haalde Morano zich de woede van toenmalig president Álvaro

Molano: 'Prijz is erkenning zware omstandigheden'

Uribe op de hals, die publiekelijk liet weten het te 'betreuren' dat militairen door een gewone rechter konden worden berecht. Maar in oktober vorig jaar werd het vonnis door het Hooggerechtshof bekrachtigd, en een maand later oordeelde ook het Inter-Amerikaanse Mensenrechtenhof dat de Colombiaanse staat verantwoordelijk was voor de gedwongen verdwijningen.

Onder Uribe bewind (2002-2010) nam ook de praktijk van de zogeheten 'valse-positieven-moorden' een hoge vlucht. Circa tweeduizend onschuldige burgers werden door het leger vermoord, waarna ze, uitgedost in camouflagekledij, in de statistieken werden opgevoerd als gesneuvelde guerrilla's om zo successen te veinzen in de strijd tegen terroristen. Molano trad op voor de nabestaanden en toonde aan dat de orders van bovenaf kwamen.

Dat Molano voortdurend hooggeplaatste militairen en politici op de korrel neemt, wordt hem niet in dank afgenomen. Vanwege de routinematige doodsb bedreigingen wordt Molano sinds 2009 beschermd door (ongewapende) vrijwilligers van de Peace Brigade International, tevens de organisatie die hem voordroeg voor de L4L Award. Zijn kinderen wonen inmiddels om veiligheidsredenen in het buitenland. Toch werd de ernst van de situatie pas in 2013 door de Nationale Protectie Eenheid erkend, en duurde het nog een jaar voor er serieuze maatregelen werden genomen.

De L4L Award is voor Molano een steun in de rug. 'Het is een manier om de Colombiaanse werkelijkheid bekend en zichtbaarder te maken, en hopelijk draagt het ertoe bij dat honderden mensenrechtenadvocaten in Colombia echt garanties krijgen om hun werk veilig te kunnen doen.'

Behalve Molano werden nog 31 advocaten van over de hele wereld genomineerd, twaalf meer dan in 2013. De Syrische advocaat Khalil Maatouk en de Chinese advocaat Pu Zhiqiang werden door de jury als tweede, respectievelijk derde aangewezen.

De L4L Award wordt op 29 mei voor de derde keer uitgereikt. Met de award, die bestaat uit een beeld en een bedrag van 10.000 euro, eert de stichting een advocaat die zich op uitzonderlijke wijze inzet voor mensenrechten en die vanwege zijn of haar werk als advocaat wordt bedreigd of gehinderd.

‘Advocaten moeten elke dag maatschappelijke meerwaarde opleveren’

Advocaat Flip Schreurs kan iets waar veel confrères niet eens aan beginnen: zijn boodschap verpakken in 140 tekens. Regelmatig adviseert hij wollig schrijvende collega's om te gaan twitteren.

Erik Jan Bolsius

Beeld: Erik van der Burgt

S lenteren is hem niet gegeven, in hoog tempo doorkruist Flip Schreurs Eindhoven. Hij laat een kapot ledlampje zien. ‘Ik moet even een nieuwe kopen in de stad en wil graag mijn bestellingen voor het theaterseizoen vastleggen.’ Dus de wandeling komt goed uit. Op weg naar de schouwburg vertelt hij over het nut van publiciteit voor een advocaat. ‘Door transparant te zijn over zaken die het nieuws halen, groeit je naamsbekendheid. We zijn in 2011 in Eindhoven begonnen met Boels Zanders en dan is het krijgen van naamsbekendheid wel een issue. Faillissementen waar ik bij betrokken ben, halen regelmatig de publiciteit. Je hebt een semipublieke functie, dus men mag weten hoe ik mijn werk doe. Ik leg verantwoording af door verslagen te publiceren, maar ook via Twitter, LinkedIn of in artikelen.’ Schreurs vindt de 140 tekens van een twitterbericht geen beperking, als je je maar realiseert dat je slechts een korte boodschap kwijt kunt. ‘Collega's die met een zin van tien regels aankomen, zeg ik: “Ga maar eens twitteren, dat dwingt je tot bondigheid.”’

‘We leven in 2015, so enjoy it. Sociale media zijn een verrijking. Natuurlijk is mijn werk vertrouwelijk, maar je kunt

Wie is Flip Schreurs?

Maandelijks haalt het *Advocatenblad* een frisse neus met een advocaat om al wandelend te praten over werk en leven.

Dit keer: **Flip Schreurs** (1961)

- 1989-1995: Advocaat NautaDutilh
- 1995-1997: Advocaat Boels Zanders
- 1997-nu: Partner Boels Zanders Eindhoven, corporate litigation en insolventierecht
- Bestuurslid Insolad
- Getrouwd, drie zonen

een boodschap best zodanig overbrengen dat zelfs de cliënt zijn concrete zaak er niet in herkent.’ Schreurs twittert op persoonlijke titel, maar heeft Boels Zanders wel in zijn bio staan. ‘Ik ken een kantoor dat rigide eist dat iedereen minstens eens per week een tweet over het kantoor stuurt. Stop er dan maar mee. Als mensen het niet leuk vinden, kan het alleen maar averechts werken. Uiteraard richt ik mijn kantoor geen

schade aan. We hebben ook een sociaal mediabeleid, maar ik weet niet meer wat er precies in staat. Kennelijk houd ik me er onbewust aan.’

Bij het Parktheater levert hij zijn bestelling voor het nieuwe seizoen in. ‘Ik ben een groot cultuurliefhebber, van klassieke muziek tot moderne dans.’ Wie hem volgt op Twitter, weet dat wel. Ook over zijn werk en bedrijfseconomische onderwerpen twittert hij veel. ‘Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in het economische dat op de achtergrond in mijn vak speelt. Het gaat over waardes, waardes die verloren gaan, waardes die ontstaan. Ik ben begonnen in de fiscale advocatuur, maar zag er nooit de lol van in om iemand uitsluitend te helpen met een constructie om minder belasting te betalen. Het ondernemingsrecht, *corporate litigation*, vind ik waanzinnig leuk en interessant. De verzameling van kapitaal, mensen en middelen die we onderneming noemen, is iets heel bijzonders. Die kan lijden onder geschillen, denk aan een familiebedrijf waar ruzie tussen de twee broers is. Daar is het bedrijf en iedereen die daar verder bij betrokken is de dupe van. Ik vind het mooi om tegelijkertijd mijn cliënt te helpen en te kijken of we die onderneming kunnen redden.’

Flip Schreurs: 'Het is 2015, so enjoy it'

Boels Zanders is de afgelopen jaren consequent gegroeid, ook tijdens de crisis. Schreurs vertelt enthousiast over zijn kantoor: 'Met kerst hield ik een speech voor mijn Eindhovense kantoorgenoten. Daarin heb ik verteld hoe trots ik op ze ben. Het belangrijkste is dat je elke dag weer maatschappelijke meerwaarde oplevert en dat je dat op een faire manier doet, tegen een faire prijs. Vóór de crisis ontwikkelden we mee met de economie, en daarna is dat gewoon doorgegaan. Wij hebben in de jaren waarin het goed ging nooit gekke dingen gedaan, nooit ingezet op alleen maar grootverdienpraktijken. En in de crisis hebben we onze tarieven natuur-

lijk niet verhoogd. Mijn tarief is 295 euro per uur. Ja, dat is duur, maar we maken onszelf moeilijker te verkopen als we de helft rekenen, want dan denken mensen dat je dienst niks waard is. De vraag naar juridische dienstverlening neemt overigens onverminderd toe, omdat de maatschappij juridisch nog steeds complexer wordt. Maar het gaat erom dat je dat werk efficiënter en effectiever dan vroeger moet doen en organiseren.'

Wat een advocaat tot een goede advocaat maakt, vindt hij lastig. 'Uiteindelijk ben je dat als je heel erg gedreven wordt door de wens je cliënt te helpen. Dat klinkt vaag en vrijblijvend en toch is

dat het enige waar het om gaat. Je helpt je cliënt ontzettend als je een groot probleem met een knip van een vinger kunt oplossen. Ik ken ook advocaten die een probleem dan graag uitvergrooten om twaalf jaar te kunnen procederen.' Schreurs denkt dat die methode zijn langste tijd heeft gehad. De advocaat moet het hek leveren bovenaan de klif, in plaats van de ziekenwagen in het dal, haalt hij de Britse jurist Richard Susskind aan. Als hij weer bij kantoor aankomt, voelt Schreurs de kapotte ledlamp nog in zijn jaszak zitten. Op hoge snelheid wandelend en pratend is hij, in de lichtstad nog wel, vergeten een functionerend exemplaar te kopen.

Computer koppelt cliënt en advocaat

Cliënt zoekt advocaat. Advocaat zoekt cliënt. De Belgische advocaat Pieter Gunst heeft met zijn Amerikaanse bedrijf LawGives slimme software ontwikkeld om die match succesvol te laten verlopen. Dat is ook kansrijk voor Nederlandse advocaten, maar: 'Ze moeten dan wel openstaan voor moderne technologie.'

Michel Knapen

Beeld: Faye Pynaert

Ooit werkte hij als advocaat bij DLA Piper in Brussel. Hij bediende daar grote klanten, bedrijven die wel wat geld konden neertellen voor juridisch advies. Maar hij was zich ook bewust van de hoge tarieven en de markt aan de onderkant, waar gewone burgers zitten die wel juridische vragen hebben maar niet al te grote budgetten. Sinds zijn vertrek bij DLA Piper laat dat beeld hem niet meer los.

Het is 2010 wanneer Pieter Gunst, nu 29, arriveert op Stanford University, op een uurtje rijden van San Francisco. Hij heeft zijn rechtenstudie aan de Universiteit Gent achter de rug en krijgt een beurs om verder te studeren aan Stanford Law School. Daar zijn ze niet alleen groot in recht, maar ook in ICT – en in die hoek wil Gunst verder. In Gent lukte dat niet: 'In mijn studietijd was er het Centrum voor Computers

en Recht. Toen ik afstudeerde, was het opgedoekt.' Stanford bleek zijn ticket voor de toekomst, waar hij lid werd van de Stanford Law and Technology Association en programmeerlessen voor rechtenstudenten begon te organiseren. Momenteel is hij ook fellow aan het Stanford Center for Legal Informatics.

Wie zo'n bagage heeft, wordt niet automatisch ICT-advocaat. Gunst zet zijn technologiekennis vooral in om de zoektocht tussen advocaten en cliënten in de VS soepeler te laten lopen – en mogelijk nadien ook in Europa. Onlangs zette zakenblad *Forbes* hem op de lijst '30 under 30', dertig 'game changers, movers and makers' in de categorie Law & Policy die nog geen dertig jaar zijn. Die onderscheiding heeft hij te danken aan het bedrijf LawGives, waarvan Gunst een van de oprichters en drijvende krachten is.

Het uitgangspunt van LawGives is herkenbaar. Er worden steeds meer spullen online besteld, en nu zijn juridische diensten aan de beurt – als de consument tenminste een beetje wordt geholpen met een toegankelijk digitaal platform. En een tweede uitgangspunt: 'Lang niet iedere advocaat doet op zijn kantoor de klussen die hij interessant of uitdagend vindt,' zegt Gunst. 'Soms wil hij meer werk, soms wil hij ander werk. We horen vaak dat ze flexibeler willen werken en liever toch niet minder verdienen. Velen klagen dat ze te veel uren moeten draaien en intern moeten strijden om partner te worden. Veel advocaten zouden liever voor zichzelf werken maar lopen dan tegen een probleem aan: ze moeten in hun eentje nieuwe cliënten zien te vinden. Eenpitters kunnen wel vaak wat goedkoper werken dan advocaten op grotere kantoren,

omdat zij voor minder overheadkosten moeten opdraaien.’

Een oplossing daarvoor biedt LawGives, de site waar een match plaatsvindt tussen consumenten met juridische problemen en advocaten die ze kunnen oplossen. ‘Het werkt heel eenvoudig. Op de website kunnen consumenten kort hun vraag of probleem formuleren. Soms zijn enkele steekwoorden al voldoende. Slimme software, gebaseerd op *natural language processing*, waarschuwt automatisch advocaten die hiervoor gekwalificeerd zijn. Wie bijvoorbeeld “nieuw bedrijf” intikt, heeft misschien wel een vraag over handelsnaamrecht en de site brengt de consument in contact met advocaten op dat terrein.’ Voor die zoekservice betaalt de consument niets.

Op dit moment biedt LawGives nog maar een beperkt deel van het juridische spectrum aan, zoals intellectuele eigendom, immigratie-, arbeids-, handels- en familierecht. Andere rechtsgebieden worden later toegevoegd. Met deze invalshoek hopen de oprichters van LawGives de vele start-ups uit Silicon Valley, waar LawGives zelf ook is gesitueerd, aan zich te binden.

Inhuren

Advocaten die zich hebben aangemeld en bij wie een juridische vraag terecht kan komen, krijgen op de website van LawGives – waar een handvol mensen werkt – een plek waar ze zich kunnen presenteren. Hun uurtarieven worden daarbij niet genoemd. Wel biedt de website een overzicht van de ‘gemiddelde’ tarieven voor een bepaald juridisch probleem. ‘En het zijn goede advocaten,’ zegt Gunst. ‘We hebben aan honderden advocaten gevraagd: stel, je hebt zelf een juridisch probleem dat niet binnen je eigen competentie valt. Wie zou je dan inhuren? Die advocaten, en zeker wanneer ze vaker werden genoemd, hebben we gevraagd toe treden tot ons platform.’

Op dit moment hebben zich zo’n duizend advocaten aangesloten. Daartussen zitten eenpitters, maar ook advocaten

van grote kantoren. Het streven is om daar in 2015 vierduizend advocaten van te maken, wat LawGives tot een van de grootste (virtuele) advocatenkantoren wereldwijd maakt. Een match vindt altijd plaats op internet, LawGives is niet van plan een eigen advocatenkantoor te beginnen waar cliënten kunnen binnenwandelen.

Verdienmodel

De vergelijking met andere bedrijven die een match proberen te leggen tussen consumenten en aanbieders van diensten dringt zich op: LawGives kan worden gezien als de juridische variant van Uber en Airbnb. 'Toch werken wij anders. Vooral Uber heeft eerst de diensten uitgerold en komt nu in botsing met de reguleringsautoriteiten. Dat was een bewuste strategie, want ze hebben zoveel verdiend dat ze de kosten van rechtszaken best kunnen betalen. Maar

in de advocatuur is de markt natuurlijk erg gereguleerd. Wij hebben LawGives opgezet vanuit bestaande regels, om botsing met de autoriteiten juist te voorkomen.' Dat blijkt uit het verdienmodel. 'In Amerika mogen advocaten geen percentage van hun honorarium delen met private partijen. Wij kunnen dus niet zeggen: u heeft via ons een opdracht uitgevoerd ter waarde van tienduizend dollar, wij strijken daarvan een deel op.' Om die reden betalen deelnemende advocaten alleen voor introducties die ze krijgen via de website van LawGives. 'Advocaten kennen ons een deel van hun marketingbudget toe en betalen ons pas op het moment dat er echt een match met een cliënt plaatsvindt.' LawGives zet ook online portalen op voor advocatenkantoren die hun online aanwezigheid willen versterken.

Een verdere vergelijking met Uber en Airbnb gaat volgens Gunst toch wel

mank. 'Uber kan roepen dat taxi's overbodig zijn geworden, Airbnb vindt dat van hotels. Wij roepen niet dat advocaten op kantoren overbodig zijn geworden. Ze zijn niet te vervangen door slimme software. We willen hen slechts slimmer met cliënten matchen.'

Het is niet verwonderlijk dat LawGives is gestart vanuit Silicon Valley, met Google, Apple en Netflix als burens. Hier zet nieuwe technologie de wereld langzaam op de kop. Maar een dienst als LawGives is óók haalbaar in Nederland, is de overtuiging van Gunst. Want ook hier krijgen advocaten niet altijd de klussen die hen inspireren, ook hier hebben ze te maken met kantoorpolitiek. Wel is er één belangrijke voorwaarde voor het slagen van een LawGives-achtige dienst in Nederland: advocaten en advocatenkantoren moeten dan wel openstaan voor nieuwe technologie. <<

advertentie

Reuser Advocaten te Pijnacker is een al ruim 30 jaar bestaand advocatenkantoor, waarin thans twee advocaten en drie (parttime) ondersteunende medewerkers werkzaam zijn. Wij houden ons grotendeels bezig met insolventierecht, ondernemingsrecht, verbintenissenrecht en privaatrechtelijk vastgoedrecht. Omdat de hoeveelheid werk op die rechtsgebieden gestaag toeneemt en wij bovendien onze dienstverlening ook met andere rechtsgebieden willen uitbreiden zijn wij op zoek naar

twee advocaten (m/v)

die ons team willen komen versterken.

Functie-eisen:

- Het bezit van een stageverklaring;
- Beschikking over een rijbewijs en eigen auto;
- Uitstekende communicatieve vaardigheden;
- Perfecte kennis van de Nederlandse taal in woord en geschrift;
- Administratieve vaardigheid;
- In staat om zelfstandig te werken, maar ook om in ons team goed te functioneren;
- Securiteit en flexibiliteit;
- Gezellig met gevoel voor humor;
- Geen 9 tot 5-mentaliteit;
- Verantwoordelijkheidsgevoel.

Functiewensen:

- Uitstekende kennis en ervaring op het gebied van familierecht en/of arbeidsrecht, als mogelijke specialismen;
- Voldoende kennis en ervaring op het gebied van verbintenissenrecht en ondernemingsrecht;
- Bereidheid om zich kennis van het insolventierecht (ons specialisme) eigen te maken;
- Woonachtig in Zuid-Holland.

Wij bieden een uitdagende en afwisselende goed gehonoreerde baan in een gezellig hard werkend team aan. Sollicitatiebrieven met C.V. worden vóór 15 juni 2015 verwacht op contact@reuseradvocaten.nl

REUSER
ADVOCATEN

Oostlaan 25
2641 DL Pijnacker

www.reuseradvocaten.nl

Door u kunnen Sanne en Henk weer verder

Personen- en familierecht Uitspraken, praktijkervaringen en commentaren in 1 pakket

- De belangrijkste ontwikkelingen binnen het relatierecht op de voet volgen.
- Altijd en overal toegankelijk.
- Direct praktisch toepasbaar en diepgaand.
- Aparte aandacht voor jeugdrecht.
- Persoonlijke service dmv service calls en tutorials OpMaat.

Meer informatie op sdu.nl/pfr

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Totaal ICT concept voor de advocatuur!

CICERO LawPack specialist!

- Gespecialiseerd in de advocatuur branche
- Totaaloplossingen in ICT met CICERO LawPack
- Snelle en veilige gecertificeerde CICERO Cloud omgeving
- CICERO consultancy en support
- Zowel on-site als remote CICERO training (op maat)

Software

Ontwikkeling, distributie en implementatie.

Financieel

Inzetbaar voor interim management opdrachten en financieel administratieve dienstverlening.

Consultancy

Kantoorautomatisering, werkplekbeheer, strategieën of management advies op maat.

Detachering

Neem contact met ons op voor extra mankracht.

Support

24 / 7 technische en functionele support.

Hardware

Turnkey installatie en onderhoud.

Voor meer informatie: legalconsultinggroup.nl +31 (0)30 - 7600490

Ondernemende advocaten gezocht Amsterdam

Ervaren en ondernemende advocaat wil medio 2015 van start met een modern en vernieuwend advocatenkantoor, waar meerdere gelijkgestemde advocaten op zelfstandige basis hun vak uitoefenen. Sterke marketing en SEO-positie al aanwezig. Optie op moderne en opvallende kantoorruimte met andere ondernemers, binnen ring Amsterdam. Voldoende parkeergelegenheid. Accent ligt op de commerciële praktijk. Iedere advocaat is eigen ondernemer, en profiteert van de gezamenlijke voorzieningen. Maximale vrijheid, lage vaste kosten. Veel aandacht voor acquisitie en zichtbaarheid.

Ook advocaten in loondienst die de overstap naar zelfstandigheid overwegen worden uitgenodigd te reageren.

Nieuwsgierig?

Ik hoor graag wie je bent. Stuur een email naar advocaten020@gmail.com

mr H.L. van Lookeren Campagne cassatieadvocaat

- cassatie-quick scan (eisend en verwerend)
 - cassatieadvies (uitgebreid, eisend en verwerend)
 - second opinions (eisend en verwerend)
 - cassatieprocedures (eisend en verwerend)
- uiteraard in overleg met de zaaksadvocaat
ook op toevoegingsbasis, waar mogelijk!

Postbus 91472
2509 EB Den Haag
tel: (070) 383.67.80, fax: (070) 385.52.77
info@hlvanlookeren.demon.nl
<http://www.advocatenkantoorvlc.nl/>

Wij zoeken voor onze vestiging in Alphen aan den Rijn een voltijds

gevorderde advocaat-stagiaire / medewerk(st)er primair voor onze familierechtelijke praktijk

Wij bieden:

- een informele werksfeer met vrijheid en zelfstandigheid
- de mogelijkheid jezelf te ontwikkelen en te specialiseren

Wij zoeken:

- een goed jurist met een ondernemende instelling
- met gedegen kennis van het personen- en familierecht
- en daarnaast eigen voorkeursgebieden

Reacties graag binnen twee weken, liefst per e-mail, naar Loek Eenens. Meer informatie vind je op onze website of bel ons.

In 't Veen Advocaten
Prins Bernhardlaan 14 j
2405 VT ALPHEN AAN DEN RIJN
0172 - 47 56 77
eenens@intveenadvocaten.nl
www.intveenadvocaten.nl

Schikken met de curator in bestuurdersaansprakelijkheidszaken

Bij faillissementen van rechtspersonen onderzoekt een curator of bestuurders aansprakelijk zijn voor het faillissement.¹ De curator kan vervolgens een minnelijke regeling met finale kwijting overeenkomen met (de aansprakelijkheidsverzekeraar van) de bestuurders. Maar de bestuurders lopen dan nog steeds het risico geconfronteerd te worden met een vordering tot schadevergoeding uit hoofde van bestuurdersaansprakelijkheid.

Marko Jongkind en Maartje Boender-Lamers²

Indien sprake is van een faillissement van een nv of bv zijn er verschillende grondslagen denkbaar voor de vordering van de curator op de bestuurders, waaronder art. 2:9 BW, art. 2:138/248 BW en art. 6:162 BW. Art. 2:9 BW bepaalt dat elke bestuurder tegenover de rechtspersoon gehouden is tot een behoorlijke taakvervulling. Uit art. 2:138/248 BW volgt dat iedere bestuurder jegens de boedel hoofdelijk aansprakelijk is voor het tekort indien sprake is van kennelijk onbehoorlijke taakvervulling en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak van het faillissement is.² De

curator kan de algemene onrechtmatige daadactie van art. 6:162 BW instellen op grond van een benadeling van de schuldeisers; de zogenaamde Peeters/Gatzen-vordering.³ Deze vordering kan de curator uitsluitend instellen indien de *gezamenlijke* schuldeisers zijn benadeeld.⁴ De Peeters/Gatzen-vordering komt toe aan de gezamenlijke schuldeisers en valt om die reden niet in de boedel, maar de opbrengst ervan wel.⁵

Bij een vordering op basis van art. 2:9 BW gaat het om interne bestuurdersaansprakelijkheid (aansprakelijkheid van de bestuurder ten opzichte van de vennootschap). De vorderingen uit art. 2:138/248

BW en art. 6:162 BW hebben betrekking op externe bestuurdersaansprakelijkheid (aansprakelijkheid van de bestuurder jegens een wederpartij van de vennootschap of een derde).

Mocht de curator er na onderzoek van overtuigd zijn dat er sprake is van een 'harde claim', dan zal hij tot aansprakelijkstelling van de bestuurders overgaan.⁶ Niet elke aansprakelijkstelling zal tot een gerechtelijke procedure leiden. Mede vanwege de duur en kosten die aan een procedure verbonden zijn, kan de doelmatige afwikkeling van het faillissement gebaat zijn bij een minnelijke regeling. De curator is daartoe ook bevoegd.⁷ Onder goedkeuring van de rechter-commissaris kan de curator vaststellingsover-

1 Marko Jongkind en Maartje Boender-Lamers zijn als advocaat werkzaam bij Van Randwijck Advocaten te Rotterdam.

2 Op grond van art. 2:50a BW resp. 2:300a BW is art. 2:138 BW van overeenkomstige toepassing op commerciële verenigingen en stichtingen. In het voorontwerp van de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen wordt geregeld dat bestuurders van niet-commerciële verenigingen en stichtingen op deze grondslag ook

hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gehouden voor het tekort.

3 Zie HR 14 januari 1983, *NJ* 1983, 597 m.nt. B. Wachter.

4 Zie HR 16 september 2005, *NJ* 2006, 311 m.nt.

P. van Schilfgaarde en HR 14 januari 2011, *NJ* 2011, 366 m.nt. F.M.J. Verstijnen.

5 Zie HR 24 april 2009, *NJ* 2009, 416 m.nt. P. van Schilfgaarde.

6 Zie ook art. 5.4 Praktijkregels INSOLAD.

7 Zie ook *Wessels Insolventierecht IV*, 3e druk, 2010, par. 4198 en 4393-4394a.

eenkomsten of schikkingen aangaan (zie art. 68 jo. 104 Fw).⁸

Voor (de aansprakelijkheidsverzekeraar van) de bestuurders geldt dat zij zich moet(en) realiseren dat een minnelijke regeling met de curator niet zonder meer inhoudt dat de bestuurders niet langer geconfronteerd kunnen worden met vorderingen tot schadevergoeding uit hoofde van bestuurdersaansprakelijkheid. Van belang in dit verband is dat ook individuele schuldeisers (gedurende faillissement) een onrechtmatige-daadsactie kunnen instellen tegen de bestuurders, ook indien zij zich op hetzelfde feitencomplex als de curator beroepen. Dit volgt onder meer uit de arresten SOBI/Hurks en Lunderstädt/De Kok c.s.⁹

Een onrechtmatige-daadvordering van de individuele schuldeiser zelf kan uitsluitend betrekking hebben op onbehoorlijk handelen van de bestuurders jegens de betreffende schuldeiser (externe bestuurdersaansprakelijkheid). Indien de curator in het kader van de minnelijke regeling een finale kwijting heeft verleend, zijn de individuele schuldeisers hieraan voor wat betreft hun eigen onrechtmatige-daadvordering naar onze overtuiging niet gebonden. In de literatuur bestaat ook brede steun voor dit standpunt.¹⁰

De curator en de bestuurders die een minnelijke regeling overeenkomen, gaan een vaststellingsovereenkomst aan. Hoofddregel is dat een vaststellingsovereenkomst alleen werkt tussen de partijen die haar sluiten.¹¹ Dit uitgangspunt geldt niet onverkort bij een door de curator aangegane vaststellingsovereenkomst. Deze bindt in beginsel ook de overige schuldeisers,¹² zij het dat die binding niet onbegrensd is. Zo wordt aangenomen dat de binding van de overige schuldeisers niet zover gaat dat daardoor rechten, die zij zelf in het faillissement kunnen uitoefenen, zoals het recht om ter verificatie ingediende vorderingen te mogen betwisten, zouden kunnen worden aangetast.¹³

Indien de curator en de bestuurders een vaststellingsovereenkomst aangaan op grond waarvan de curator slechts een deel van de door hem ingestelde vordering op de bestuurders betaald krijgt, wordt de curator geacht afstand te hebben gedaan van het deel van de vordering dat het schikkingsbedrag overstijgt.¹⁴ Deze (gedeeltelijke) afstanddoening bindt in beginsel ook de overige schuldeisers.¹⁵ Zij kunnen de (gedeeltelijke) afstanddoening niet ongedaan maken

c.q. aantasten. Ook ten aanzien van de (gedeeltelijke) afstanddoening door de curator geldt echter dat de binding van de overige schuldeisers zijn grenzen kent. Wij zijn van oordeel dat deze binding niet zover gaat dat de overige schuldeisers hun eigen onrechtmatige-daadvordering niet (meer) geldend zouden kunnen maken. Mocht de individuele schuldeiser na effectuering van de tussen de curator en de bestuurders gesloten vaststellingsovereenkomst van mening zijn dat hij (restant)schade heeft, dan staat het hem vrij daarvoor de bestuurders op grond van de eigen onrechtmatige-daadvordering aan te spreken.¹⁶ Voor wat betreft deze vordering heeft te gelden dat de vaststellingsovereenkomst geen werking heeft in de rechtsverhouding tussen de individuele schuldeiser en de bestuurders.¹⁷ Belangrijkste argument daarbij is dat de curator anders aanspraken van individuele schuldeisers tegen hun wil geheel of gedeeltelijk zou mogen prijsgeven zonder dat de wet daarvoor een grondslag biedt.¹⁸

Praktische tips

Het spreekt voor zich dat de bestuurders die een minnelijke regeling aangaan met de curator zo veel mogelijk het risico willen beperken dat zij (alsnog) aangesproken worden door individuele

nen faillissement, één voor allen én ieder voor zich', *WPNR* 2002/6502, p. 625, R.D. Vriesendorp, annotatie bij Lunderstädt/De Kok c.s., *AA* 2002, p. 824, W.J.M. van Anel, 'De Peeters/Gatzen-vordering' in: W.J.M. van Anel en F.M.J. Verstijlen, *Materieel faillissementsrecht: de Peeters/Gatzen-vordering en de overeenkomst binnen faillissement, Preadviezen 2006 uitgebracht voor de Vereniging voor Burgerlijk Recht*, Deventer: Kluwer 2006, p. 70 en R.W.A. van Thiel, 'De individuele schuldeiser en de Peeters q.q./Gatzen-vordering, wachten op de curator?', *V&O* december 2006, nr. 12, p. 222.

11 Zie ook Asser/Van Schaick 7-VII* 2012, nr. 159.

12 Bremer noemt de (beperkte) mogelijkheden die de schuldeisers hebben om een (voorgenomen) minnelijke regeling aan te vechten. Zie R. Bremer, 'Schikkingsperikelen tijdens faillissement', *Tvl* 2007, 17, p. 83-90.

13 Zie *Wessels Insolventierecht IV*, 3e druk, 2010, par. 4198 en 4393.

14 Zie ook Asser/Van Schaick 7-VII* 2012, nr. 159.

15 Zie *Wessels Insolventierecht IV*, 3e druk, 2010, par. 4198 en 4395 en de conclusie van A-G Hammerstein bij HR 20 december 2013, *NJ* 2014, 152 m.nt. F.M.J. Verstijlen, onder randnummer 7.6.

8 Overigens is Verstijlen van oordeel dat uit het arrest Dekker q.q./Lutèce (zie HR 24 april 2009, *NJ* 2009, 416 m.nt. P. van Schilfgaarde) zou (kunnen) volgen dat de curator voor de Peeters/Gatzen-vordering geen schikking zou kunnen treffen, althans niet met finale kwijting. Zie F.M.J. Verstijlen, 'Wie weet het telefoonnummer van de gezamenlijke schuldeisers?', *Tvl* 2009, 4, p. 103-105.

9 Zie HR 21 december 2001, *NJ* 2005, 96 m.nt. S.C.J.J. Kortmann en HR 21 december 2001, *NJ* 2005, 95. In het laatste arrest heeft de Hoge Raad voorts bepaald dat indien – naast de individuele schuldeiser – ook de curator op grond van hetzelfde feitencomplex een vordering uit onrechtmatige daad geldend maakt jegens de bestuurders, eerst op deze vordering en vervolgens op die van de individuele schuldeiser wordt beslist.

10 Zie de conclusie van A-G Huydecoper voor HR 21 december 2001, *NJ* 2005, 95, onder randnummers 25-27, alsmede de noot van J.B. Wezeman onder HR 21 december 2001, *Ondernemingsrecht* 2002, 19, en voorts F.M.J. Verstijlen, 'De onrechtmatige-daadvordering wegens de benadeling van schuldeisers bin-

16 Zie ook F.M.J. Verstijlen, 'De onrechtmatige-daadvordering wegens de benadeling van schuldeisers binnen faillissement, één voor allen én ieder voor zich', *WPNR* 2002/6502, p. 625.

17 Voor een andersluidende opvatting: zie Vriesendorp in paragraaf 3 van zijn annotatie bij Lunderstädt/De Kok c.s. (*AA* 2002, p. 824), waar hij betoogt dat individuele schuldeisers die na een schikking door de curator alsnog gaan procederen (mogelijk) buitenspel kunnen worden gezet.

18 Niet alle schrijvers achten dit argument zonder meer doorslaggevend. Kortmann en Schoordijk achten het denkbaar dat de individuele schuldeisers wel gebonden zijn aan een door de curator overeengekomen minnelijke regeling. Zie de noot van S.C.J.J. Kortmann onder HR 21 december 2001, *NJ* 2005, 96 en H.C.F. Schoordijk, 'De positie van schuldeisers en aandeelhouders in geval van faillissement bij het verhaal op derden', *Ondernemingsrecht* 2002, p. 121-125.

schuldeisers. De bestuurders kunnen dit bewerkstelligen door aan de minnelijke regeling met de curator de voorwaarde te stellen dat de (belangrijkste) individuele schuldeisers expliciet met de regeling instemmen en (daarmee) voor hun eigen vordering finale kwijting verlenen.¹⁹ Dit brengt evenwel een risico met zich mee. Slapende honden kunnen wakker worden gemaakt. Daarnaast geldt dat in de regel geen algehele finale kwijting met alle schuldeisers bereikt zal kunnen worden. Alleen schuldeisers die profijt hebben van de minnelijke regeling zullen immers bereid zijn finale kwijting te verlenen. Dit zijn doorgaans de bevoorrechte schuldeisers, zoals de Belastingdienst en het UWV. Denkbaar is bovendien dat er schuldeisers zijn die hun vordering (nog) niet bij de curator hebben ingediend en ook anderszins niet bij de curator bekend zijn. Aan hen kan niet eens gevraagd worden finale kwijting te verlenen.

19 Behoudens bijzondere omstandigheden kunnen schuldeisers dan geen vorderingen meer jegens de bestuurders instellen. Zie in dit verband bijvoorbeeld Rb. Gelderland 24 oktober 2013, *Fiscaal Praktijkblad* 2013, 385.

De bestuurders staat ook een alternatief open. Zij kunnen nagaan of de curator bereid is de minnelijke regeling aan te gaan onder de opschortende voorwaarde dat zich de eerste vijf jaar nadat de curator (in een faillissementsverslag) openbaar heeft gemaakt dat hij de bestuurders aansprakelijk heeft gesteld, geen individuele schuldeisers bij (de aansprakelijkheidsverzekeraar van) de bestuurders melden. Achterliggende gedachte daarbij is dat de vorderingen van de individuele schuldeisers na het verstrijken van die termijn ex art. 3:310 lid 1 BW verjaard zullen zijn. Hierbij past echter wel de kanttekening dat over het aanvangsmoment en daarmee de voltooiing van de verjaring altijd discussie kan ontstaan.²⁰ Dit geldt in het bijzonder in gevallen waarin de individuele schuldeiser zich niet (uitsluitend) op hetzelfde feitencomplex als de curator beroept. Het is dan ook maar de vraag of het bedingen van een periode van vijf jaar altijd voldoende zal zijn om het risico

20 Uit art. 3:310 lid 1 BW volgt dat de verjaringstermijn van een vordering tot schadevergoeding aanvangt op de dag nadat de individuele schuldeiser (subjectief) bekend is geworden met zowel de schade als de aansprakelijke persoon.

voor (de aansprakelijkheidsverzekeraar van) de bestuurders (geheel) te onderwerpen. Bovendien moet hierbij bedacht worden dat indien de curator hiermee al instemt, hieraan waarschijnlijk een hoog prijskaartje zal hangen. Eerst na het verstrijken van de bedongen termijn, zal er zekerheid bestaan over de doorgang van de minnelijke regeling. Tot die tijd kan het faillissement (in elk geval) niet afgewikkeld worden. Daarvoor zal de curator gecompenseerd willen worden door middel van een hoger schikkingsbedrag en/of een rentevergoeding. Ook kan de curator een (bank)garantie verlangen, die hem de zekerheid biedt dat het schikkingsbedrag te zijner tijd betaald zal kunnen worden.

Conclusie

Een schikking met de curator bevrijdt de bestuurders niet volledig van het risico om geconfronteerd te worden met een vordering tot schadevergoeding uit hoofde van bestuurdersaansprakelijkheid. Er bestaan mogelijkheden om het (rest)risico van de bestuurders te verkleinen. Deze mogelijkheden zijn echter niet zonder nadelen. <<

advertenties

SPANDAW
BEDRIJFSRECHERCHE
Bewezen verklaard

Onafhankelijk onderzoeksbureau
op het gebied van strafrecht en civiel recht

tel. 0594 519 633
www.spandawbedrijfsrecherche.nl

ARATIS ADVOCATEN*

Aratis Advocaten is een niche kantoor op het gebied van bouw, infra en duurzame energie.

Ter versterking van onze procespraktijk zijn wij op zoek naar **ervaren advocaten** in het bezit van de stage verklaring. U bent gespecialiseerd in het procederen op het gebied van het aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Gedegen kennis van het bouw-, verzekerings- en verbintenissenrecht is een pré.

Geïnteresseerd? Stuur uw sollicitatie met cv en cijferlijst naar guijs@aratisadvocaten.nl t.a.v. mr. F.A. Eradus.

Aratis Advocaten B.V. | Kantooradres: Bezuidenhoutseweg 50
Postbus 90421 | 2509 LK Den Haag | www.aratisadvocaten.nl

‘Digitale innovatie is helemaal niet zo belangrijk’

Veel advocaten zijn ‘opgegroeid’ met de theorie van Richard Susskind en ze zetten daarom in op digitale innovatie om hun processen te beheersen. Maar volgens managementwetenschapper Bas Kodden zijn medewerkers en cliënten daarvan de dupe. ‘Zo maken bestuurders hun kantoren juist kapot.’

Michel Knapen

Hoe vaak heeft hij zijn verhaal niet verteld op advocatenkantoren. Een verhaal dat leidinggevenden niet graag hoorden maar wel herkenden. Bas Kodden heeft met veel van Nederlands grootste topsporters, coaches en ondernemers mogen spreken en werken en ontwikkelde een eigen visie op leiderschap. Die luidt: houd op je te verschuilen achter digitale instrumenten en kies voor persoonlijk contact.

Bas Kodden kent de advocatuur vanbinnen. In 2011 promoveerde hij op een onderzoek over toewijding en betrokkenheid binnen advocatenkantoren. Als programmadirecteur Law, Leadership & Management aan Nyenrode Business University is hij niet bang om tegen de haren in te strijken. Bijvoorbeeld tegen die van Richard Susskind, de Britse held van menig modern advocatenkantoor die hamert op het belang van digitale innovaties. Doen kantoren dat niet, dan

leidt dat onvermijdelijk tot *The end of lawyers* – ook de titel van een boek van Susskind uit 2010.

Kodden begint veel basaler en pakt er een managementboek bij. ‘Het model dat elke onderneming, dus ook elk advocatenkantoor zou moeten kennen is dat van Treacy & Wiersema uit 1993. Dat stelt dat een bedrijf drie waardenstrategieën heeft: *operational excellence*, *customer intimacy* en *product leadership*, dus de focus op processen, klantrelaties

of producten. Alle drie moeten ze worden beheerst maar in één moet je excelleren. Een kantoor móét dus kiezen. Kies je niet, dan word je ingehaald door kantoren die wél kiezen.’

De cruciale vraag is: waarvoor moeten advocatenkantoren kiezen? In elk geval niet voor de *operational excellence* van Susskind. ‘De digitale innovatie van Susskind is helemaal niet zo belangrijk voor advocatenkantoren. Hooguit probeer je te concurreren met prijsvechters, zoals rechtsbijstandverzekeraars. Maar als je dat ambieert, ben je al afgegleden. En overigens: die wedstrijd ga je nog verliezen ook. Je kunt het alleen beter doen dan anderen als jij bewust kiest voor andere producten of vol inzet op de relatie met je cliënten en je medewerkers – ofwel de keuze voor een andere *return on investment: return on intimacy*.’

Bokito's

Het kantoormanagement, aldus Kodden, zal daarbij het belang moeten inzien van *personal branding*. ‘Het zal de komende jaren meer en meer gaan om de reputatie van de individuele advocaat. Cliënten met grote belangen willen alleen met die ene topadvocaat werken en zijn bereid daarvoor te betalen. ‘Als je fan bent van Messi en speciaal naar Barcelona afreist om de beste voetballer van de wereld te zien spelen, dan is dat jou wat waard. Hetzelfde geldt voor muziek: U2 komt niet elke vrijdag langs. Voor een gewone partij voetbal of een plaatselijk bandje kun je om de hoek je ei kwijt. Als het echt belangrijk is, dan ga je voor de top en dan wil je worden vertegenwoordigd door een advocaat van wie jij denkt: die gaat het voor mij winnen.’

Of die advocaat werkt bij De Brauw, Nauta of bij Stibbe is van minder belang. Kantoren worden net als voetbalclubs gedragen door hun mensen en niet andersom, redeneert Kodden. Leidinggevendens zullen dus zwaar moeten inzetten op groeps- en teambelangen om de beste mensen aan te trekken, op

te leiden en vast te houden, zegt hij. Kortom: de enige innovatie die van belang is, is sociale innovatie. ‘Spelen bestuurders daar niet op in, dan zullen de beste medewerkers het kantoor verlaten om bijvoorbeeld een nichekantoor te beginnen. Maar als zij geen prijsvechter willen zijn of andere producten gaan aanbieden, zullen ook zij op intimiteit en relaties moeten inzetten: het spel verandert niet wezenlijk.’

Leiderschapsdeskundige Manfred Kets de Vries noemde bestuurders ooit ‘zilveruggen’. Deze Bokito's ‘roffelen op hun borst en denken dat medewer-

‘Kantoren worden net als voetbalclubs gedragen door hun mensen’

kers dan wel volgen’. Jij mag bij mij werken, is de houding. Maar is dat ook zo, vraagt Kodden retorisch. ‘De nieuwe generatie advocaten is niet zo snel onder de indruk. Zij vragen: wat kun jij voor mij betekenen? Begrippen als autonomie, coaching, feedback en sociale steun – hulp als ze vastzitten of fouten maken – worden dan ook van cruciaal belang voor de toekomst van advocatenkantoren. Jonge advocaten hebben geen zin in een baas die commandeert. Kies voor intimiteit en persoonlijke aandacht: het zal beloond worden. De CEO als Chief Energy Officer – en dat is gewoon te leren.’

Lappendeken

Kodden ziet momenteel vooral advocatenkantoren met een lappendeken aan managementplannen om bepaalde doelen te bereiken. ‘Wat ik mis is een eigen visie op leiderschap en gedrag. De stijl

van leidinggeven die ik vaak opmaak uit gesprekken kan ik het best omschrijven als *management by excel*. Alle handelingen moeten worden verantwoord in schema's en staatjes. Dat staat haaks tegenover de houding die ik propageer: richting geven, ruimte bieden en resultaat vragen.’

Pas dan kun je echt werken aan slimmer presteren, is Koddens overtuiging, en verwijst naar de *flow*-theorie. ‘Je moet zorgen dat je medewerkers in een *flow* raken, een toestand waarin ze zeer geconcentreerd werken en daar optimaal van genieten. Naast de *flow* heb je de burn-out, wat je krijgt als je te veel werk moet doen dat je niet aankan, en de *bore-out*, wat je krijgt als je veel meer kunt dan je mag. Vooral dat laatste zie je bij jonge medewerkers op advocatenkantoren. Ze doen – ‘geholpen’ door technologie – te veel gestandaardiseerd werk, schrijven e-mails aan cliënten die ze nooit zien en voelen te weinig waardering en erkenning voor hun werk. Het is de kunst om de *bore-out* om te zetten in een *flow*. Daarvoor zijn goede leiders nodig.’

Dat is nu meer nodig dan ooit. De advocatuur wordt gekenmerkt door veel turbulentie, wat leidt tot onzekerheid en angst. Kodden: ‘In zo'n situatie gaan leiders juist meer controleren, meer *management by excel* toepassen. Bij professionals leidt dat weer tot minder bevoegdheid en juist dat is een van de belangrijke voorwaarden om te presteren. Deze managementstijl haalt dus de prestaties omlaag, van medewerkers én van het hele kantoor, wat weer resulteert in nog meer turbulentie, nog meer controles et cetera. Goede leiders weten net als topsporters hun angsten te beteugelen en om te zetten in loslaten en ultiem presteren. Die vinden uit die vicieuze cirkel een uitweg en ontwikkelen een omgeving van positieve energie. Vaak is een goede coach daartoe de basis geweest. Alleen organisaties die investeren in mensen kunnen duurzaam groeien.’

Fuck de sukkel!

Het 'sukkelarrest' is er. Het hof spreekt de mompelende advocaat vrij. Die vrijspraak neemt de ongelijke behandeling van advocaten enerzijds en officieren en andere opsporingsambtenaren anderzijds niet weg.

Hans Oudijk¹

Het gerechtshof te 's-Hertogenbosch heeft op 29 april jl. arrest gewezen in wat in de volksmond de 'sukkelzaak' is gaan heten. Aanleiding was het horen door de Bredase advocaat Erik Thomas in 2009 van een inspecteur van politie als getuige. Het was een moeizaam verhoor, waarin de getuige moeite leek te hebben om de gestelde vragen naar waarheid te beantwoorden.² Die vragen gingen over processen-verbaal waarvan de rechtbank later vaststelde dat er door de politie mee was geknoeid.³ Het gedrag van de verbalisant/getuige frustreerde mr. Thomas zodanig dat die op enig moment stopte met het stellen van vragen. Hij leunde achterover en verzuchtte: 'Sukkel'. De politiemann deed aangifte van belediging door de advocaat. De aangifte werd geseponeerd, maar de politiemann nam daarmee geen genoegen en diende een klacht ex artikel 12 Sv in. Het gerechtshof vond die klacht gegrond en gaf in 2011 bevel om de advocaat te vervolgen.⁴

Uit een analyse van de jurisprudentie volgt dat dit bevel van het Bossche hof problematisch is. Dezelfde kamer van het hof wees in 2013 een klacht over niet-vervolgning van een officier van

justitie af, die op een openbare terechtzitting de verdachte had uitgemaakt voor een 'laffe loser' en een 'man zonder ruggengraat' omdat deze uitingen van de officier niet onbetamelijk zouden zijn.⁵ Uit andere jurisprudentie volgde dat een politiemann ook gerust mag verzuchten dat iemand een 'kutwif' is en dat rechters advocaten het woord ontnemen voor aanmerkelijk minder krasse uitspraken. De rechtbank te Breda werd op deze problemen gewezen, maar veroordeelde mr. Thomas toch.⁶ Een straf werd niet opgelegd. Wel moest de advocaat zijn 'slachtoffer' een schadevergoeding van 75 euro betalen.

Het hof laat deze veroordeling niet in stand.⁷ De advocaat wordt vrijgesproken. De schadevergoedingsvordering van de verbalisant wordt bijgevolg niet-ontvankelijk verklaard. Als vanzelf komt dan de vraag op of we met een 'eind goed, al goed' het verwijt van klasenjustitie kunnen archiveren. Dat lijkt mij niet het geval.

De raadsman van advocaat Thomas had de niet-ontvankelijkheid van het OM in de vervolging bepleit omdat de tegengestelde vervolgingsbeslissingen leiden tot een 'inequality of arms' in de zin van artikel 6 EVRM, waarbij officieren van justitie vrijelijk zouden mogen

beledigen terwijl advocaten moeten vrezen voor strafvervolgning. Het hof wil daar niet aan en verwerpt dit verweer met een korte verwijzing naar het gegeven bevel. Als het hof een bevel tot vervolgning geeft, kan het OM niet worden verweten dat het mensenrechten schendt door aan dat bevel te voldoen. Over de juistheid en rechtmatigheid van het bevel zegt het hof niets. Dat had best anders gekund. Met het standpunt 'bevel is bevel' kom je al enige tijd niet zo ver meer.

Het is overigens bepaald onzeker of een ruimere toetsing van het bevel tot niet-ontvankelijkheid had geleid. De stelling van de verdediging was dat de uitvoering van het bevel onrechtmatig was omdat het hof in een *latere* beschikking veel meer ruimte gaf aan de officier van justitie. Dat is een pleitbaar standpunt, maar het is de vraag of dit het *eerdere* bevel onrechtmatig maakte zodat de officier van justitie het naast zich neer moest leggen. Anders dan het hof in het hier besproken arrest doet voorkomen, bestaat er wel dege-lijk ruimte voor zo'n afweging. In een Arnhemse zaak had de rechtbank het OM niet-ontvankelijk verklaard wegens schending van het vertrouwensbeginsel.⁸ Het hof vernietigde dat vonnis omdat de omstandigheden waaraan het vertrouwen zou zijn ontleend allemaal dateerden van vóór het gegeven bevel tot vervolgning.⁹ Daaruit volgt dat omstandigheden die zich voordoen

1 Hans Oudijk is advocaat bij Advocatenkantoor Oudijk in Venlo.

2 Zo ook het vonnis van de rechtbank in de 'sukkelzaak': ECLI:NL:RBZWB:2013:8352, onder 4.3.

3 De omvangrijke drugszaak tegen alle verdachten eindigde om die reden met een niet-ontvankelijkheid van het OM. Zie bijv. ECLI:NL:RBBRE:2010:BL0898 en 'Drugszaak kapot door meeneed agenten', in *BN DeStem* 27 juni 2010.

4 ECLI:NL:GHSHE:2011:BQ3626

5 Hof 's-Hertogenbosch 9 juli 2013, K12/0455, (nog altijd) niet gepubliceerd.

6 ECLI:NL:RBZWB:2013:8352. Zie hierover ook mijn 'De advocaat als rund', *Advocatenblad* 2013-9, blz. 20-22 en 'Sukkelzaak: verzuchting leidt tot veroordeling', *Advocatenblad* 2013-11, blz. 7, online door *Advocatenblad* gepubliceerd als 'Klassenjustitie: verzuchting advocaat leidt wel tot veroordeling'.

7 ECLI:NL:GHSHE:2015:1593.

8 ECLI:NL:RBGEL:2013:3849.

9 ECLI:NL:GHARL:2014:5716.

nadat het vervolgingsbevel is gegeven wel degelijk aanleiding kunnen vormen voor een niet-ontvankelijkverklaring en dat is ook logisch. Maar dan kunnen dergelijke omstandigheden ook door het OM worden betrokken bij de vervolgingsbeslissing. Het OM moet immers geen onrechtmatige vervolging entameren alleen omdat die op een eerder moment werd bevolen.

De verdediging had in beide instanties geopperd dat er bij (de beklagkamer van) het hof sprake was van ‘voortschrijdend inzicht’ en dat aan alle togadragers meer ruimte moet worden vergund. Een wijziging van jurisprudentieel inzicht derhalve, die het vervolgingsbevel van 2011 kennelijk in 2013 al had achterhaald. Ik vrees dat het hof dit betoog had moeten verwerpen. Rechters maken nog altijd onderscheid tussen officieren enerzijds en advocaten anderzijds. Veel confrères zijn zo voorzichtig dat zij in een soort ‘anticiperende gehoorzaamheid’ alles proberen te vermijden wat de rechter misschien minder graag hoort. Als een advocaat zich meer permitteert dan de rechter gewenst vindt, wordt hem desnoods gewoon het woord ontnomen. Dat kan ver gaan. In februari werd het advocaat Popescu in Breda onmogelijk gemaakt om een verzoek tot aanhouding toe te lichten, waarop hij de rechtbank wraakte. Op enig moment is hem niet alleen het woord ontnomen, maar werd hij zelfs uit de zittingszaal verwijderd. Zijn wrakingsverzoek heeft hij verder maar in de wrakingskamer toegelicht. De wraking werd toegewezen met een motivering die de gewraakte rechters niet graag zullen hebben gelezen.¹⁰

Dat neemt niet weg dat deze zaak goed illustreert hoe moeilijk het kennelijk voor sommige rechters is om in gelijke mate respectvol om te gaan met officieren en advocaten.

Die ongelijke ruimte voor de bij het proces betrokken professionals is structureel en volgens mij ook door de beklagkamer van het Bossche hof in de beschikkingen uit 2011 en 2013 gewild. Maar dat kun je als strafkamer van datzelfde hof moeilijk in een arrest zetten. De gekozen oplossing is wel zo diplomatiek. Overigens is de ontvankelijkheidsbeslissing op zichzelf niet onverdedigbaar. Het hof had kunnen motiveren dat het bevel tot vervolging ook in het licht van de beschikking uit 2013 niet zo kennelijk onrechtmatig was, dat geen redelijk handelend officier het mocht opvolgen. Veel meer toetsingsruimte heeft het hof bij vervolgingsbeslissingen niet.

De grootste angel van het arrest zit ook nu in de motivering van de bewijsbeslissing. De vrijspraak wordt immers alleen gegeven omdat het hof aanneemt dat de advocaat voor zichzelf *en voor de politiemans onverstaanbaar* ‘sukkel’ heeft gezegd. Hij hoefde er volgens het hof niet op te rekenen dat dit voor anderen verstaanbaar zou zijn. En toen mr. Thomas voor de tweede keer ‘sukkel’ zei, was dit zuiver op navraag. Hij wilde toen de politiemans alleen maar informeren, niet hem beledigen. Zo gezien had hij geen opzet op belediging, dus: vrijspraak.

Deze constructie van het hof komt mij wat gekunsteld voor. De advocaat zat in een verhoor in het kabinet van de rechter-commissaris ingeklemd tussen drie andere advocaten, samen met een rc, een griffier en de aangever. Wie ooit in zo’n kamer is geweest, kan zich met mij moeilijk voorstellen dat je iets zegt zonder dat je er ernstig rekening mee moet houden dat het door minstens één ander wordt gehoord. En dat je tegen een politiemans moet kunnen zeggen

dat je hem een sukkel noemde zonder dat je moet bedenken dat de agent dat beledigend kan vinden? Opmerkelijk. Ik raad niet aan om het uit te proberen.

De klassenjustitie wordt met het arrest van het hof in stand gehouden. Advocaten mogen hooguit onverstaanbaar verzuchten. Officieren van justitie en politieambtenaren mogen gewoon uit volle borst beledigende taal uitslaan. Voor dat onderscheid kan ik geen enkele rechtvaardiging bedenken.

Daarnaast is de sukkelzaak ook een illustratie van de voortschrijdende futielisering van het strafrecht. We steken zakken vol belastinggeld in de strafvervolging van dronken of boze burgers die zich ‘klootzak’, ‘sukkel’ of ‘mafkees’ laten ontvallen. Vanzelfsprekend alleen maar als het tegen een ambtenaar wordt gezegd. Als een burger aangifte zou willen doen van het feit dat zijn buurman hem een sukkel heeft genoemd, wordt hij waarschijnlijk het bureau uitgelachen.

Het is al eerder gezegd door bijvoorbeeld Buruma en Jörg: politiemensen hoeven misschien geen dikkere huid te hebben dan burgers, maar langere tenen zijn ook nergens voor nodig.¹¹ Inmiddels zitten beide heren in de strafkamer van de Hoge Raad. Misschien komt er dan toch een meerderheid in dat college die eens uitspreekt dat geen redelijk handelend officier van justitie iemand gaat vervolgen voor relatief licht beledigende aanduidingen. Het hoeft je woordkeuze niet te zijn, maar het is volstrekt overdreven om met strafvervolging te reageren. Aansluitend bij een ander actueel debat over de manier waarop je een staatkundig streven mag uitdragen zeg ik: fuck de sukkel!¹² <<

¹⁰ ECLI:NL:RBZWB:2015:1862. De wrakingskamer komt onder andere tot de vaststelling dat niet (goed) naar de raadsman is geluisterd, dat de rechtbank het recht heeft miskend, dat de raadsman geen mogelijkheid kreeg om zijn verzoeken toe te lichten, dat de voorzitter heeft beslist zonder overleg met de andere leden van de kamer en dat een door de rechtbank gegeven toelichting inhoudelijk onbegrijpelijk is.

¹¹ Vgl. bijv. Y. Buruma, *Flutzaken*, DD 2006, blz. 364–375 en zijn noot onder HR 22–12–2009, NJ 2010, 671 en de conclusie van N. Jörg voor dat arrest en ECLI:NL:PHR:2011:BQ3106.

¹² Vgl. Philippe Remarque, *Laat ons gezellig ‘fuck de koning’ roepen*, hoofdredactioneel commentaar in *de Volkskrant* van 6–5–2015.

Bonentellers nog geen bedreiging

Attack of the bean-counters, noemde *The Economist* het al: grote accountantskantoren die juridische afdelingen opzetten en onder de duiven van advocaten schieten. Maar in Nederland lijkt de aanval tot nu toe mee te vallen.

Lex van Almelo

Beeld: Dimitry de Bruin

Als je op wereldschaal kijkt, zoals tijdschrift *The Economist* recent deed, lijken juristen van de *big four* een bedreiging te vormen voor grote advocatenkantoren. PwC Legal is het grootste juridische advieskantoor ter wereld en de juridische afdelingen van de resterende drie staan allemaal in de wereldwijde top veertig. Moeten Nederlandse kantoren zich zorgen maken?

Aan het begin van deze eeuw gingen Andersen Legal, KLegal (KPMG), Landwell (PwC) en de 'advocatenkantoren' van EY en Deloitte ten onder na de ineensstorting van energieconcern Enron en accountantskantoor Arthur Andersen. De nieuwe onafhankelijkheidsregels dwongen de *big five* hun *one stop shop* te sluiten. Hoewel de onafhankelijkheidsregels zeker niet soepeler zijn geworden, zetten PwC en Deloitte onlangs nieuwe juridische afdelingen op, zonder advocaten. De vraag naar advies vanuit het ondernemingsrecht groeit en één loket voor alle vragen is gemakkelijker voor ondernemers, is de gedachte.

PwC Legal heeft volgens de website achtendertig medewerkers: achtentwintig juristen, onder wie dertien oud-advocaten en tien financieel specialisten.

Van de oud-advocaten valt oud-*Advocatenblad*-medewerker Yvette van Gemerden op door haar achttien jaar ervaring in de advocatuur. Deloitte Legal op haar beurt heeft volgens een personeelsadvertentie (voor 'Praktijkleider Vastgoed') in Nederland 'meer dan 25 juristen'. Hoofd van de afdeling is de ervaren oud-advocaat Frans Stibbe, die werd weggehaald bij DLA Piper. Vorig jaar zag ook BDO Legal het licht. Het team heeft naar eigen zeggen tweeëntwintig juristen en twee pensioenadviseurs die zich richten op arbeidsrecht, ondernemingsrecht en pensioen. Met deze aantallen halen de accountantskantoren de top veertig van de advocatuur niet.

Een inventarisatie van eventuele zorgen over de nieuwe stappen van accountantskantoren onder acht advocatenkantoren leverde reacties op van vier bestuursvoorzitters. De Brauw, Stibbe en Houthoff Buruma hadden geen interesse in medewerking aan dit artikel, een contact bij Jones Day reageerde helemaal niet. De overige bestuursvoorzitters, van Loyens & Loeff, NautaDutilh, AKD en Holland Van Gijzen, geven allemaal aan dat de juristen bij PwC, Deloitte en BDO nog te kort bezig zijn om een bedreiging te vormen. Zij komen deze juristen nog niet tegen in de markt en hebben geen advocaten naar die kantoren zien vertrekken.

Bulkwerk

Holland Van Gijzen is vijftien jaar geleden ontstaan uit de fusie van Banning Van Kemenade & Holland met de afdeling ondernemingsrecht van het toenmalige Moret Ernst & Young. Johan Westerhof van HVG: 'Dat PwC, Deloitte en BDO nu meer in huis gaan doen, betekent dat bepaalde advocatenkantoren dit in hun omzet zullen gaan merken. Met name omdat het bulk-/standaardwerk bij grote projecten niet meer wordt

uitbesteed aan advocaten. Maar voor *high end* advies, *litigation* en het passeren van aktes zullen accountants toch naar advocaten en notarissen moeten.'

EY biedt volgens Westerhof zelf geen *legal services* aan in Nederland. 'HVG is via EY Law, het internationale netwerk van meer dan duizend juristen in 62 landen, gelieerd aan EY Tax met wie wij in Nederland een strategische alliantie hebben. We hebben als HVG pas de gouden zandloper gewonnen als het advocaten- en notariskantoor dat de laatste vijf jaar het snelst is gegroeid.'

Willem Jarigsmas van Loyens & Loeff op zijn beurt denkt dat accountantskantoren zich niet zullen gaan bezighouden met *litigation* omdat er te veel belangenconflicten zijn. 'Wij hebben een groep Litigation & Risk Management, die mede groeit door de toenemende regelgeving. En daar zijn we soms wel concurrenten. Bijvoorbeeld op het gebied van *corporate investigation* – die zaken werden van oudsher gedaan door accountants, maar daar winnen advocaten snel terrein.'

AKD is ook actief op deze markt. Daarvoor werkt het kantoor samen met accountants van alle grote kantoren. Volgens AKD is de markt groot genoeg als je de juiste kwaliteit levert tegen de juiste prijs. Bestuursvoorzitter Erwin Rademakers: 'En daar zijn wij tot nu toe succesvol in. Maar je moet natuurlijk wel

scherp blijven. De accountantskantoren zijn nog geen twee jaar bezig. Het kan dus zijn dat wij ze nog als concurrent gaan tegenkomen.'

Erik Geerling van NautaDutilh: 'Tot op heden komen we de *legal departments* van accountants niet tegen in bijvoorbeeld zaken of pitches. Of dat gaat veranderen, hangt mede af van de ambitie en planning van accountantskantoren. Willen ze op de lange termijn meedoen in de advocatuurlijke Champions League, dan zouden zij een goede opleiding moeten opzetten. Als zij gaan voor de korte termijn zouden zij een team topspelers bij elkaar moeten kopen, maar dat is niet van vandaag op morgen succesvol.'

Willem Jarigsmas: 'Loyens & Loeff is een groot advocatenkantoor en een groot fiscaal advieskantoor. Met deze unieke combinatie hebben wij het veld voor ons alleen, maar dat verandert natuurlijk als de *big four* fiscale en civiele diensten kunnen leveren op hetzelfde niveau. Het is de vraag of ze dat gaat lukken.'

Jarigsmas vermoedt dat de poging van de accountantskantoren om twintig jaar geleden advocatenkantoren op te zetten, is mislukt, omdat advocaten zich niet goed laten sturen 'vanuit een hoofdkantoor'. 'Zij hebben behoefte aan vrijheid.' Volgens Jarigsmas kunnen advocaten wel 'heel veel leren' van professionele *service*

firms als de *big four*. 'Hun niveau van ondersteuning is ongeëvenaard en hun focus op de cliënt, de sector, de markten en het economisch proces zijn heel goed. Overigens zijn advocaten wel steeds meer *business* adviseurs geworden en hebben zij meer verstand gekregen van hoe ondernemingen werken.'

Erik Geerling: 'Hoe het er over tien tot vijftien jaar uitziet, is afhankelijk van de stappen die zij nu gaan zetten. Misschien wisselen advocaten in 2030 niet alleen van kantoor, maar stappen zij ook heen en weer tussen advocatuur en accountancy. Misschien ook niet.'

Jarigsmas durft geen voorspellingen te doen, maar is niet bang voor de juristen van de accountantskantoren. 'Twintig jaar geleden kwamen Engelse advocatenkantoren *en masse* naar Nederland. Die kantoren zijn volledig geïntegreerd in deze markt en dat biedt Nederlandse kantoren juist kansen. De Engelse advocatenkantoren hebben Londense tarieven geïntroduceerd en de *scope* van de werkzaamheden uitgebreid. *Due diligence* bij een overname was vroeger een bladzijde. Daar hebben zij echt iets van gemaakt en dat is nu standaard in onze markt. Het is niet ondenkbaar dat, als accountants erin slagen hun speelveld uit te breiden, zij de markt voor advocaten vergroten om nieuwe diensten aan te bieden.'

«

advertenties

Hulshof Advocaten

zoekt

EEN ADVOCaat

voor voortzetting van een lopende algemene rechtspraktijk.

De voorkeur gaat uit naar een advocaat met ervaring in strafzaken.

Hulshof Advocaten is gevestigd in Emmeloord en voert daar praktijk sinds mei 2003.

Reacties t.a.v. mr. H. Hulshof hulshof@hulshofadvocaten.nl

Hulshof Advocaten

Onder de Toren 2 Emmeloord
Postbus 131, 8300 AC Emmeloord
t.: 0527 610 710

Meer dan 25 jaar ervaring

Van der
Loeff familierecht
Advocaten

in een nieuw kantoor

www.vanderloeff.nl | De Boelelaan 7 | Amsterdam

Rob van der Hoeven (1958)

- 1984:** advocaat bij Van Hoolwerf Advocaten, algemene praktijk
- 1984-1989:** advocaat bij Burgers & Ran Advocaten, algemeen strafrecht
- 1989-2001:** advocaat bij Nuijten van de Weerd Advocaten, strafrecht: fraude, economische delicten
- 2001-heden:** advocaat, partner bij NautaDutilh, gespecialiseerd in fraudezaken, fraude-onderzoeken, milieustrafrecht en economische delicten
- Nevenfuncties:** docent aan het Willem Pompe Instituut voor Strafrechtwetenschappen en coördinator van de Specialistenopleiding voor Strafrechtadvocaten. Lid van het Anti-Money Laundering Committee en het Criminal Law Committee van de Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) Voorzitter van de adviescommissie strafrecht van de NOvA

Bert Fibbe (1948)

- 1977-1982:** advocaat bij De Brauw & Helbach, werkzaam op gebied van vennootschapsrecht
- 1982:** gerechtsauditeur, Rechtbank Middelburg, civiele sector
- 1983:** rechter, Rechtbank Middelburg, civiele sector
- 1985:** rechter-commissaris belast met de behandeling van strafzaken, Rechtbank Middelburg
- 1988-1993:** vicepresident Rechtbank Middelburg, voorzitter strafsector en later civiele sector, kortgedingrechter
- 1993-heden:** advocaat, partner bij NautaDutilh, gespecialiseerd in belasting- en milieudelicten, economische criminaliteit en strafrechtelijke belastingprocesvoering
- Nevenfunctie:** AR-lid van de Nederlandse orde van advocaten, portefeuillehouder strafrecht

‘Die goede rechtsbijstand staat op het spel, ja’

Het Wetboek van Strafvordering ‘toekomstbestendig’ maken, komt neer op efficiëntie bevorderen en bezuinigen, stellen AR-lid van de Nederlandse orde van advocaten Bert Fibbe en voorzitter van de adviescommissie strafrecht Rob van der Hoeven. Diepgewortelde principes die de positie van de verdachte beschermen worden geofferd, zeggen de strafrechtadvocaten. De werkelijke knelpunten in de strafrechtketen blijven volgens hen buiten schot.

Sabine Droogleever Fortuyn

Beeld: Sjoerd van der Hucht

Met het ‘moordende tempo’ waarmee de minister van Veiligheid en Justitie de negentien wetsvoorstellen voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering behandelt, hebben Bert Fibbe en Rob van der Hoeven grote moeite. Fibbe, lid van de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten (NOvA), portefeuillehouder strafrecht en Van der Hoeven, voorzitter van de adviescommissie strafrecht van de NOvA, zitten in een vergaderzaal op de bovenste verdieping van NautaDutilh in Rotterdam. Fibbe is er gespecialiseerd in belasting- en milieudelicten, economische criminaliteit en strafrechtelijke belastingprocesvoering. Van der Hoeven heeft zich toegelegd op fraudezaken, fraudeonderzoek, milieustrafrecht en economische delicten.

De herziening van het Wetboek van Strafvordering, door voormalig minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten ‘mega-operatie’ genoemd, moet ervoor zorgen dat dit wetboek ‘beter aansluit bij en toegankelijker is voor de rechtspraktijk en de burger. Ook zal het de prestaties in de strafrechtketen verbeteren’. Dat zei Opstelten tijdens het congres Modernisering Wetboek van Strafvordering op 19 juni 2014 in de Rijtuigenloods in Amersfoort. De concept-Contourennota, met daarin de

belangrijkste plannen, is begin februari van dit jaar voor advies naar belanghebbenden gestuurd. Vanaf het najaar van 2015 hoopt het ministerie in vier tranches de wetsvoorstellen bij de Tweede Kamer in te dienen.

De adviescommissie strafrecht kwam eind maart met een zeer kritisch rapport over de concept-Contourennota. Bij de overwegingen van de adviescommissie sluit de algemene raad van de NOvA zich aan.

Volgens Bert Fibbe en Rob van der Hoeven wordt de strafrechtadvocatuur en daarmee de positie van de verdachte benadeeld ten opzichte van de andere ketenpartners in het wetgevingstraject. Toen de NOvA in maart van het afgelopen jaar te horen kreeg dat er plannen bestonden het huidige Wetboek van Strafvordering te herzien, waren andere

Drie vragen aan: Bert Fibbe

Bekijk op Advocatenblad.nl het filmpje met het interview met AR-lid van de NOvA Bert Fibbe over de plannen om het Wetboek van Strafvordering te herzien.

betrokkenen, de zittende magistratuur, het Openbaar Ministerie en de politie hier al een aantal maanden van op de hoogte. ‘Wij vonden het jammer dat wij daarbij later betrokken werden,’ zegt Fibbe. Ook wijst hij erop dat de andere partijen onderdeel uitmaken van de overheid en een overheidsvergoeding krijgen om aan dit project te werken. De advocatuur krijgt deze vergoeding niet. Ten onrechte, volgens Fibbe. ‘Het gaat om een procedure waarin de verdachte centraal staat. Dan is het niet gek als je input van de advocatuur wilt en daar iets voor op tafel moet leggen. Een staatscommissie voor een project als dit, herziening van een belangrijk wetboek, zou zeker op zijn plaats zijn.’

Dan dat ‘moordende tempo’ waarop de wetsvoorstellen ontstaan. Dat heeft volgens Fibbe grote risico’s. ‘Die openbaren zich bij elke expertmeeting en elke bespreking met het ministerie die er over deze plannen wordt gevoerd. Er is altijd te veel te bespreken of te weinig tijd. De onderwerpen worden niet voldoende uitgediept. Er blijft altijd veel ongezegd.’

Van de noodzaak het hele Wetboek van Strafvordering te herzien, heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie Fibbe en Van der Hoeven niet kunnen overtuigen. ‘Er wordt eigenlijk een beetje getamboereerd van: dat wetboek moet er moderner uitzien en dan gaat het opeens allemaal goed. Maar hoe dat in zijn werk gaat, wordt nergens uitgelegd.’ De twee zijn ervan overtuigd dat er andere, veel prangender problemen zijn binnen de strafrechtketen. ‘De echte knelpunten blijven buiten schot,’ zegt Fibbe. Hij wijst op problemen in de ICT-structuur van de politie en gebrekkige digitalisering. Of de werkprocessen van het Openbaar Ministerie en de onmogelijkheid voor advocaten om contact te krijgen met een officier van justitie over een lopende strafzaak. Ook lopen zaken volgens hem vertraging op door onderbezetting bij de rechterlijke macht.

Daarnaast noemt Fibbe het gegeven dat zaken door wisselende samenstellingen van rechtbanken worden behandeld. Daardoor moeten verschillende rechters zich steeds opnieuw in dezelfde zaak inwerken, wat leidt tot vertraging. ‘Het is hoogst opmerkelijk dat de Contourennota die werkelijke knelpunten van het strafproces niet noemt, laat staan effectieve maatregelen tot verbetering voorstelt,’ schreef de adviescommissie strafrecht in het advies van 31 maart.

Fibbe: ‘Als je die strafrechtketen wilt verbeteren, moet je eerst analyseren waar de fouten of tekortkomingen zitten. Dat heb ik hier niet gezien.’ Hij wijst er ook op dat er geen kosten-baten-analyse is gemaakt van de herziening van het Wetboek van Strafvordering. Zonder zo’n analyse is het volgens Fibbe en Van der Hoeven onmogelijk om de prioriteiten voor de verbetering van de strafrechtketen juist te kunnen stellen.

Hellend vlak

Niet alleen bij het wetgevingstraject en bij de noodzaak van een nieuw Wetboek van Strafvordering, plaatsen Fibbe en Van der Hoeven kanttekeningen, maar ook over de inhoud van de plannen zijn zij kritisch. Zo bestond er in de aanloop naar de Contourennota het plan om het strafvorderlijke legaliteitsbeginsel in te perken. Opstelden zei tijdens zijn toespraak op 19 juni 2014 dat hij wil komen met ‘formele wetgeving die voldoende ruimte biedt voor lagere regelgeving. Daarin kan sneller worden gereageerd op maatschappelijke ontwikkelingen en op behoeften uit de praktijk van de

strafrechtspleging. Dit kan in AMvB’s, ministeriële regelingen en aanwijzingen van het College van procureurs-generaal’. De Contourennota wijst er volgens Van der Hoeven op dat de minister hier weer van is teruggekomen. ‘We hopen het van ganser harte. Als je het legaliteitsbeginsel gaat inperken, haal je de controle bij het parlement weg. Dan ben je echt op een hellend vlak bezig.’

De strafrechtadvocaten wijzen erop dat bepaalde plannen de positie van de verdachte aantasten. Zo bestaat het plan om de focus in het strafproces naar het voorbereidend onderzoek te verleggen. Dat moet doorlooptijden van procedures verkorten. ‘In een stadium waarin de omvang van de beschuldiging nog niet duidelijk is, moet de verdediging in een aantal gevallen haar eigen verdedigingspositie bepalen. Dat is in strijd met de beginselen van *fair trial*,’ zegt Van der Hoeven.

Voor de positie van het slachtoffer heeft de Contourennota volgens Fibbe en Van der Hoeven onevenredig veel aandacht. Ook wijzen de strafrechtadvocaten erop dat het onmiddellijkheidsbeginsel onder grote druk komt te staan. Volgens de plannen van het nieuwe wetboek wordt de zittingsrechter zo veel mogelijk ontlast. De rechter-commissaris doet het werk dan vooraf. ‘Vanuit het oogpunt van efficiency wordt de beoordeling naar het vooronderzoek verplaatst,’ zegt Bert Fibbe. ‘Daarmee neemt de minister – ondanks de lessen die Nederland het afgelopen decennium heeft geleerd (Twee van Putten, Schiedammer Parkmoord, Lucia de B.) een risico.’

Het plan om de sanctionering van door het OM en de politie gemaakte fouten buiten het strafproces te laten plaatsvinden, stuit de strafrechtadvocaten ook tegen de borst. 'Een "interne" sanctionering binnen het OM of de politie is ondoorzichtig en met name niet geschikt om "systeemfouten" te voorkomen. Bovendien keurt de slager dan zijn eigen vlees,' schreef de adviescommissie hierover.

Naast alle bezwaren brengt een nieuw Wetboek van Strafvordering ook kansen met zich mee, volgens Fibbe en Van der Hoeven. In het wetboek zouden volgens de strafrechtadvocaten sancties moeten worden opgenomen tegen het overschrijden van termijnen. Termijnen bijvoorbeeld waarbinnen het OM moet ingaan op verzoeken die namens een verdachte of namens het slachtoffer worden ingebracht. Termijnen waarbinnen de rechterlijke macht verzoeken, vorderingen en klaagschriften moet behandelen. Termijnen waarbinnen de politie een proces-verbaal moet opmaken. Fibbe: 'In de plannen kun je zien dat van de verdachte die wordt bijgestaan door een advocaat wordt verwacht dat hij in een zo'n vroeg mogelijk stadium vertelt wat hij wil en wat er moet gebeuren. Doe je dat niet, dan is je beurt voorbij. Datzelfde systeem wordt met grote nadruk *niet* gehanteerd voor de rechter, de officier van justitie of de politie. De minister zegt: ik streef naar een wetboek dat helder is, dat zelfs zo helder is dat de burger het zou kunnen lezen. Een toekomstbestendig wetboek. Dan moet je ervoor zorgen dat het herziene Wetboek van Strafvordering de normen zelf bewaakt. Dus een norm, prima. Maar een norm die niet wordt bewaakt, is geen norm.'

Ondergeschoven kindje

Ondergeschoven kindje in de plannen van de minister is volgens Fibbe en Van der Hoeven het vergoedingensysteem voor strafrechtadvocaten. Fibbe en

Van der Hoeven benadrukken dat vele gemaakte uren al niet of nauwelijks worden vergoed. Met de terugkerende bezuinigingen en de toegenomen inspanningen voorafgaand aan en tijdens verhoor vanwege de Salduz-jurisprudentie, nemen de vergoedingen steeds verder af. Strafrechtadvocaten, zeker zij die alleen toevoegingszaken doen, hebben het niet ruim, onderstrepen Fibbe en Van der Hoeven. 'De komende jaren wordt ook de raadsman bij politieverhoor geregeld. Dat betekent dat de strafrechtadvocaat dan meer werk krijgt en dat wordt niet of nauwelijks betaald. De consequentie zou weleens kunnen zijn dat er minder goede strafrechtadvocaten overblijven om het belangrijke werk, dat van het bijstaan van verdachten in politieverhooren, goed te kunnen doen. We hebben in het recente verleden een aantal gevallen in Nederland gehad waarin bleek dat door valse bekentenissen mensen een lange tijd ten onrechte zijn veroordeeld. Dat kun je onder meer in belangrijke mate voorkomen door te zorgen voor goede rechtshulp in de beginfase van het onderzoek. Die goede rechtsbijstand staat op het spel, ja. Dat durf ik wel voor mijn rekening te nemen,' zegt Rob van der Hoeven.

Fibbe wijst er in aanvulling op dat er in de loop van de afgelopen tientallen jaren, dankzij gefinancierde rechtsbijstand, gespecialiseerde strafrechtkantoren zijn ontstaan. 'Dat gaat niet van de ene op de andere dag. Dat vergt jaren werk, investering, studie en opbouw. Als, zoals nu gebeurt, je daarop gaat snoeien, breekt dat af. Hiermee richt je grote schade aan. Dus mijn gedachte is dat de staat zuinig moet zijn op gespecialiseerde strafrechtkantoren. De rechterlijke macht en het OM komen anders ook zelf in de problemen. Want als er geen goede advocatuurlijke bijstand is, stukt het hele systeem. Dus er is grote zorg. En er is ook grote zorg vereist.'

Rob van der Hoeven vergelijkt de manier waarop het ministerie het Wetboek van Strafvordering wil herzien met de invoering van de ZSM-procedures, waarbij de officier van justitie een strafbeschikking uitvaardigt zonder dat hier een rechter aan te pas komt. Deugdelijke rechtsbijstand is hierbij volgens Van der Hoeven op een 'vergaand onvoldoende manier' aanwezig. 'Er wordt ingezet op snelheid en veel minder gekeken naar belangrijke beginselen van het strafrecht. Heeft die verdachte nou wel kans om in te brengen wat hij van belang vindt? Dat komt onvoldoende tot uiting. Datzelfde zien we in deze wetsvoorstellen.'

Volgens Bert Fibbe is het gevaarlijk om bezuinigen als uitgangspunt te nemen bij het herzien van het Wetboek van Strafvordering. 'Dan ga je een product besnoeien op basis van wat je nu ziet. Terwijl je zeker weet dat het de bedoeling is dat het wetboek de komende, laten we zeggen halve eeuw of hele eeuw, het vorige Wetboek van Strafvordering stamt uit 1926, meegaat. Het gevaar is dat je het product van de toekomst meet met de maat van nu.'

Hij adviseert de minister dan ook het volgende bij de herziening van het Wetboek van Strafvordering: 'Leidend moet zijn: de kwaliteit. Als je de strafrechtketen wilt verbeteren, moet je deze eerst analyseren. Bekijk wat de tekortkomingen bij de verschillende schakels; politie, OM, zittende magistratuur, van de keten zijn. Die problemen worden niet, en zeker niet primair, gevormd door de regels van het huidige Wetboek van Strafvordering. Het zijn haperingen van organisatorische aard, van capaciteit. Is er wel genoeg capaciteit? Is er genoeg kennis en kunde? Ga daarmee aan het werk. En als het dan nog niet goed loopt, kijk dan naar de regels. Kort samengevat: kijk eerst naar de keuken. Zorg dat die op orde is. En ga daarna werken aan het kookboek. Niet omgekeerd.'

‘Dit is het prijskaartje’

Het *Advocatenblad* dook in de begroting van de Nederlandse orde van advocaten en sprak algemeen secretaris Raffi van den Berg over de cijfers. ‘De wettelijke taakopdracht van de NOvA is breed. Daarbinnen en daarnaast willen we de belangen goed dienen.’

Nathalie Gloudemans-Voogd

De begroting die de NOvA over 2015 presenteerde, heeft een andere indeling dan vorig jaar. Nu zijn de kosten en inkomsten verdeeld over tien pijlers in plaats van de zes pijlers die de NOvA eerder hanteerde. ‘We haken met deze indeling aan bij onze wettelijke taken en activiteiten,’ vertelt Raffi van den Berg, de algemeen secretaris van het landelijk bureau. ‘De structuur is inzichtelijker zo en maakt verantwoording ten behoeve van het CvA duidelijk. We laten zien: dit zijn de taken die de wetgever ons heeft opgelegd en dit is het prijskaartje dat daarbij hoort.’ Zo verplichtte de nieuwe Advocatenwet de NOvA om een college van toezicht op te richten (goed voor 402.000 euro op de begroting). De nieuwe wettelijke regeling voorziet ook in kwaliteitstoetsen die de NOvA zal moeten opzetten. Voor de ontwikkeling van de kwaliteitstoetsen is in 2015 130.000 euro opgenomen; de kosten van uitvoering in de jaren hierna zijn nog niet duidelijk.

Ook het wetgevingsproces zorgt voor onzekerheden op de begroting. Zo ligt het voorstel voor de Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen nu bij de Tweede Kamer. De wetgever beoogt de kosten van tuchtrechters voor rekening van de NOvA te brengen, waar dit bedrag (begroot op 1,2 miljoen euro) eerder door het ministerie van Veiligheid en Justitie werd gedragen. ‘We betalen de

rekening van het tuchtrecht al volledig en zouden dan nu ook de rechters moeten gaan betalen. Dit heeft de schijn van belangenverstengeling en dat willen we absoluut niet,’ zegt Van den Berg. ‘Het is moeilijk begroten in een parlementair traject, want je weet niet wat je wanneer kunt verwachten, dat is nu eenmaal de dynamiek van een politiek proces,’ voegt de algemeen secretaris toe. In de begroting houdt de NOvA niettemin alvast rekening met invoering van de wet per 2016 voor 1.260.000 euro. Het begrote resultaat in 2016 komt hierdoor uit op -1.972.000 euro. De consequentie: de hoofdelijke omslag zal in 2016 en 2017 dan nog verder omhoog moeten naast de gebruikelijke indexerings (zie de tabel ‘Financiële bijdrage’ op pagina 33).

Op de begroting prijkt in 2015 voor het eerst ook de Eenheid Secretariaten Tuchtcolleges, of EST. De NOvA vormt een organisatorische eenheid van de griffies en de secretariaten en digitaliseert de secretariaten van de tuchtcollages met als doel ‘procesefficiency en kostenbeheersing’. Hiermee komt er een nieuwe digitale infrastructuur in de tuchtrechtspraak. ‘Dit valt misschien niet precies onder onze wettelijke taken,’ zegt Van den Berg. ‘We springen hier in een gat: eigenlijk zou de stelselverantwoordelijke, het ministerie, hiermee aan de slag moeten. Maar we vinden kwaliteit en informatieveiligheid van de ICT zo noodzakelijk dat we

het zelf oppakken nu het departement het niet doet.’ De EST vervangt de posten van het hof van discipline en de raden van discipline op de begroting voor 2.175.000 euro.

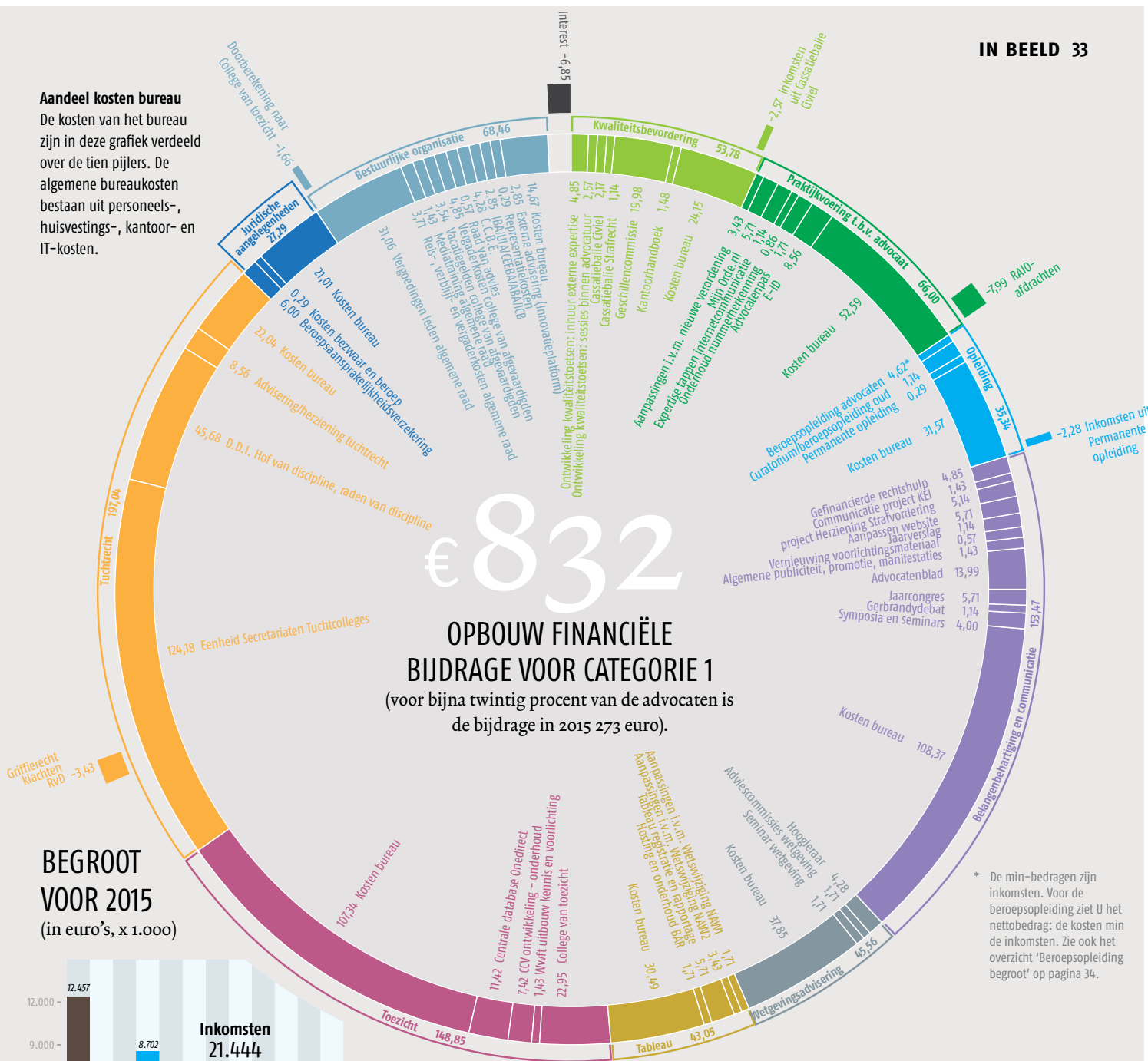
Sommige taken die de NOvA op zich neemt zijn niet duidelijk te zien, ook niet op de begroting, maar wel erg belangrijk, zegt Van den Berg. De algemeen secretaris noemt als voorbeelden contacten met de politiek en stakeholders. ‘Ook onze lobby is behoorlijk adequaat en tegelijkertijd zo goed als onzichtbaar. We hebben er mede voor gezorgd dat de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand bevroren zijn: dat doen we dus goed.’ De wettelijke taakopdracht van de NOvA is breed en de ruimte voor een eigen agenda is deels beperkt, zegt de algemeen secretaris. ‘Als we vanuit de politiek een taak opgelegd krijgen kunnen we niet zeggen: “Dat gaan we niet doen.” Of als het college van afgevaardigden ons vraagt om geld te besteden aan bepaalde zaken, zullen we dat doorgaans ook moeten doen. Voorop staat dat we de belangen van de Nederlandse advocatuur zo goed mogelijk willen dienen. Bij alles vragen we ons af: zijn we er hier voor als pbo (publiekrechtelijke beroepsorganisatie, red.)? Wat moet er op het prioriteitenlijstje? Besteden we het geld nu aan het juiste doel? En als we geld uitgeven aan zaken waar we geen geld aan zouden moeten uitgeven, hoor ik het graag.’

Aandeel kosten bureau
De kosten van het bureau zijn in deze grafiek verdeeld over de tien pijlers. De algemene bureaunkosten bestaan uit personeels-, huisvestings-, kantoor- en IT-kosten.

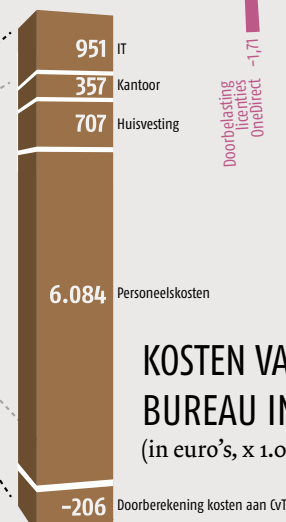
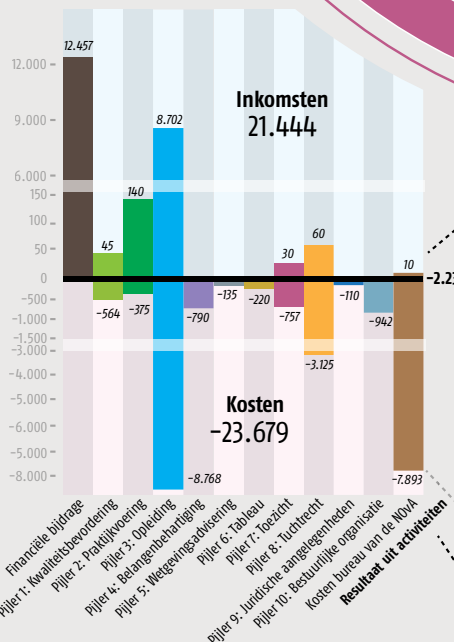
€ 832

OPBOUW FINANCIËLE BIJDRAGE VOOR CATEGORIE 1

(voor bijna twintig procent van de advocaten is de bijdrage in 2015 273 euro).

BEGROOT VOOR 2015
(in euro's, x 1.000)

KOSTEN VAN HET BUREAU IN 2015
(in euro's, x 1.000)

FINANCIËLE BIJDRAGE

Verwachte bijdrage, afhankelijk van ontwikkelingen (in euro's)

	2015	2016	2017
Bijdrage categorie 1 (inkomen > 32.500 euro)	832	971	993
Bijdrage categorie 2 (inkomen < 32.500 euro of < 3 jaar op het tableau)	273	344	348

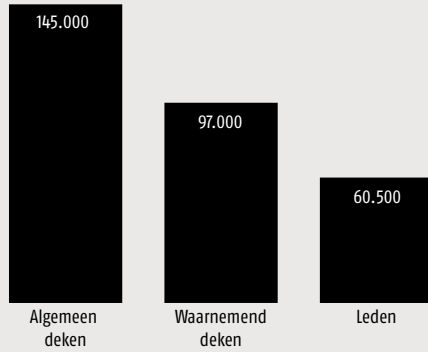
BEOOGD RESULTAAT IN 2015

	(in euro's)
Resultaat uit activiteiten	-2.235.000
Interest	120.000
Mutatie bestemmingsreserve	2.115.000
Totaal	0

* De min-bedragen zijn inkomsten. Voor de beroepsopleiding ziet U het nettobedrag: de kosten min de inkomsten. Zie ook het overzicht 'Beroepsopleiding begroot' op pagina 34.

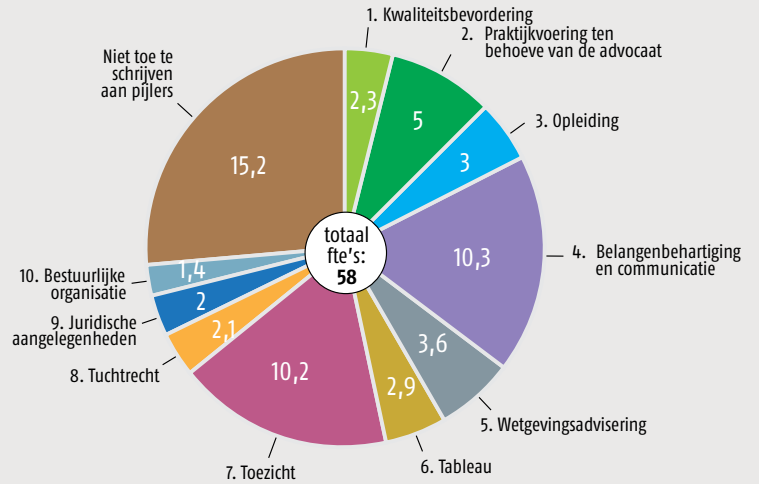
HOVEEL KRIJGEN AR-LEDEN DIT JAAR?

(in euro's)

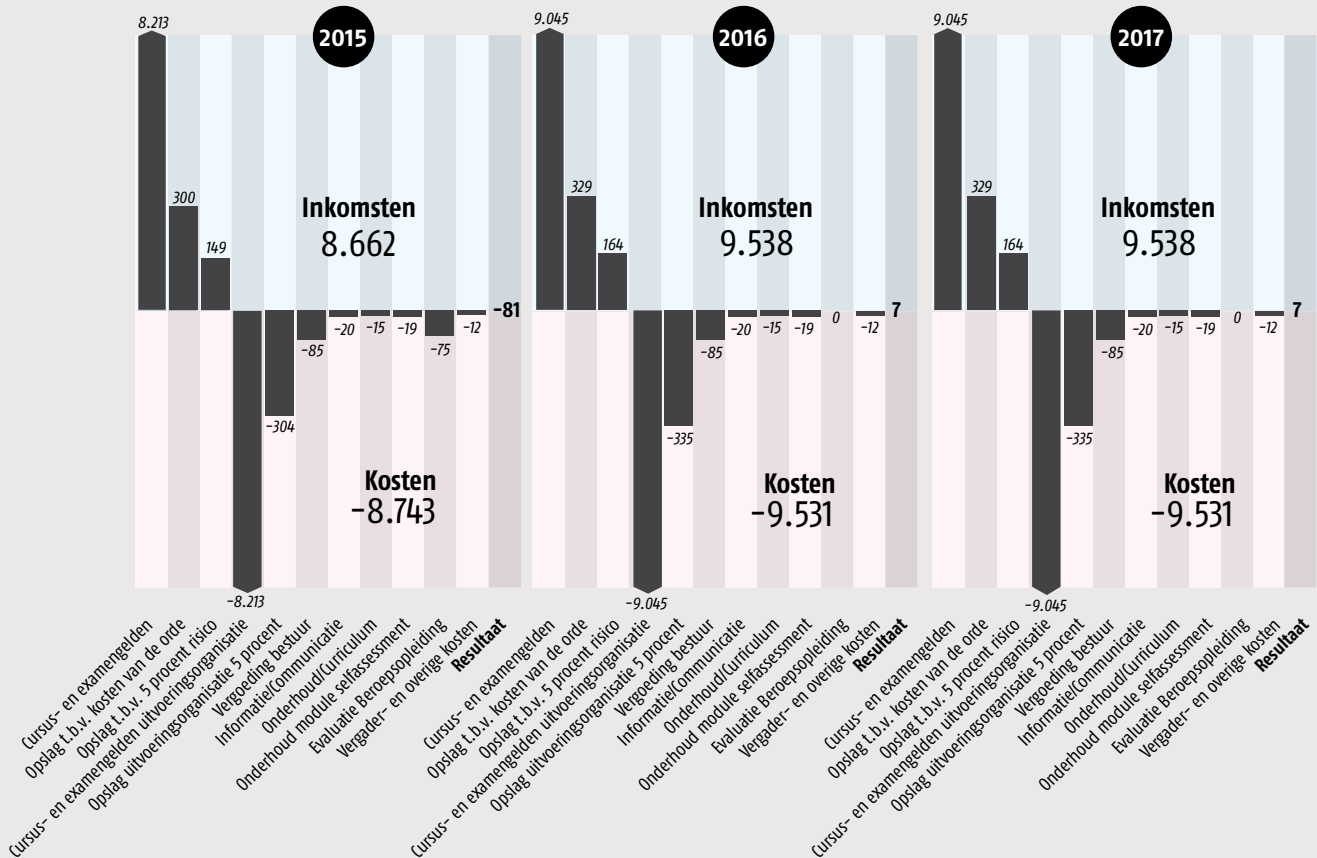
WERKVERDELING OP HET BUREAU

Verdeling fte's op het bureau aan de hand van de tien pijlers.

BEROEPSOPLEIDING BEGROOT

Inkomsten en kosten van de Beroepsopleiding uitgesplitst, exclusief inzet van het bureau (in euro's, x 1.000).

BIJDRAGE PER ARRONDISSEMENT

(in euro's, exclusief btw; niet elke lokale orde int btw)

Toelichting categorieën per arrondissement

Gelderland

- 1 Advocaten ingeschreven op 1 januari
- 2 Advocaten ingeschreven op 1 januari met bruto-inkomen < € 60.000
- 3 Advocaten die na 1 januari (opnieuw) worden ingeschreven

Amsterdam

- 1 Stagiaires
- 2 Advocaten met bruto-inkomen < € 32.500
- 3 Advocaten met bruto-inkomen tussen € 32.500 en € 65.000
- 4 Advocaten met bruto-inkomen tussen € 65.000 en € 115.000
- 5 Advocaten met bruto-inkomen > € 115.000

Breda-Middelburg

- 1 Advocaten met stageverklaring
- 2 Stagiaires

Limburg

- 1 > drie jaar op het tableau
- 2 < drie jaar op het tableau

EN DE LOKALE ORDEN?

Behalve de financiële bijdrage aan de landelijke orde is iedere Nederlandse advocaat een bedrag verschuldigd voor de kosten die de lokale orden maken. Het *Advocatenblad* vroeg na bij de elf bureaus wat advocaten in hun arrondissementen moeten betalen en waar dat geld aan wordt besteed.

Gegevens over de hoofdelijke omslag in 2015 zijn opgenomen in de kaart hiernaast. Het *Advocatenblad* vroeg ook de begrotingen over 2015 op. Alleen de orden in Midden-Nederland en Overijssel besloten geen gegevens te overleggen.

Het *Advocatenblad* kreeg wel inzicht in de begrotingen voor 2015, of een grove inschatting van de bestedingen, van de orde in Den Haag, Rotterdam, 's-Hertogenbosch, Amsterdam, Limburg, Breda-Middelburg, Noord-Nederland, Noord-Holland en Gelderland. De hoofdelijke omslag vormt de grootste bron van inkomsten voor de lokale orden. De onderstaande grafiek geeft weer van welke baten de verschillende orden uitgaan in 2015 en hoeveel procent van hun kosten begroot zijn voor personeels, huisvestings- en kantoorkosten en de vergoedingen aan de dekens, waarnemend dekens en leden van de raden van de orde.

INKOMSTEN EN UITGAVEN

	Inkomsten (in euro's)	Personeel (in procenten)	Huisvesting en kantoor (in procenten)	Vergoedingen (in procenten)
Noord-Nederland	390.000	Ca. 42	9	Ca. 36
Noord-Holland	524.166	57,9	14,3	27,8
Amsterdam	1.795.000	59,4	15,8	12,9
Gelderland	675.000	59,5	7,3	25
Den Haag	872.050	52	12,5	17,5
Rotterdam	1.024.000	55	15	21
Breda-Middelburg	598.800	50,1	9,2	26,7
's-Hertogenbosch	612.650	37	14	34,4
Limburg	413.140	49,5	13,7	35,5

Foto: Shutterstock

Code heeft de toekomst

De technologie achter bitcoin heeft de potentie om het werk van de advocaat en zelfs delen van het recht als geheel op zijn kop te zetten. Wat u moet weten over Blockchain.

Juriaan Mensch

Van bitcoin hebben de meeste advocaten wel gehoord. De digitale munt is het best te omschrijven als e-mail voor geld. En net zoals e-mail de postbode grotendeels overbodig maakte, vormt bitcoin tegenwoordig een uitdaging voor bijvoorbeeld banken die als tussenpersoon fungeren.

Nu is bitcoin slechts één applicatie, gebouwd op de onderliggende techniek die de transacties mogelijk maakt. Dat fundament is de zogeheten Blockchain-technologie en die heeft in potentie een grote maatschappelijke impact. De noodzaak voor bestaande gecentraliseerde systemen als banken, beurzen en overheden, maar ook advocaten en notarissen neemt door deze technologie drastisch af. Dit komt doordat de Blockchain zogenoemde ‘*trustless transactions*’

tussen handelende partijen mogelijk maakt. De nodige vertrouwde tussenpersoon die transacties bewaakt, maar ook duur en traag maakt, kan in veel gevallen weg.

Sommige visionairs stellen bijvoorbeeld dat advocaten en notarissen er in hun functie van vertrouwenspersoon overbodig door worden. Het loont dus ook voor advocaten en notarissen zich in Blockchain-technologie te verdiepen. Niet alleen kunnen zij dan begrijpen hoe zij het zelf kunnen toepassen, maar degene die weet wat er aankomt, kan er ook op anticiperen.

Simpel gesteld is Blockchain een zwaar beveiligd en versleuteld openbaar register dat alle transacties tussen gebruikers bijhoudt. Het is gedecentraliseerd – niemand is de eigenaar van

de Blockchain – maar iedereen kan het gebruiken, de transacties inzien en er eigen applicaties op bouwen. Frauderen wordt door deze open structuur vrijwel onmogelijk gemaakt. Iedereen kijkt mee.

De mogelijke toepassingen van Blockchain zijn legio, maar voor advocaten zijn er enkele die direct interessant zijn. Denk daarbij aan *smart contracts* en de impact op wetgeving en rechtsgebieden wanneer apparaten en programma’s steeds meer autonoom handelen en keuzes maken zonder menselijke bemoeienis. Mooi voorbeeld van dat laatste zijn zelfrijdende auto’s. Wie heeft er schuld als de auto besluit om een ongeluk te veroorzaken door af te slaan om zo een erger ongeluk verderop te voorkomen?

‘Advocaten zouden zichzelf snel op de hoogte moeten brengen van de mogelijkheden van autonoom opererende contracten in code op de Blockchain, de zogeheten *smart contracts*,’ stelt Preston Byrne, een voormalige *securities lawyer*, ooit werkzaam bij Norton Rose Fulbright. Byrne is medeoprichter van de Londense start-up Eris Industries, die een platform ontwikkelde voor het bouwen van financiële en juridische applicaties op Blockchain-technologie.

Een *smart contract* is in feite een script met daarin beschreven een set regels en parameters. En omdat het digitaal is, kan het zich tussentijds aanpassen en eigenhandig communiceren met derde partijen of andere *smart contracts* op de Blockchain. Neem een testament. Het staat op de Blockchain, checkt zelfstandig elk uur het online overlijdensregister, en als op een dag de juiste naam opduikt, dan voert het contract zichzelf uit. Zonder dat er een advocaat, bank of notaris nodig is. Het vermogen kan in de vorm van bitcoins of andere cryptovaluta al in het contract zijn verwerkt.

Codetaal

Maar een *smart contract* kan meer vertegenwoordigen. Denk aan financiële producten met erin geprogrammeerd wie, wanneer en onder welke omstandigheden wordt betaald. Byrne: ‘Wij werken samen met enkele grote internationale financiële instellingen. Die begrijpen dat deze technologie hen als vertrouwde derde partijen potentieel kan wegvagen. Daarom zoeken ze nu al naar manieren om het op te nemen in hun bedrijfsprocessen.’

Clënten zullen hun advocaat over niet al te lange tijd om *smart contracts* vragen, voorziet Byrne. Want dergelijke contracten geven de mogelijkheid van nog meer zekerheid bij overeenkomsten en transacties. Codetaal heeft niet de ambiguïteit die je bij normale taal vindt, en er is minder toezicht en menskracht nodig. Een *smart contract* kun je

ook vooraf testen; kijken of het doet wat alle partijen willen dat het doet. Dit is het echte samenvloeien van technologie en het recht. De code *is* het contract.

Byrne denkt dat informatie- en cijfergedreven sectoren als banken en verzekeraars deze technologie zullen omarmen, want *smart contracts* kunnen de bedrijfsvoering in hoge mate automatiseren en kosten drukken. Advocaten die te maken hebben met banken, verzekeraars, accountants of andere financiële partijen gaan hier als eersten mee te maken krijgen.

Naast het verschijnen van applicaties als die met slimme contracten, zal het recht zelf op een groot aantal gebieden worden geraakt. Er ontstaan door de opkomst van de Blockchain vele nieuwe rechtsvragen over een snelgroeïende wetteloze ruimte, zoals in de beginnendagen van internet het geval was. Toezichhouders in de diverse landen weten op dit moment nog niet goed wat ze met de bitcoin aan moeten bijvoorbeeld.

‘De maatschappij zal geen nieuwe wetteloze ruimte tolereren,’ denkt Primavera De Filippi, naast advocaat ook docent en onderzoeker aan het Berkman Center for Internet and Society aan de Harvard Law School. Ze onderzoekt de juridische uitdagingen die nieuwe technologische ontwikkelingen als de Blockchain met zich meebrengen. De Filippi: ‘Ik voorzie dat contractenrecht, eigendoms- en aansprakelijkheidsrecht sterk zullen veranderen. We zullen de komende jaren zien dat door het samenbrengen van Blockchain en *The Internet of Things*, *code as law* in de fysieke wereld echt toepassing krijgt.’

Wat er volgens De Filippi ontstaat is de situatie dat een programmeur tegelijk jurist wordt, of een jurist een programmeur. Want deze professionals kunnen straks direct de regels in een ‘ding’ programmeren in plaats van ze op te schrijven en dan maar hopen dat het nageleefd wordt. Denk aan de eerder genoemde zelfbesturende auto waar-

voor de verzekeraar, dealer of maker bepaald heeft wat er gebeuren moet als de hond van de buurman voor de wielen loopt. Uitmijken en het leven redden van de hond, of eroverheen rijden? Die keuze is straks misschien niet langer aan de eigenaar van de auto. Handhaving van regels wordt zo impliciet. De menselijke invloed en connectie met het ‘ding’ verdwijnt langzaam omdat het ding steeds meer keuzes voor ons maakt.

Schade

Ook aansprakelijkheid wordt zo een zeer complex veld, voorziet De Filippi. Ze neemt wederom het voorbeeld van de zelfbesturende auto: ‘Stel dat die iemand doodrijdt of schade veroorzaakt, wie is er dan verantwoordelijk? Hoe ga je een verantwoordelijke aanwijzen als de achterliggende causaliteit miljoenen *smart contracts* betreft die met elkaar communiceren?’

Volgens Di Filippi betekent dit een paradigmaverschuiving in het recht, omdat het rechtssysteem nu een ex post mechanisme is: na het feit wordt pas (on)schuld bewezen, en mogelijk gestraft. Maar door het vastleggen van regels in *smart contracts* verschuift het naar ex ante – alle mogelijkheden worden vooraf bepaald. De keuzevrijheid voor mensen om regels te breken verdwijnt daarmee. Een zorgwekkende ontwikkeling, vindt ze.

‘Ik hoop dat *smart contracts* nooit volledig de ouderwetse contracten zullen vervangen. We leven in een complexe wereld, en ik kan me niet voorstellen dat we proberen die complexiteit te formaliseren in *smart contracts*. We verliezen de controle op die manier. Hoe vang je een begrip als rechtvaardigheid of vergeving in code? Ook een perfect rechtssysteem bestaat niet. Als we dat wel proberen, dan belanden we in een dictatoriaal zelfregulerend systeem waar *smart contracts* de baas zijn. Dat willen we echt niet.’

Ondernemingsrecht | 2015 Diner

8^E
EDITIE!

RONDON BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

DONDERDAG 11 JUNI 2015 | WESTERUNIE, AMSTERDAM

Discussieert en dineert u met ons mee?

De redactie van het tijdschrift Ondernemingsrecht organiseert in de WesterUnie in Amsterdam het jaarlijkse Ondernemingsrecht diner.

Onder leiding van dagvoorzitter Maarten Kroeze hoort u alles over diverse thema's rondom bestuurders en commissarissen.

7 redenen om aan te schuiven:

- Luister naar topsprekers uit de praktijk en wetenschap
- Spreek de redactie van tijdschrift Ondernemingsrecht
- Discussieer met vakgenoten
- Stel zelf vragen aan de sprekers
- Netwerk in een inspirerende omgeving
- Gouden combinatie van inhoud op hoog niveau en diner
- Luister tijdens het diner naar een boeiende tafelrede

Kijk voor meer informatie en inschrijven
op www.wolterskluwer.nl/opleidingen

Georganiseerd
door tijdschrift
Ondernemingsrecht

Onderzoek door de rc na dagvaarding en verwijzing

Wat hebben strafrechtadvocaten na dagvaarding (art. 238 lid 2 Sv) en na verwijzing (art. 316 Sv) aan de rechter-commissaris?

Desiree de Jonge¹

Ruim twee jaar geleden trad de Wet versterking positie rechter-commissaris in werking. De ‘versterking’ moest echter niet zo ver gaan dat de rechter-commissaris de leider van het vooronderzoek zou worden. Die leiding heeft namelijk onbetwist, zo benadrukte de wetgever, de officier van justitie.² Ironisch genoeg blijkt er inmiddels niet zozeer een probleem te zijn in de verhouding tussen de officier van justitie en de rechter-commissaris, maar wel in die tussen de rechter-commissaris en de zittingsrechter.

Het spanningsveld ontstaat in de eerste plaats door de onduidelijke regeling voor het verrichten van onderzoek na dagvaarding. Artikel 238 lid 2 Sv schrijft voor dat de rechter-commissaris zijn onderzoekshandelingen na dagvaarding *kan* beëindigen als de officier van justitie laat weten voornemens is de verdachte te dagvaarden. Dat impliceert dat het onderzoek ook *kan* worden voortgezet. De huidige redactie van het artikel brengt mee dat het na dagvaarding eigenlijk gissen is wat de rechter-commissaris zal doen met het nog te verrichten onderzoek. Daarbij is ook onduidelijk of de rechter-commissaris het onderzoek kan voortzetten als het onderzoek ter terechtzitting al is begon-

nen. De oorspronkelijke tekst van artikel 238 Sv was duidelijker: het onderzoek *moest* na dagvaarding worden beëindigd. In de memorie van toelichting werd beschreven dat alleen het onderzoek dat nog vóór de terechtzitting kon worden afgerond, mocht worden afgerond.³ Het huidige artikel 238 lid 2 Sv hebben we te wijten aan toenmalig VVD-Kamerlid Ard van der Steur, de huidige minister van Veiligheid en Justitie. Blijkens de toelichting op zijn amendement bestond door de originele tekst van het artikel het gevaar dat zaken toch niet volledig voorbereid op zitting zouden komen en moesten worden aangehouden.⁴ Vanuit efficiëntie-oogpunt was het amendement dus goed bedoeld, de uitwerking was alleen minder goed doordacht. Daarnaast was het onduidelijk welke bevoegdheden de rechter-commissaris heeft als de zittingsrechter de zaak naar hem heeft verwezen omdat onderzoek noodzakelijk blijkt (art. 316 Sv).

Dit was reden genoeg voor P-G Fokkens om een vordering tot cassatie in het belang der wet in te dienen;⁵ de uitspraak van de Hoge Raad hierop zorgt voor meer helderheid.⁶ Wat betreft de bevoegdheid van rechter-commissaris

na dagvaarding benadrukt de P-G dat de regie in handen van de zittingsrechter ligt vanaf het moment dat de zitting is begonnen. Ruimte om parallel aan de zitting onderzoek te verrichten, is er dus niet. De P-G signaleert ook dat in de rechtspraak ervan wordt uitgegaan dat de rechter-commissaris alleen nog bevoegd is reeds door hem in gang gezette onderzoekshandelingen af te maken. Volgens de P-G moet artikel 238 lid 2 Sv toch (iets) ruimer worden uitgelegd. Al het onderzoek dat nog loopt op grond van de artikelen 181 t/m 183 Sv mag worden voortgezet.⁷ Qua omvang ligt de grens dus bij nieuwe verzoeken of vorderingen, deze kunnen niet meer bij de rechter-commissaris worden gedaan. Qua tijd ligt de grens bij het moment dat de zitting een aanvang neemt. De Hoge Raad volgt de P-G hierin.

Als de zittingsrechter de zaak heeft verwezen naar de rechter-commissaris gelden de artikelen 181 t/m 183 Sv niet. Voor nieuwe verzoeken van de verdediging is na verwijzing dus geen plaats. P-G Fokkens wierp nog de vraag op of via artikel 185 Sv (de regiebijeenkomst) toch nieuwe verzoeken bij de rechter-commissaris konden worden gedaan. De Hoge Raad beantwoordde die vraag ontkennend.⁸

3 Kamerstukken II, 2009/10, 32 177, 3, p. 17

4 Kamerstukken II, 2010/11, 32 177, 14.

5 Conclusie P-G Fokkens 6 januari 2015, ECLI:NL:PHR:2015:118

6 HR 3 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:505.

7 Conclusie punt 14 t/m 17.

8 HR 3 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:505, rov. 4.2.2.

1 Desiree de Jonge is advocaat bij Cleerdin & Hamer Advocaten in Amsterdam.

2 Kamerstukken II, 2009/10, 32 177, 3, p. 2

Martijn van de Leemkolk,
advocaat bij Absolute Advocaten

**“Ik ben zeer
tevreden over
de gekoppelde
jurisprudentie.”**

UW SLEUTEL TOT SUCCES van de mensen van OpMaat

OpMaat voor Kleine Kantoren: uw sleutel tot succes.

Bij OpMaat weten wij dat u het als advocaat binnen een klein kantoor druk heeft en fungeert als juridische duizendpoot. U gaat verstandig om met uw budgetten en daar hoort een passende oplossing bij:

OpMaat voor Kleine Kantoren.

Voor slechts € 2.260 per jaar per fee earner krijgt u toegang tot de wet- en regelgeving, jurisprudentie, commentaren, nieuws en aanvullende redactionele content van **alle rechtsgebieden**.

Ga naar opmaat.sdu.nl/sleutel voor uw aanbod. Of neem contact op met één van onze adviseurs via 070-378 93 13.

Bevorderaar van het kort geding

Als scherp en productief processualist droeg advocaat J.P.A.N. Caroli (1859-1909) in de negentiende eeuw bij aan de doorbraak van het kort geding als juridisch instrument.

Robert Sanders

Johan Paul Alexander Nicolaas Caroli werd geboren op 19 januari 1859 in Den Haag als zoon van een departementsambtenaar. Na de Haagse HBS trad de jonge Caroli in de voetsporen van zijn vader en werd hij ambtenaar bij een van de ministeries. Pas in 1880 ging hij, daartoe in staat gesteld door een Rijksbeurs, rechten studeren aan de Leidse universiteit. Caroli had succes als repetitor, slaagde cum laude voor alle examens en promoveerde in 1885 eveneens cum laude op het proefschrift *Het interlocutoir vonnis historisch beschouwd*.

Na zijn afstuderen vestigde Caroli zich als advocaat te Amsterdam. Daar maakte hij naam door met succes op te treden in een aantal grote strafzaken, zoals het proces van de weduwe Bulkley en de zaak rond de pandbrieven van de Noordbrabantsche hypotheekbank. Zijn pleidooi in de Bulkley-zaak verscheen zelfs in boekvorm onder de titel *Pleit-memorie in zake het Openbaar Ministerie contra vrouwe Bekking wed. Bulkley c.s.* (Amsterdam 1886), dat in sommige antiquariaten nog kan worden aangetroffen. In later jaren hield Caroli zich vooral met de civiele praktijk bezig, op het kantoor waar ook de

latere vermaarde hoogleraar Eduard Meijers als junior werkzaam was.

In 1897 werd Caroli gekozen tot lid van de Amsterdamse gemeenteraad en in 1907 trad hij toe tot het bestuur van de Nederlandse Juristenvereniging. Datzelfde jaar schreef hij zijn belangrijke preadvies over de herziening van het burgerlijk recht. Als preadviseur bracht Caroli de toenmalige klachten in kaart die leefden over het burgerlijk procesrecht, vooral de traagheid in de rechtsbedeling en ongelijke positie van partijen op grond van de beschikbare processuele middelen. Dit preadvies zou aan de basis staan van het ontwerp burgerlijke rechtsvordering van de Staatscommissie-Gratama.

Naast zijn drukke praktijk en bestuurlijke bezigheden slaagde Johan Caroli erin om ook het nodige wetenschappelijke werk te verzetten. In de jaren 1898-1899 publiceerde hij een studie over het burgerlijk recht in Themis. Van grote invloed is bovendien geweest zijn werk 'Het kort geding voor den president der Arrondissements-Rechtbank'. Dit boek heeft er sterk aan bijgedragen dat sindsdien steeds meer advocaten zich van het kort geding zouden bedienen.

Zoals Hugenholtz/Heemskerck schrijven, werd in de negentiende eeuw van het kort geding weinig gebruikge-

maakt, omdat rechtbankpresidenten zich door het oude artikel 292 Rv ('De beslissingen bij voorraad brengen geen nadeel toe aan de zaak ten principale') lieten weerhouden een voorziening te geven zodra het nodig zou zijn daarbij op het bodemgeschil vooruit te lopen. Door het werk van Caroli ontwikkelde zich in de rechtspraak de opvatting dat de rechter die over de hoofdzak moet beslissen daarbij niet is gebonden aan de voorlopige beslissing.

Johan Caroli voltooide alleen het eerste deel van het boek. E.M. Meijers zou het werk later voortzetten, aangezien het leven van Caroli in 1909 een abrupt en tragisch einde kende. Caroli had de gewoonte om ter ontspanning schietoefeningen te houden in de tuin van zijn Amsterdamse woning. Bij het schoonmaken van een revolver, waarvan hij dacht deze niet geladen was, ging het wapen plotseling af. De kogel trof Caroli in de buik en verliet het lichaam door de rug. De zwaargewonde werd naar binnen gedragen en een drietal artsen werd te hulp geroepen. Hun interventie mocht echter niet baten. Rond middernacht op 23 april 1909 overleed Johan Caroli aan zijn verwondingen, vijftig jaar oud. Onder grote belangstelling werd hij op de Oosterbegraafplaats ter aarde besteld.

Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619)
 Willem de Groot (1591-1662)
 Hugo de Groot (1583-1645)
 Willem Bilderdijk (1736-1831)
 Joannes van der Linden (1736-1835)
 Pieter Paulus (1752-1796)
 Rutgers Jan Schimmelpenninck (1761-1825)
 C.F. van Maanen (1769-1846)
 Jonas Daniel Meijer (1780-1834)
 Tobias Asser (1828-1913)
 Abraham Hartog (1844-1901)
 Nicolaas de Brauw (1849-1929)
 Thon L. J. J. (1869-1945)
 Pieter Jelles Troelstra (1860-1920)
 Adolphine Eduardina (1875-1928)
 Johannes Drost (1880-1934)
 Johannes van Kuik (1883-1949)
 Frida Katz (1885-1963)
 Ali Visser van IJzendoorn (1895-1979)
 G.W. van der Dries (1894-1977)
 Pieter Willem van Doorne (1896-1971)
 Hendrik Mulderij (1896-1970)
 Otto Vermaalen (1912-1991)

Verzoening in de strafpraktijk

Hoe werkt mediation? Gastauteur Klaartje Freeke, strafrechtadvocaat en MfN-registermediator bij Freeke & Monster, licht een praktijkvoorbeeld door.
Afl levering 23: 'Mediation in strafzaken'.

In welke gevallen kan mediation in strafzaken worden ingezet en welke rol heeft de advocaat daarbij? Een voorbeeld: een cliënt kreeg een oproeping voor een Taakstraf Openbaar Ministerie (TOM)-zitting. Hij had een verkeersregelaar geslagen. Uit het dossier bleek dat het weinig zin had om er tegenin te gaan of te ontkennen dat hij fout was geweest. Meerdere getuigenverklaringen en aangiftes wezen in de richting van cliënt. Ook had hij veel spijt van zijn handelen en stond hij open voor een gesprek met de verkeersregelaar. Een goede basis om cliënt voor te dragen voor mediation.

Wil een zaak voor mediation in aanmerking komen, dan moet er aan een aantal vereisten zijn voldaan. De eerste is dat de officier van justitie of de rechter (als de zaak al op zitting is) akkoord is met een mediationprocedure. Zij zijn doorgaans bereid erover na te denken als de verdachte een *first offender* is en verantwoordelijkheid neemt voor zijn handelen. Verder helpt het als er een relatie is tussen de verdachte en het slachtoffer (buren, een echtpaar, klasgenoten, collega's) en zij op de een of de andere manier met elkaar verder moeten. Maar ook in zaken waar partijen elkaar nooit meer zullen zien, wordt bemiddeld. Hoewel in het buitenland ook bij levensdelicten aan bemiddeling wordt gedaan, wordt in Nederland mediation vooral ingezet bij relatief lichtere vergrijpen: mishandeling, diefstal en verkeersovertredingen.

Ook het slachtoffer moet met mediation instemmen. Deze wordt daarvoor benaderd door het mediationbureau van de rechtbank. Het bureau stuurt de zaak,

indien akkoord, vervolgens door naar een of meerdere mediators. Dat kunnen rechtbankmediators zijn of een bemiddelaar van Slachtoffer in Beeld.

Cliënt in genoemd voorbeeld werd uitgenodigd voor een *intake* met (in dit geval) twee mediators. In een aparte *intake* toetsten zij eerst of beide partijen daadwerkelijk geïnteresseerd waren aan het proces: of het slachtoffer zich niet heeft verbonden uit angst en of de verdachte wel oprecht is in zijn benadering. Cliënt was bloednervus. Dat gebeurt vaak: het is erg confronterend om het slachtoffer te ontmoeten en om te horen wat hij/zij heeft doorgemaakt.

Als advocaat kun je je cliënt voorbereiden op deze gesprekken. Dat is iets anders dan de voorbereiding op een verhoor. Je kunt je cliënt coachen om zich open te stellen voor wat er gebeurt en te luisteren naar wat de ander te zeggen heeft. De verdachte mag op zijn beurt ook zijn verhaal vertellen. Hij hoeft niet lijdzaam aan te horen wat hij allemaal heeft misdaan. Ook in een strafrechtelijke mediation zijn partijen gelijkwaardig en dat is nu juist een belangrijke meerwaarde. In een strafzaak zorgen de kwalificaties als slachtoffer en verdachte ervoor dat partijen in een rol worden geduwd, waardoor de werkelijke relatie op de achtergrond raakt. In een mediation kunnen ze daar naar terug.

In de zaak van cliënt bleek dat de verkeersregelaar de aangifte had willen intrekken. Toen hij bij de politie terugkeerde om dat te doen, werd hem gezegd dat dat niet meer mogelijk was. Hij vond dat vervelend omdat hij zijn cliënt ook

pijn had gedaan en het niet terecht vond dat cliënt de negatieve gevolgen van een strafzaak zou moeten dragen. Dit aspect was niet aan het licht gekomen als de mediation niet had plaatsgevonden. De advocaat diende te controleren dat dit gegeven op een nette manier werd verwoord in de vaststellingsovereenkomst. Deze werd naar de officier van justitie gezonden door het mediationbureau. Dat kan vergezeld gaan van een verzoek om de zaak te seponeren. Maar in deze zaak kwam de officier zelf tot de beslissing om niet te vervolgen. Een TOM-zitting werd niet meer nodig geacht. In de documentatie van cliënt werd een sepot genoteerd met code 70 (verhouding benadeelde geregeld) hetgeen in een strafzaak waar het bewijs rond is voor de verdachte beter is dan een veroordeling of een strafbeschikking.

Het ministerie voor Veiligheid en Justitie heeft een bedrag beschikbaar gesteld voor enkele honderden gefinancierde mediations in de arrondissementen Amsterdam, Noord-Holland, Den Haag, Rotterdam en Oost-Brabant. Ook vanuit Europa wordt mediation in strafzaken aangemoedigd: het huidige art. 51h Sv is er een resultaat van en schrijft het OM en de politie voor om bemiddeling in een vroegtijdig stadium te bevorderen. Tweede Kamerlid Jeroen Recourt heeft onlangs een initiatiefnota ingediend om herstelbemiddeling een duidelijker plek te geven in ons strafproces. Kortom, mediation is nu ook in het strafrecht verankerd en biedt een aanvulling in de dienstverlening van strafrechtadvocaten.

ORDEBERICHT

Website nieuwe regelgeving online

De actuele versies van de wet- en regelgeving van de Nederlandse orde van advocaten zijn nu online beschikbaar via <http://regelgeving.advocatenorde.nl/>.

De regelgeving is per artikel in het systeem gezet waardoor u gemakkelijk door de website kunt scrollen en de artikelen kunt vinden via de zoekfunc-

tie. De gevonden artikelen zijn te printen of te delen via social media.

Als een artikel in de toekomst wordt aangepast, dan zal de actuele versie online staan en de oude versie via een knop beschikbaar worden gesteld.

Wetgevingsadviezen en disciplinaire uitspraken zijn niet opgenomen op deze regelgeving-website.

COLLEGE VAN TOEZICHT

Beleidsregel voor de kentoezicht

Het college van toezicht van de Nederlandse orde van advocaten heeft een beleidsregel vastgesteld voor het toezicht en de klachtbehandeling door de deken. In deze beleidsregel stelt het college van toezicht op grond van artikel 45h van de Advocatenwet algemene normen waaraan het toezicht en de klachtbehandeling moeten voldoen. Ook dienen de deken toepassing te geven aan de door hen vastgestelde

(beleids)regels en de afspraken en handleidingen die zij in het dekenberaad voor deze taken maken of opstellen. Het college van toezicht legt daarmee de regels en afspraken van de deken ten grondslag aan zijn toezichtbeleid. De Algemene beleidsregel toezicht en klachtbehandeling is in werking getreden op 15 mei 2015 en is gepubliceerd op www.collegevantoezichtnova.nl.

ORDEBERICHT

KEI-debat

Op 19 mei debatteerde de Tweede Kamer over het eerste wetsvoorstel dat de digitalisering van de rechtspraak en de modernisering van het procesrecht mogelijk moet maken. Er werd een aantal kritische vragen gesteld door oppositie- én coalitiepartijen over onder meer de financiering en de samenwerking met de advocatuur.

Zo benoemden de SP, de VVD en het CDA de zorgen die de NOVVA heeft over de uitvoering van de digitalisering; zij riepen de minister op om er extra op te letten dat ketenpartners worden betrokken en dat er naar hun wensen wordt geluisterd. Dit ontlokte minister Van der Steur de uitspraak dat KEI pas wordt uitgerold 'als de advocatuur helemaal is aangesloten'.

Tijdens het debat zijn er drie moties op het wetsvoorstel ingediend. De eerste motie, van het CDA en de SP, roept het kabinet op om de kosten van eventuele vertraging van KEI niet op de rechtspraak af te wentelen. Daarnaast heeft het CDA ook verzocht om uitstel van de invoering en hebben de VVD, de SP en de PvdA gezamenlijk gevraagd aan de minister om in gesprek te gaan met de Hoge Raad en Raad van State over hun eigen, separate digitaliserings-trajecten.

Amendementen zijn ingediend door het CDA (maximalisering oproeptermijn naar drie maanden en evaluatie van de wet na invoering) en de PVV (rechter moet termijnoverschrijding motiveren). Stemming over de moties en amendementen vindt plaats na het ter perse gaan van dit *Advocatenblad*, hierover later dus meer.

COLOFON

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse orde van advocaten

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten. De Orde verzorgt de rubrieken Van de Orde, Geschillencommissie, Tuchtrecht, Transfers en de column Ten slotte van de landelijke deken.

Samenstelling algemene raad Nederlandse orde van advocaten

- Walter Hendriksen (algemeen deken)
- Bart van Tongeren (plaatsvervangend deken)
- Hans Vogels
- Marjan van der List
- Bert Fibbe
- Bernard de Leest
- Ruben Alderse Baas

Bureau van de Orde

Raffi van den Berg (algemeen secretaris)

Bezoekadres

Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
KvK-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01
Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk

helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070-335 35 54

Twitter

@Advocatenorde

LinkedIn

Nederlandse orde van advocaten

Facebook

Nederlandse orde van advocaten

TRANSFERS

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

FAILLISSEMENTSRECHT
IN HET ZUIDEN

Na anderhalf jaar bij een klein kantoor wilde **Britta Zeschmann** (28) zich graag verder ontwikkelen. Ze nodigde zichzelf uit op de koffie bij Thuis & Partners Advocaten in Maastricht en werd aangenomen. 'Dit kantoor heeft grote cliënten, zit dicht bij mijn woonplaats Heerlen en ik kan me met hulp van deskundige en ervaren collega's toeleggen op de faillissementspraktijk. Ik ben geboren en getogen in Berlijn en wil uiteindelijk onze Duitse en Nederlandse cliënten nog beter kunnen bijstaan. Daarom staat op mijn *bucket list* naast advocaat ook Duitse *Rechtsanwalt* worden.'

MAATSCHAPPELIJK BETROKKEN

Advocaat en fiscalist **Sander Askamp** (39) vond in een eigen praktijk in Amsterdam, mijn-recht, de intellectuele uitdaging die hij miste in zijn werk als projectmanager bij ABN AMRO Private Banking in België. 'Mijn praktijk combineert personen- en familierecht, ondernemingsrecht en fiscaal recht. Met name het aspect over omgangsregelingen bij vaders is erg achtergesteld in Nederland vergeleken met bijvoorbeeld België, waar in geval van scheiding bij wet een co-ouderschap geregeld is. Daar ligt een uitdaging. Ook zou ik me als advocaat nog meer willen inzetten voor goede doelen. Dat doe ik nu al – belangeloos; ik was goede-initiatiefnemer van Alpe d'HuZes en Inspire2Live.'

NAAR ANDER
KANTOOR

Aardenne, mr. H. van: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Baarle, mw. mr. C.J.M. van: Van Vliet & Van Vliet Advocaten te Breda

Baneke, mr. M.R.: Stek te Amsterdam

Bijleveld, mr. M.: Blauuw Advocaten te Haarlem

Blom, mw. mr. F.K.H.:

Advocatenkantoor mr. Fleur K.H. Blom te Amsterdam

Boonk, mr. W.E.: Smallegange N.V. te Rotterdam

Bouiga, mw. mr. M.: Boekel De Nerée N.V. te Amsterdam

Bovenmars-Wilmink, mw. mr. A.J.W.: Stellingwerf Van Beek & Drostens Bedrijfsadviseurs te Enschede

Brenninkmeijer, mw. mr. E.: Visco Netherlands B.V. te Helmond

Brouwer, mw. mr. B.: Bergh Stoop & Sanders te Amsterdam

Brummelen, mw. mr. M.H.N. van: Houthoff Buruma te London

Brinkhuis, mw. mr. S.C.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te New York

Buursen, mr. P.: Daniels Huisman N.V. te Enschede

Claassen, mr. N.: Stolk Advocaten te Rotterdam

Degen, mw. mr. I.: DOEN Legal B.V. te Zeist

Dings, dr. mr. H.M.L.: Huver Advocaten te Venlo

Eringa, mw. mr. R.: Van Zandvoort Legal, advocaten | bedrijfsjuristen te Oss

Falkenberg, mr. G.B.: Kerckhoffs Advocaten te Maastricht

Figel, mw. mr. K.J.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Galen, mr. A.W.J. van: Pijnburg Advocaten te Amsterdam

Geus, mw. mr. E. de: Delfshaven Advocaten te Rotterdam

Goossens, mw. mr. A.E.: Van Doorne N.V. te Amsterdam

Hartman, mr. B.: Pijnburg Advocaten te Amsterdam

Hazelkamp, mw. mr. S.P.G. van den: VDB Advocaten Notarissen te Rosmalen

Herk, mw. mr. F.W. van: Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. te Den Haag

Hees, mw. mr. L.R.: Freshfields Bruckhaus Deringer te New York

Heeswijk, mr. drs. H.M.W. van: De Brauw Blackstone Westbroek Brussel B.V. te Brussel

Hofman, mw. mr. R.D.: Banning N.V. te Den Bosch

Hoog, mr. A.L. Op't: Wieringa Advocaten te Amsterdam

Hosson, mr. F. de: Stibbe te New York

Jansen, mw. mr. H.: Holland Casino te Hoofddorp

Jonker, mw. mr. G.A.M.: Stibbe te London

Joppe, mr. M.D.R.: Le Poole Bekema te Haarlem

Kamp, mr. B. van der: Lexsigma Advocaten te Amsterdam

Kemkers, mw. mr. W.M.: Van Kaam Advocaten te Amsterdam

Kleine, mr. L.Th.: Thöenes Van der Hoeff & Lichtenveldt Advocaten te Rotterdam

Korteweg, mr. K.J.: Jans & Hagenaars Advocaten te Amsterdam

Laar, mw. mr. M.C. van de: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Larooij, mr. K.B.: Maaldrink Vermeulen Advocaten te Den Haag

Ligtenberg, mr. G.J.: Spoor & Hoekman c.s. Advocaten te Almelo

Lotens, mw. mr. L.C.: Tom Tom International B.V. te Amsterdam

Lucas, mr. T.: Noorduyt Vermeij Van Straalen Advocaten te Den Haag

Mauser, mr. P.J.: Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. te Den Haag

Meer, mr. J.G. ter: Cox Ten Bruggencate Advocaten te Amsterdam

Merkus, mw. mr.: van Ardenne & Grince le Roy Advocaten NV te Rotterdam

Meurs, mr. K.G.L.: AMS Advocaten te Amsterdam

Mollema, mr. F.J.E.: Dudok Bouw- en Vastgoedrecht te Amsterdam

Moszkowicz Jr, mr. M.: Moszkowicz Advocaten te Amsterdam

Mulder, mw. mr. C.W.M.: PostNL Holding B.V. te Den Haag

Oudendijk, mr. J.A.: Abeln Advocaten te Amsterdam

Offerhaus, mr. G.A.: Jonker Abeln Advocaten te Amsterdam

Offreins, mr. G.Th.: Advocatenkantoor Seegers & LeBouille te Badhoevedorp

Oorschot, mr. A.A.A.C.M. van: Brinkhof te Amsterdam

Opbroek-Booij, mw. mr. T.A.: Hekkelman Advocaten N.V. te Arnhem

Panis, mw. mr. F.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Eindhoven

Pennings, mr. M.E.: Pennings & Van Hanegehem Advocaten te Rotterdam

Pinto, mr. M.Ch.: DVLIP advocaten te Amsterdam

Plompen, mw. mr. G.M.C.: Sense Advocaten te Eindhoven

Ramaker, mw. mr. J.: BANNING N.V. te Den Bosch

Ras, mr. P.: Vondst Advocaten te Amsterdam

Reehuis, mw. mr. N.C.: Wester & Verbeek Advocaten te Amsterdam

Ressel-Witsmeer, mw. mr. B.M.: Houben & Van Dijk Advocaten te Eindhoven

Robichon-Lindenkamp, mw. mr. M.I.: bureau Brandeis te Amsterdam

Roelofs, mr. M.M.: Linklaters LLP te Amsterdam

Roos, mr. J.A. de: Gemeente Advocaten Rotterdam te Rotterdam

Rijser, mw. mr. M.: Pijnenburg Advocaten te Amsterdam
Salah, mr. O.: De Brauw Blackstone Westbroek Singapore Pte. Ltd te Singapore
Sanders, mr. F.: Rassers advocaten te Breda
Schonis, mr. T.C.C.J.: Croon Davidovich te Amsterdam
Schots, mw. mr. E.: Labré advocaten te Amsterdam
Schreurs, mr. S.H.: Jeroen Bosch Advocaten te Den Bosch
Schuurs, mw. mr. L.: NN Advocaten te Den Haag
Slegers, mr. T.J.J.: Van der Feltz advocaten te Den Haag
Suir, mr. R.R.: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Haarlem
Sinke, mw. mr. M.C.: Van Boven Advocaten te Middelburg
Slaghekke, mw. mr. M.M.R.: Cleerdin & Hamer te Amsterdam
Spitters, mr. C.J.: Raetsluy Advocaten te Breda
Steenhoven, mw. mr. M. van den: Van Wassenaer Wytema Letselschade-advocaten&Mediation te Haarlem
Steijgerwalt, mw. mr. C.: Couronne advocatuur te Zeist
Stevens, mw. mr. M.: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam
Tets-Asjes, mw. mr. A.H. van: De Horst Mediation te Amersfoort
Thevissen, mw. mr. R.J.H.: Boels Zanders Advocaten te Maastricht
Thissen, mw. mr. A.: Van Dam & Kruidenier te Capelle aan den IJssel
Tulfer, mr. J.W.P.: Boels Zanders Advocaten te Eindhoven
Uhlenbroek, mw. mr. H.: ReulingSchutte B.V. te Amsterdam
Van Bracht-Szabo, mw. mr. W.M.: Anders Arbeidsrecht te Veenendaal
Verbeek, mr. A.J.: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Haarlem
Verdam, mw. mr. P.J.: Rutgers Posch Visée Endedijk te Amsterdam
Verhoeven, mw. mr. A.: Brinkhof te Amsterdam
Verwey, mr. E.J.R.: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Vogelaar, mr. N.O.: Vogelaar Advocatuur te Haarlem
Vos, mr. J-P.R.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Rotterdam
Vos, mr. S.W.: JPR Advocaten te Deventer

Watering, mr. J. van de: Visser Quispel Heidema te Bergen op Zoom
Weenink, mr. P.: Brouwer Legal te Enschede
Wijk, mr. S. van: Buren N.V. te Den Haag
Willemsen, mr. G.: VDB Advocaten Notarissen te Waalre
Winthagen, mw. mr. M.B.: Gresnigt & Van Kippersluis te Woerden
Wulfften Palthe, mw. mr.: A.W. van: De Horst Mediation te Amersfoort
Yelpaze, mw. mr. S.: Korver & van Essen advocaten | lawyers te Amsterdam
Zeschmann, mw. mr. B.J.C.: Thuis & Partners advocaten te Maastricht
Zivali, mr. O.: Van Doorne N.V. te Amsterdam

NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE

Advocatenkantoor Butter (mr. A.J. Butter te Hoorn NH)
Advocatenkantoor Sahin (mr. E. Sahin te Eindhoven)
Advocatenkantoor SVL LEGAL (mw. mr. S. Önder te Tiel)
Advocatenkantoor Van der Kruis (mr. F.G.J. van der Kruis te Eindhoven)
AIM Advocaten (mw. mr. I. van Loon te Amsterdam)
Avista-Oil AG/Holding Wubben BV (mw. mr. S. Lindmark te Roosendaal)
Baker & McKenzie Abogados S.C. (mw. mr. E.C. Mulders te Mexico Stad 11009)
Bharatsingh Advocaat (mr. drs. S. Bharatsingh te Den Haag)
Blijdenstein Advocatuur (mr. D.P.B. Blijdenstein te Amsterdam)
Branco Martins Law & Consultancy Advocatuur (mr. R.C. Branco Martins te Amsterdam)
CGI Nederland B.V. (mw. mr. B. Bassyouni te Rotterdam)
Choy Advocatuur (mr. C. Choy te Rotterdam)
De Back & Sopacua Advocaten (mr. J. de Back en mr. J.I.T. Sopacua te Rotterdam)
GSFS Asset Management B.V. (mw. mr. P.M. Meijer te Amsterdam)

Hehenkamp Van Riessen & Eisenberger (mr. H.S. Eisenberger te Heemskerk)
Hendrix Law (mr. D.J.P. van Omme te Amsterdam)
HLP Advocaten (mr. H.G.S. de Heiden, mw. mr. M.L. van Leen, mw. mr. Panneflek te Amsterdam)
Hoogveen Advocatuur & Incasso (mr. R.J. Hoogveen te Almelo)
Hoogstraten Advocatuur (mr. M.W.R. Hoogstraten te Den Haag)
mijn-recht (mr. S. Askamp te Amsterdam)
LL Advocatuur B.V. (mr. M. Toorenburgh te Amsterdam)
Maasdam & de Boer Advocaten-Mediators (mr. M. Maasdam, mr. R.D. de Boer te Berkhout)
MAB Development Group BV (mw. mr. C.M. Quist-ten Horn te Rotterdam)
Mars van Leent, advocaat (mr. M.A.S.M. van Leent te Laren (GLD))
Moree Hellevoetsluis Advocatuur (mr. W. Moree te Hellevoetsluis)
Mr. L.C. Trompetter, advocaat (mw. mr. L.C. Trompetter te Amsterdam)
mr. M.A. Van Valen Praktijk B.V. (mr. M.A. van Valen te Eindhoven)
mr. B.J.W. Walraven (mr. B.J.W. Walraven te Rotterdam)
Nunhems Netherlands B.V. (mw. mr. M. Theunissen te Nunhem)
Oass & Kasem Advocaten (mw. mr. E.M. Bosscher, mr. K. Kasem, mw. mr. Y. Ay te Amsterdam)
Oass & Kasem Advocaten (mw. mr. A.J. van der Staaij, de heer mr. A. Oass, mw. mr. J.M. Kers, mw. mr. F. Teuben, mw. mr. L.M. Mons te Haarlem)
Parmentier Advocaten (mw. mr. L.F.M. Meles, mr. B. Parmentier te Haarlem)
Pennings & Van Haneghem Advocaten (mr. R.I. van Haneghem te Rotterdam)
Sanli Advocatuur (mw. mr. H. Sanli te Helmond)
Schoor Advocatuur en Mediation (mr. M. Schoor te Eindhoven)
Staal & Steen advocaten (mr. A. Karacelik, mr. U. Karatas te Rotterdam)
Summit Legal B.V. (mr. E. de Lange te Den Haag)
Tribeca Advocaten (mw. mr. L.H. Pomp, mr. A.W. Hooijen, mw. mr. Y. Baake te Hilversum)
Van Hasselt Law (mw. mr. E.F. van Hasselt te Amsterdam)

OOK WERKEN VANUIT WARSCHAU

Sinds 1 maart werkt **Karin Figel** (38) binnen de praktijkgroep Insolventierecht & Herstructurering en Polish Desk van CMS Derks Star Busmann N.V. in Utrecht. 'Gezien mijn interesse voor Europeesrechtelijke, grensoverschrijdende kwesties zit ik hier op de juiste plek. CMS heeft expertise op nagenoeg alle rechtsgebieden in veel Europese landen, waaronder mijn geboorteland Polen. Ik kan dus zomaar werken vanuit een van onze andere vestigingen, in Warschau bijvoorbeeld. Maar ook in Utrecht werk ik met plezier: er is ruimte voor nieuwe ideeën en ik heb grappige, intelligente collega's.'

KANTOOR MET LANDSPRAKTIJK

Arbeidsrechtadvocaat **Peter Mauser** (29) stapte per 1 april over van BOEKEL naar het Haagse Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn. 'Het unieke aan dit kantoor is de landspraktijk, waarin juridische en economische doelstellingen worden beïnvloed door publieke belangen. Ook de variatie van het arbeidsrecht spreekt me aan: het ene moment heb je te maken met vraagstukken die betrekking hebben op het individu; het volgende moment ben je met kwesties bezig die van invloed zijn op een gehele organisatie. In dit laatste jaar van mijn stageperiode wil ik zo veel mogelijk praktijkervaring opdoen.'

Vermaase Advocatenkantoor (mw. mr. C.J. Vermaase te Hoofddorp)
Versteegh Eckhardt Advocaten (mw. mr. M.E. Aalders, mw. mr. I. Timmermans, mr. M.G. Eckhardt, mw. mr. L.A. Versteegh te Den Haag)
VIER Advocaten (mr. P.B. Spaargaren, de heer mr. K. Renssen, mw. mr. A.C.M. Lieshout, mr. J-F. Grégoire te Den Haag)
V&W Advocaten (mr. M.A. van de Weerd, mr. J. Verschuren te Den Haag)
YSE Advocaten (mw. mr. Y. Eryilmaz te Arnhem)

UIT DE PRAKTIJK

Aarts, mr. S.M. Eindhoven 01-04-2015
Ayre, mw. mr. S.H.S. Den Haag 31-03-2015
Bakker, mr. P. Amsterdam 01-05-2015
Benjamins, mw. mr. H.E. Ermelo 01-04-2015
Bosma, mw. mr. F.A. Rotterdam 01-04-2015
Both, mr. W. Den Haag 01-04-2015
Booijnk, mr. P.E. Amsterdam 30-04-2015
Brauw, mw. mr. C.C. de Haarlem 30-04-2015
Bromet, mw. mr. E.C.A.P. Amsterdam 01-04-2015
Bruil, mw. mr. C. Amsterdam 01-04-2015
Burgt, mr. D.W.A.J. van der Rosmalen 01-05-2015
Bülbüü, mr. E. Arnhem 01-04-2015

Challa, mw. mr. M.Y. Den Haag 01-05-2015
Cherif, mw. mr. N. Den Haag 01-04-2015
Daams, mr. L.A. Rotterdam 01-05-2015
Daum, mr. L. Alphen aan den Rijn 01-04-2015
Dieters, mr. S.T. Hoogezaand 10-04-2015
Dijkgraaf, mw. mr. J. Den Haag 01-04-2015
Dongen, mr. P. van Amsterdam 01-04-2015
Donk, mw. B.V. van der Rotterdam 30-04-2015
Doting, mw. mr. R.P. Groningen 01-05-2015
Dooren, mr. R.F.L.M. van Eindhoven 01-04-2015
Doorten, mr. C.W. Amsterdam 01-04-2015
Dorrestein, mr. M. Amsterdam 01-04-2015
Duong, mw. mr. N.B.A. Amsterdam 01-04-2015
Ek, mw. mr. N.M.H. Rotterdam 01-04-2015
Fikenscher, mw. mr. M.A. Amsterdam 01-05-2015
Fontein, mw. mr. R.S. Rotterdam 01-04-2015
Franke, mw. mr. L.A. Amsterdam 01-04-2015
Geerts, mw. mr. I.M.A.B. Amsterdam 17-04-2015
Gilin, mr. B. Rotterdam 01-05-2015
Goemans, mr. R. Amsterdam 23-04-2015
Goes van Naters, Jhr. mr. J.P. van der Den Haag 04-05-2015
Groeneveld, mr. H.A. Breda 01-05-2015
Groot-Sikora, mw. mr. I.M. de Meerkkerk 25-04-2015

Groote, mr. de Amsterdam 31-03-2015
Groothedde, mw. mr. E.E.S. Den Bosch 01-05-2015
Heslinga, mw. mr. S.F. Den Haag 07-04-2015
Hoek, mr. K.T. Op de Naaldwijk 01-05-2015
Hoekstra, mw. L.C.M. Amsterdam 30-04-2015
Houbiers, mr. E.F.M. Zevenaar 01-05-2015
Huisman, mw. mr. E.M. Gorinchem 01-05-2015
Ingen, mr. A.F. van Utrecht 01-05-2015
Jansen, mw. mr. L. Amsterdam 01-05-2015
Janssen, mr. G. Rotterdam 01-05-2015
Jerphanion, mw. mr. D. Rotterdam 08-04-2015
Keereweer, mw. mr. N.E.M. Rotterdam 15-04-2015
Keuning, mr. H.J. de Amsterdam 30-04-2015
Kloe, mr. H.J. de Montfoort 01-05-2015
Knol, mr. J.J. Amsterdam 01-05-2015
Kock-Molendijk, mw. mr. M. de Rotterdam 01-05-2015
Koopman, mr. R.P.L.M. Amsterdam 01-05-2015
Koster, mw. mr. H.J. Vlissingen 01-05-2015
Kroeze, mw. mr. P.M.W. Amsterdam 01-05-2015
Kubicz, mw. mr. S. Amsterdam 01-04-2015
Kuijer, mw. mr. N.E. Utrecht 08-04-2015
Lans, mw. mr. E. van der Amsterdam 01-05-2015
Lelie, mw. mr. P.T.M. van der Zwolle 01-05-2015

Liem, mw. mr. M. Amsterdam 28-04-2015
Linden, mr. R.J.H. van der Roermond 22-04-2015
Loon, mr. G.H. van Amsterdam 01-04-2015
Luijck, mw. mr. A. van Haarlem 01-04-2015
Mac-Lean, mr. J.S.F. Rotterdam 01-04-2015
Mans, mr. R.C.V. Leiden 01-04-2015
Matos, mw. mr. N.A. Amsterdam 01-04-2015
Meer, mr. A.K.M. Eindhoven 01-04-2015
Meiden, mr. G.T. van der Alphen aan den Rijn 01-05-2015
Mellenbergh, mr. R. Amsterdam 01-05-2015
Middel, mw. mr. I.J. Amsterdam 01-05-2015
Mohnen, mw. mr. A.M. Amsterdam 01-04-2015
Mouthaan, mr. M. Amsterdam 01-04-2015
Oldengarm, mw. mr. A. Zwolle 17-04-2015
Oort, mr. A.G.M. van Amsterdam 01-05-2015
Paats, mw. mr. A. Utrecht 01-04-2015
Peters, mw. mr. J.W.S. Assen 01-04-2015
Post, mr. S.C. Amsterdam 16-04-2015
Rietveld, mw. mr. A.A.E. Den Haag 04-04-2015
Schat, mw. mr. L.M. Rotterdam 01-05-2015
Smallegange, mw. mr. S.G.J. Brussel 01-05-2015
Staal, mw. mr. A. Zoetermeer 01-04-2015
Steiner, mr. B.T.A. Amsterdam 01-04-2015

Straaten, mw. mr. M.M. van Straten Amsterdam 01-05-2015
Strang, mw. mr. E.E.C.M. Eindhoven 01-04-2015
Terborg-Wijnaldum, mw. mr. E.I. Amsterdam 31-03-2015
Tsoutsanis, mw. mr. V. Utrecht 04-05-2015
Uluman, mw. mr. C. Amsterdam 01-05-2015
Veerkamp, mr. R. Utrecht 01-04-2015
Venneman, mw. mr. R.L. Den Haag 01-05-2015
Verstijnen, mr. F.M.J. Amsterdam 04-05-2015
Visscher, mr. X. Schiphol-Rijk 23-04-2015
Vliegenberg, mw. mr. E.G.F. Tilburg 01-04-2015
Vos, mr. P. de Amsterdam 01-04-2015
Voskens, mw. C.E. Haarlem 16-04-2015
Vries, mw. mr. M. de Breda 01-04-2015
Vijver-Aeckerlin, mw. mr. M.M.H. van de Beverwijk 04-05-2015
Wachter, mw. mr. T.R. Rotterdam 01-04-2015
Waverijn, mr. A.A.M. Naarden 30-03-2015
Weijden, mw. mr. A.G.C.B. van der Hoorn NH 01-04-2015
Witvliet, mw. mr. M.D. Oud-Beijerland 22-04-2015
Ouden, mw. mr. L. den Rotterdam 07-04-2015

OVERLEDEN

Hompe, mw. mr. W.M.: Advocatenkantoor Hompe te Amsterdam

UITSPRAKEN

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Hester Uhlenbroek, Ed van Liere, Peter Drion, Harro Knijff, Carel Gaaf en Robert Sanders. De letterlijke tekst van de uitspraken is te vinden op tuchtrecht.nl.

HERZIENINGS- VERZOEK NIET- ONTVANKELIJK

- Hof van discipline, 25 augustus 2014, zaaknr. 7185, ECLI:NL:TAHVD:2014:263.
- Tuchtprocesrecht.
- Mogelijkheid van herziening geldt niet voor klager.

Klager verzoekt herziening van een beslissing van het hof van

discipline. In deze beslissing had het hof de ongegrondverklaring van een klacht tegen mr. X bekrachtigd. Het hof overweegt dat tegen zijn beslissingen in de Advocatenwet geen gewoon rechtsmiddel is opgesteld en evenmin is voorzien in herziening van een uitspraak van de tuchtrechter.

Het hof besliste eerder dat in een uitzonderlijke situatie, bij schending van fundamentele rechtsbeginselen, wel aanleiding kan bestaan voor een herziening

(beslissing van 14 juni 1999, zaaknummer 2509). Het hof besliste daarna dat alleen een verweerder aan wie een tuchtrechtelijke maatregel is opgelegd een beroep kan doen op schending van fundamentele rechtsbeginselen (beslissing van 15 oktober 2007, zaaknummer 4727).

Daarvan is in het onderhavige geval geen sprake. Klager stelt dat geen sprake is van een eerlijk proces omdat een verweerder wel een verzoek tot herziening kan doen en een klager niet. Het

hof acht evenwel geen aanleiding de uitzondering ook toe te laten voor die gevallen waarin een klager een beroep kan doen op schending van fundamentele rechtsbeginselen omdat de wet geen rechtsmiddel en geen mogelijkheid van herziening kent. Daarom kan het verzoek tot herziening niet in behandeling kan worden genomen.

Niet-ontvankelijk.

GEEN MAATREGEL, TOCH HERZIENING

- Hof van discipline, 23 januari 2015, zaaknr. 7291, ECLI:TAHVD:2015:25.
- Gedragsregel 7.
- Herziening wegens onjuiste feitelijke aanname door het hof waarover partijen niet zijn gehoord. Herziening is ook mogelijk als de klacht gegrond is verklaard zonder oplegging van een maatregel.

Mr. X vraagt herziening van de uitspraak van het hof van 16 mei 2014 (ECLI:NL:TAHVD:2014:208, samengevat in deze rubriek in *Advocatenblad* 2015/4).

Het hof oordeelde in die uitspraak dat mr. X zich schuldig had gemaakt aan belangenverstengeling door de broer van klager te adviseren in een geschil tegen klager over de ontvlechting van hun gemeenschappelijke belangen. De daarvoor dragende aanname van het hof was dat een kantoorgenoot van mr. X als notaris die ontvlechting in aktes had vastgelegd. Het hof had de klacht gegrond verklaard, zonder daarbij een maatregel op te leggen.

In de herzieningsprocedure voert mr. X met succes aan dat het hof ten onrechte heeft aangenomen dat hij en de betrokken notaris kantoorgenoten waren. Beide waren weliswaar in het verleden kantoorgenoten geweest, maar die band was al vijftien jaar verbroken op het moment dat de notaris de aktes passeerde.

Het hof stelt conform zijn vaste jurisprudentie voorop dat herziening van een tuchtrechtelijke uitspraak alleen mogelijk is bij schending van fundamentele rechtsbeginselen, en alleen op verzoek van de advocaat aan wie een tuchtrechtelijke maatregel is opgelegd. Klager had slechts

gesteld dat mr. X en de notaris oudkantoorgenoten waren (geweest). Het hof overweegt dat de gegrondverklaring van de klacht dus was gebaseerd op een feitelijke onjuistheid, waarover partijen niet zijn gehoord en zich niet hebben uitgelaten. Daarom is de beslissing in strijd met het fundamentele rechtsbeginsel van hoor en wederhoor en kan zij niet in stand blijven.

Weliswaar kreeg mr. X geen maatregel opgelegd, maar de gegrondverklaring van de klacht staat in dit verband gelijk aan een veroordeling van klager.

Noot bij voorgaande twee uitspraken

Uit deze twee uitspraken blijkt dat alleen de aangeklaagde advocaat om herziening – waarin de Advocatenwet niet voorziet – van een uitspraak van de tuchtrechter kan vragen. Tot nu toe kon alleen de advocaat aan wie een maatregel is opgelegd dit doen, maar nu bestaat die mogelijkheid ook voor de advocaat wiens handelen, zonder oplegging van een maatregel, tuchtrechtelijk is afgekeurd. Voor herziening is vereist dat de tuchtrechter fundamentele rechtsbeginselen heeft geschonden. De klager wiens klacht ongegrond is verklaard, kan geen herziening vragen. **H.U.**

ACQUISITIE IN GERECHTSGEBOUW

- Hof van discipline, 6 juni 2014, zaaknr. 6999, ECLI:NL:TAHVD:2014:139.
- Wat een behoorlijk advocaat betaamt.
- Een advocaat behoort zijn diensten niet ongevraagd aan te bieden aan wachtenden in een gerechtsgebouw.

In de gerechtsgebouwen van de Rechtbank Noord-Nederland werden zogeheten gijzelingszittingen gehouden. De kantonrechter behandelde tijdens die zittingen vorderingen tot gijzeling van personen die niet voldaan hadden aan sancties op grond van de Wet Mulder. In die gebouwen bood mr. X meerdere malen, voorafgaand aan dergelijke zittingen, ongevraagd diensten aan.

Na een dekenbezwaar legde de raad

mr. X hiervoor drie maanden voorwaardelijke schorsing op.

Het hof oordeelt in hoger beroep dat een gerechtsgebouw bestemd is voor de behandeling van rechtszaken en fungeert als wachtruimte voor personen in afwachting van de behandeling van hun zaak. De advocaat behoort geen afbreuk te doen aan het belang dat dit wachten ongestoord kan plaatsvinden en dat wachtenden niet ongevraagd door een advocaat worden benaderd voor juridische bijstand. Daarom is het gedrag van mr. X, dat bovendien stelselmatig was, onbetamelijk.

Het beroep van mr. X op het belang van de betrokken justitiabelen maakt dit niet anders. Hij weet namelijk niet of zij rechtsbijstand behoeven en bovendien kunnen zij zich op andere manieren voorzien van rechtsbijstand. Daarover kunnen zij zich informeren buiten het gerechtsgebouw of eventueel daarbinnen, maar dan op eigen initiatief.

Het hof matigt de maatregel tot een berisping.

DEKEN WEES GEEN ADVOCAAT AAN

- Hof van discipline, 15 december 2014, zaaknr. 7212, ECLI:NL:TAHVD:2014:387.
- Artikel 13 Advocatenwet.
- Alleen als hij voldoende naar de zaak van klager keek, kan de deken een verzoek tot aanwijzing van een advocaat afwijzen.

Klager diende bij de deken een verzoek in tot aanwijzing van een advocaat, zoals bedoeld in artikel 13 lid 1 Advocatenwet. De deken wees dit verzoek af. Daarover beklagt klager zich nu bij het hof.

Het hof overweegt dat artikel 13 lid 2 Advocatenwet bepaalt dat de deken een verzoek tot aanwijzing slechts wegens gegronde redenen kan afwijzen. Het enkele gegeven dat er volgens de deurwaarder vóór noch na de beslaglegging voldoende gegevens zijn verstrekt, betekent – anders dan de deken meende – niet dat de zaak van klager kansloos is. De deurwaarder heeft de inkomenspositie van klager niet meegenomen bij de berekening van de beslagvrije voet, omdat deze

niet voldoende leesbaar zou zijn. Nergens blijkt uit dat de bewuste stukken daarna opnieuw aan de deurwaarder zijn gezonden, of dat de deurwaarder op basis van de informatie alsnog de beslagvrije voet heeft geprobeerd te berekenen. Ook verder is het hof niet gebleken dat met de financiële positie die klager stelt te hebben rekening is gehouden.

Het hof oordeelt dat er onvoldoende naar de zaak van klager is gekeken. Het is niet uit te sluiten dat die anders zal uitpakken als de deurwaarder (nadere) informatie krijgt. Ook sluit het hof niet uit dat er wel degelijk een moment is geweest, en nog kan komen, waarop een advocaat klager had kunnen – en alsnog kan – bijstaan bij het treffen van een betalingsregeling.

Beklag gegrond; de deken moet het verzoek van klager opnieuw behandelen.

NIET-ONTVANKELIJK WEGENS DOOD BEKLAAGDE

- Hof van discipline, 2 mei 2014, zaaknr. 7014, ECLI:NL:TAHVD:2014:187.
- Tuchtprocesrecht.
- Het overlijden van een advocaat leidt tot het verval van het recht een klacht of bezwaar tegen hem in te dienen.

De raad legde mr. X naar aanleiding van dekenbezwaar een schorsing van een maand op. Mr. X stelde beroep in, maar vóór de behandeling daarvan is hij overleden.

Het hof oordeelt dat het onverengbaar is met persoonlijk karakter van het advocatentuchtrecht dat een klachtprocedure wordt begonnen of voortgezet nadat de advocaat tegen wie de klacht zich richt is overleden. Het overlijden doet het recht vervallen om een klacht of bezwaar tegen de advocaat in te dienen. Daarbij maakt het geen verschil in welk stadium de tuchtprocedure zich bevindt.

Vernietiging van de beslissing van de raad; deken niet-ontvankelijk.

Algemeen deken
Walter Hendriksen

TEN SLOTTE

Een kort jaar

Hoewel een blik uit het raam anders doet vermoeden, is het jaar 2015 al bijna voor de helft verstreken. Dat is meer dan slechts een chronologische constatering. Het betekent ook dat het einde van mijn dekenaat in zicht komt. Vorige maand stond in het *Advocatenblad* een vacature voor mijn opvolger.

Zo'n vacature genereert reacties als 'wat doet een deken eigenlijk?' Welnu, de functie geeft veel voldoening, zeker in een tijdsgewricht waarin de verworvenheden van de rechtsstaat soms naar de achtergrond dreigen te verdwijnen. Wat ik zoal doe, is makkelijk te beantwoorden; laat ik dat illustreren aan de hand van mijn agenda van de afgelopen weken.

Zo was er het seminar voor de adviescommissies van de NOvA, die belangrijk werk doen voor de juridische kwaliteit van nieuwe wetgeving. Of het Grote Kantoren Overleg, waar het onder meer ging over manieren om de advocatuur te vernieuwen en mee te veranderen met de maatschappij. De NOvA werkt aan een innovatieplatform waarin advocaten en stemmen van buiten de advocatuur *best practices* kunnen delen en kunnen discussiëren over de uitdagingen die bijvoorbeeld de toeneemende digitalisering aan ons stelt. Maar wij hebben niet alle antwoorden, oplossingen moeten ook vanuit de advocatuur zelf komen. Daarnaast zijn de besprekingen met de specialisatieverenigingen van groot belang en mag ik niet het overleg met de commissie-Wolfsen (over de rechtsbijstand) onvermeld laten.

Ook is het de taak van deken eigen beleid kritisch te blijven volgen en zo nodig bij te sturen.

Dat geldt bijvoorbeeld voor de nieuwe Beroepsopleiding Advocaten. Vanaf de start van de BA heb ik zowel positieve signalen als kritische geluiden over de opleiding gehoord. Om deze geluiden te objectiveren, heeft de algemene raad opdracht gegeven tot een onafhankelijke evaluatie van de opleiding. De conclusies verwachten wij in juni. Vooruitlopend daarop is er al een aanpassing gedaan in de eisen voor het eerste cohort stagiaires.

Ook contact met zusterorganisaties, zoals bijvoorbeeld de KNB, is van groot belang. Treedt daar een nieuwe voorzitter aan, zoals onlangs het geval was, dan maak ik daar graag kennis mee om te zien welke inhoudelijke raakvlakken we hebben en hoe we elkaar eventueel kunnen versterken, bijvoorbeeld op het punt van de aanvallen op het verschoningsrecht van geheimhouders.

Ook ben ik regelmatig op het Binnenhof te vinden om daar een broodje te eten met Kamerleden. Laatst nog om kennis te maken met de nieuwe woordvoerder V&J van de VVD, Foort van Oosten, een oud-advocaat overigens. Of om bij te praten met senator Hans Franken van het CDA, een groot pleitbezorger van de toegang tot het recht. Zo'n ontmoeting is altijd nuttig. In mijn ervaring zijn de meeste Kamerleden drukbezet en stellen ze een persoonlijke toelichting van onze standpunten op prijs.

En dan heb ik het nog niet over de reguliere werkzaamheden zoals het voorzitten van het college van afgevaardigden, het college van toezicht en de algemene raad. Zo bezien is 2015 een kort jaar dat snel voorbij zal zijn. Ik zal me er tot die tijd vol voor inzetten.

Niehoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

Fusie?

Een specialisme toevoegen aan de praktijk of efficiënter werken door krachten te bundelen?

Bij een fusie gaat de aandacht meestal uit naar de juridische en praktische aspecten. Terwijl ook de ondernemingsrisico's wijzigen en opnieuw onder de loep moeten worden genomen. Zo moet het in- en uitloprisico goed in kaart worden gebracht en de verzekeringslimieten opnieuw worden vastgesteld.

Wij hebben al veel fuserende advocatenkantoren begeleid. Maak dus gebruik van onze expertise.

www.nwk.nl

Niehoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

Of splitsen?

Een verschil van inzicht dat leidt tot het besluit om de samenwerking te verbreken?

Bij ontvlechten gaat de aandacht meestal uit naar de juridische en praktische aspecten. Terwijl ook de ondernemingsrisico's wijzigen en opnieuw onder de loep moeten worden genomen. Zo moet het in- en uitlooprisico goed in kaart worden gebracht en de verzekeringslimieten opnieuw worden vastgesteld.

Wij hebben al veel splitsende advocatenkantoren begeleid. Maak dus gebruik van onze expertise.

www.nwk.nl

